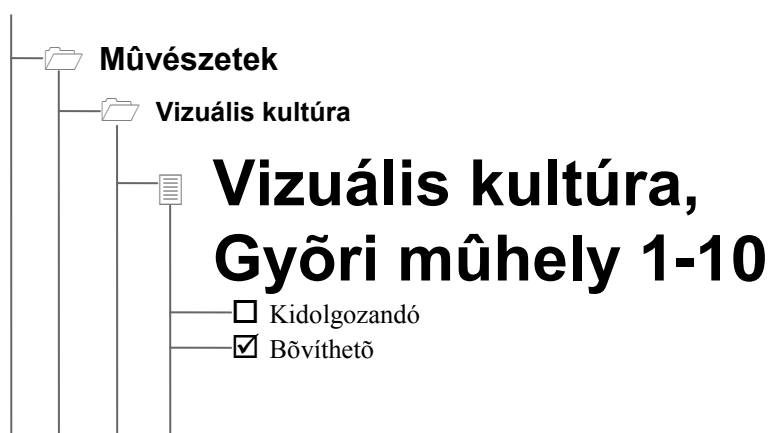

MINÓSÍTETT TANTERV

Országos Közoktatási Intézet

TANTERV

Ez a tanterv az Országos Közoktatási Intézet tantervi adatbankjában az

OKI96GYŐRVK1-10

változat alatt szereplő minősített tanterv. E minősítéssel az Országos Közoktatási Intézet szakmai felelősséget vállal azért, hogy ez a tanterv az általa megjelölt NAT követelményeknek megfelel. Ez a kiadvány az adatbankban tárolt tantervből készült az Országos Közoktatási Intézet Információs Irodájában, Győrben.

Ez a tanterv elérhető a tantervi adatbankból a Profil 3.2 szoftver által is.

Ez a tanterv letölthető az OKI web szerveréről, címe: <http://www.oki.hu/>.

Felvilágosítás a tantervvel kapcsolatban:

Országos Közoktatási Intézet Program- és Tantervfejlesztési Központ
1051 Budapest, Dorottya u. 8., Tel: 118-6531 Fax: 118-6584 e-mail: oki@kih.c3.hu

Felvilágosítás a Profil szoftverrel kapcsolatban:

Mentor Informatika Kft.
1015 Budapest, Batthyány u. 14., Tel: 201-3707 Fax: 202 2047 e-mail: 100324.115@Compuserve.com

Felvilágosítás a tantervek OKI Home Page-en keresztül eléréséről:

Országos Közoktatási Intézet Információs Iroda
9022 Győr, Liszt F. u. 40., Tel és Fax: 96/315-844 e-mail: info@oki.hu

Vizuális kultúra 1-10.

Szerkezet: párhuzamos

Részei

Vizuális kultúra 1	7. oldal
Vizuális kultúra 2	11. oldal
Vizuális kultúra 3	15. oldal
Vizuális kultúra 4	20. oldal
Vizuális kultúra 5	25. oldal
Vizuális kultúra 6	30. oldal
Vizuális kultúra 7	36. oldal
Vizuális kultúra 8	42. oldal
Vizuális kultúra 9	49. oldal
Vizuális kultúra 10	55. oldal

Megjegyzés

VIZUÁLIS KULTÚRA CÍMŰ TANTÁRGY

JELLEMZŐK

- A vizuális kultúra művészet című tantárgy itt közölt tanterve a Nemzeti Alaptanterv figyelembevételével készült 1–10 évfolyamra.
- Ajánlható a következő iskolatípusok számára:
  - 8 évfolyamos általános iskola
  - 10 évfolyamos iskola
- KÉSZÍTETTE: A Győri Vizuális Műhely, Baranyai Zoltánné országos szakértő vezetésével.
- A tanterv kidolgozói:
  - Baranyai Zoltánné
  - Ámon Andrásné
  - Kisné Kostolecz Éva
  - Horváth Andrea
  - Szabó Attila
- A Vizuális művészet tantárgy rendelkezésére álló óraszám:

1. évfolyam:	heti 2 óra	összesen évi 72 óra
2. évfolyam	2 óra	72 óra
3. évfolyam	2 óra	72 óra
4. évfolyam	2 óra	72 óra
5. évfolyam	2 óra	72 óra
6. évfolyam	2 óra	72 óra
7. évfolyam	2 óra	72 óra
8. évfolyam	2 óra	72 óra
9. évfolyam	2 óra	72 óra
10. évfolyam	2 óra	72 óra
összesen:		720 óra
- A tantárgy kidolgozottságának mélysége:
  - tanterv szint
  - évfolyam szint
  - téma szint
- A tananyag minden évfolyamon négy témára van felosztva.
- Mivel ezek a témák szorosan összefüggenek, ezért az egyes témákra szánt konkrét óraszám nem adható meg.

- Ez a tanterv kerettanterv: tartalmazza az elsajátítandó tananyagot, ugyanakkor lehetőséget biztosít a tanári szabadságnak, a téma mélységi feldolgozására, a helyi lehetőségek figyelembevételére, az egyéni ötletek megvalósítására.

AJÁNLÁS

MŰVELTSÉGI TERÜLET:	Művészetek
TANTÁRGY:	Vizuális kultúra
MILYEN ISKOLATÍPUSRA KÉSZÜLT:	10 évfolyamos iskola 8 évfolyamos általános iskola
MILYEN MÁS ISKOLATÍPUSBAN HASZNÁLHATÓ:	10 évfolyamig mindenütt
ÓRASZÁM: (óra/hét)	1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2
ELŐZETES ISMERETEK:	a 2. évfolyamtól a megelőző évfolyamok minimumszintje
A TANTERV KIDOLGOZÓJA:	Győri Vizuális Műhely
PROFIL KIDOLGOZOTTSÁGI SZINT:	téma
MEGJEGYZÉS:	A NAT tervezettel összhangban van.

ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK:

Az általunk összeállított tanterv a Nemzeti Alaptantervre épül. Kidolgozottsága tantervi és témaszintű. Magába foglalja a VIZUÁLIS KULTÚRA, a MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET teljes műveltségtartalmát, a TECHNIKA modellezés tananyagát. Elősegíti a TÁNC ÉS DRÁMA területén belül megjelenő igényes bábkészítő tevékenység megvalósulását, a HÁZTARTÁSTAN- ruházkodás, lakás, lakókörnyezet- tananyagának feldolgozását. Épít a TERMÉSZET- és TÁRSADALOMISMERET tananyag-tartalmára, segíti a természetben és a társadalomban való eligazodást, felhasználja, ugyanakkor gazdagítja a róluk szerzett tapasztalatokat. A kronológikus művészettörténet párhuzamosan halad a TÖRTÉNELEM, IRODALOM, ÉNEK-ZENE, TÁNC- és DRÁMA tanításával. Mivel a művészetek műveltségterület tananyag-tartalmában, céljaiban, feladataiban, követelményeiben sok az azonosság, széleskörű koncentrációs lehetőséget kínál. Mindegyik rész műveltségterület törekszik a művészetek iránti nyitottság, az esztétikai élményképesség kialakítására, a műalkotások megszerettetésére, értelmi, érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztésére. A kerettantervek követelményei közül az általunk kidolgozott tanterv foglalkozik népünk vizuális kultúrájának örökségeivel, a hagyományos népi kultúra értékeivel, az otthon, a szülőföld jellegzetességeivel, az európai és az egyetemes kultúra, a vizuális kultúra értékeivel, a különböző szokások (életmód, kultúra, vallás), hagyományok iránti nyitottság kialakulásával, a környezetharmónikus életvitellel, szokásrendszerrel, a környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulás létrehozásával, a képi nyelv segítségével történő ismeret- és tapasztalatszerzéssel, információközléssel, a megtapasztalva-látva-lerajzolva tanulással, a cselekvéssel, alkotással való képességfejlesztéssel, valamint az önismeret kialakításával, a képességek feltárásával elősegített helyes pályaeorientációval.

A vizuális kultúra tanterve átlagos képességű gyerekekre íródott, 1–10 osztályig minden iskolatípusban használható. A tanulók életkori sajátosságait figyelembe véve két nagy blokkra tagolódik: 1–6 osztályban a prepubertás korig a tananyag a természet és az ember összefonódásának vizsgálatára épül. 1. osztályban a környező világról való sokrétű ismeret- és tapasztalatszerzéssel indul, majd osztályonkénti konkrét területek megismerése után 6. osztályban visszakanyarodik egy átfogóbb, magasabb szintű globális szemlélethez. 7–10 osztályig terjedő szakaszban a serdülőkor igényeihez, érdeklődési köréhez igazodva az ember és társadalom viszonyának problematikáját tárgyalja.

Ezek alapján a vizuális kultúra nagy témakörei osztályonkénti lebontásban a következők:

- 1. o. A látható világ, a közvetlen környezet
- 2. o. Az élő természet
- 3. o. Az élettelen természet
- 4. o. A tárgyi világ
- 5. o. Az épített környezet
- 6. o. A lakóhely, életmód, hagyomány
- 7. o. A fejlődés, kronológia
- 8. o. A fejlődés, kronológia
- 9. o. A mikro- és makrovilág
- 10. o. Az ember

Tantervünk fő törekvése a tantárgyakra, műveltségterületekre tagolt ismeretek, készségek, képességek célirányos összevonása, egységbe szervezése - a világot egységben és összefüggésben látó, arról egységben gondolkodó világkép kialakítása, olyan szemlélet létrehozása, mely elősegíti a természet, a mesterséges környezet, a társadalom és a szellemi szféra harmónikus kapcsolatát. Hozzájárul az értelmi, érzelmi, esztétikai, erkölcsi neveléshez, sokrétűségével biztosítja az alapvető ismereteket, a ráépítés, a továbblépés lehetőségét. Játékos, felfedező jellegű tevékenységrendszerével fejleszti az önálló ismeretszerzés, tanulás képességét, segíti az önművelés igényének kialakítását.

Tantervünk az elméleti és gyakorlati ismeretszerzés mellett sokrétű technikai és manuális tevékenység elsajátítására nyújt lehetőséget, komplex szemléletet tár fel tanulónak, pedagógusnak egyaránt.

Programunk sajátossága, hogy jelentős hangsúlyt fektet a nemzeti hagyományok, a néprajzi ismeretek oktatására, ápolására. Az általános ismeretnyújtás mellett tág teret biztosít a közvetlen környezet, a lakóhely kultúrájának beépítésére, valamint lehetőséget nyújt más kultúrák tanulmányozására is.

A hagyományos kultúra és értékrend bemutatása elősegíti a humánus értékeket védő magatartás, a közösségi érzés, az empátia és a tolerancia kialakulását, fejlesztését.

Tantárgyunk négy fontos területet foglal magába:

1. VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ, MODELLEZÉS (objektív vizuális közlések)
2. VIZUÁLIS MŰVÉSZETEK, MÉDIÁK
3. NÉPHAGYOMÁNY, KÉZMŰVESSÉG
4. ÖNKIFEJEZÉS – ALKOTÁS (szubjektív vizuális közlések)

A vizuális nyelv elemeinek oktatása beépül a vizuális kommunikáció, vizuális művészetek, önkifejezés-alkotás részterületek tartalmába.

A NÉGY TERÜLET JELLEMZŐI:

- A VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ, MODELLEZÉS részterület feladata az objektív vizuális közlésmód elsajátíttatása. Vizuális analízisek és közérthető vizuális közlések segítségével járul hozzá a vizuális információk megértéséhez, használatához. Tervezetünkben e terület foglalja magába a technika modellezés tananyagtartalmát is.
- A VIZUÁLIS MŰVÉSZETEK, MÉDIÁK terület fő feladata a művészi tükrözés, és annak életformáló jelentésének bemutatása. Fő témája a képzőművészeti ágak, műfajok megismertetése, a művészettörténet kronológikus sorrendben való áttekintése, valamint a mozgóképkultúra és médiaismeret tananyagtartalmának megvalósítása.
- A NÉPHAGYOMÁNY, KÉZMŰVESSÉG részterület tanításának feladata népünk múltjának, a magyar néphagyománynak feltárása, ezáltal a szülőföld, a haza szeretetének, megbecsülésének elmélyítése. Programunkban a szellemi hagyományokra alapozva jelentősebb hangsúlyt fektetünk a népi tárgykultúra, a népművészet oktatására.
- Az ÖNKIFEJEZÉS – ALKOTÁS részterület teszi lehetővé a vizuális kommunikáció és modellezés, a hagyományörzés, a műalkotás-elemzés által szerzett ismeretek képi-plasztikai feldolgozását, a látványok, jelenségek, gondolatok, érzelmek alkotó jellegű megjelenítését. Elősegíti a kreativitás kialakítását, a manuális képességek fejlesztését.

A tantervi szinten a tananyagot csak a témák felsorolásával, témaszinten csak a tevékenységek jelölésével adjuk meg.

A program teljes rendszerétől függetlenül is adaptálható más iskolaszervezetbe, helyi tantervi rendszerekbe.

Sajátos megközelítés

A program teljes rendszerétől függetlenül is adaptálható más iskolaszervezetbe, helyi tantervi rendszerekbe.

Cél

- Életkori sajátosságokat figyelembevevő érdeklődésre, vizuális tapasztalásra épülő, tevékenységbe ágyazott ismeret, készség és képességfejlesztés.
- A vizuális élményszerző, megismerő, értelmező, ábrázoló - megjelenítő, alkotó - cselekvő képesség fejlesztése.

- Érzelmi gazdagítás. Az esztétikai érzékenység, nyitottság, erkölcsi fogékonyság, igényesség, ízlés kialakítása.
- A látás kiművelése, tudatosítása. A képi művelődés képességének bővítése. A képi emlékezet, képzelet, (közlés, művelődés) gazdagítása.
- A kézügyesség, a gyakorlati - technikai érzékenység fokozása. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő, környezetalakító képességek fejlesztése.
- Életkornak megfelelő vizuális műveltség kialakítása.
- A látható és láthatóvá tett világ megismerésén, leképzésen keresztül eljuttatni őket az alkotásig.
- Gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizualitás eszközökkel való megjelenítése, az alkotás, tárgykészítés esztétikai, technikai lehetőségeinek megismerése és azok alkalmazása.
- A vizuális kultúra ágainak, a köznapi, a tömeg, a műszaki - technikai, a tudományos és a művészi vizuális kommunikáció, kifejezés nyelv és jelrendszer eszközeinek, ábrázolásmódjának műfaji sajátosságainak ismerete.
- A mindennapok, a természet, a társadalom, a kulturális örökség a különféle viszonyrendszerek, (ember és természet, ember és tárgyak, ember és technika, ember és társadalom, az egyén létkulturájának) megismerése.
- A múlt értékeinek megismertetése, megszerettetése, a hagyománytiszteltet kialakítása.
- A hazaszeretet, a hovatartozástudat valamint az empátia kialakítása.
- A hagyományos kézműves tevékenységen keresztül, a hagyományos értékek továbbéltetése a mai igényekhez igazodva, átfogalmazva.

Követelmény

A tanuló legyen képes:

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére, lényegének megragadására;
- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra;
- a tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra;
- élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére;
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására;
- a médiák által közvetített üzenetek értelmezésére
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra;
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok készítésére, szerkesztési eljárások (vetületi, axonometrikus, perspektivikus) végzésére, magyarázó, közlő, értelmező rajzok, makettek, modellek készítésére;
- helyzetfelismerésre, tervezésre, konstruálásra, eszközhasználatra, anyagalakításra, tárgykészítésre, környezetformálásra;
- a jelentés, a szép, az esztétikum megértésére;
- a rendeltetés - a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére;
- a mindennapok, a természet és társadalom a vizuális művészetek és a desing befogadására;
- műelemzési eljárások alkalmazására,
- a néphagyomány, a népi kultúra megértésére, befogadására;
- az empátiára, a sajátjától eltérő gondolkodásmód elfogadására;
- hagyományos kézműves technikák elsajátítására, alkalmazására;

Tartalom

- Ismeret, élmény, tapasztalatszerzés a környezetből:
  - az élő és élettelen természet, a mesterséges környezet jelenségei, elemei, anyaga, formái, színei, téri helyzete, mozgása, változásai, esztétikuma
  - az ember környezethez – élő, élettelen, mesterséges világhoz fűződő viszonya
  - a saját környezet értékei
- Ismeret-, élmény- és tapasztalatszerzés az emberről:
  - az ember, az egyén, a társadalom fejlődése
  - az ember társadalomhoz fűződő kapcsolata
  - az emberi kultúra és alakító tényezői
  - a kultúra területei – szellemi és tárgyi kultúra (művészetek, hagyomány)
- A vizuális kultúra ágai – fotó, film, video, képzőművészet

- A vizuális kultúra műfajai, technikái
- A vizuális kultúra kultúrköreinek korszakai, legnevesebb alkotói, alkotásai
- A tömegkommunikáció legfontosabb formái, műfaji jellegzetességei
- A környezetkultúra ágai – épített környezet és tárgyi világ
- A hagyományos népi kultúra és tárgyalkotó tevékenység
- A megismert tárgykörök alkotó jellegű kifejezése

Értékelés

Az értékelés célja a tananyagban való előrehaladás megállapítására irányuljon. Év elején diagnosztikai célú ellenőrzés annak érdekében, hogy a tanulókkal honnan kell indulni a kitűzött cél elérése érdekében. A tanulás, feladatmegoldások folyamatában segítő, korrekciós támogató értékelés alkalmazása célszerű, mely visszajelzést ad a haladásról.

Az értékelést az egyéni korrektúra során szóban végezzük. Az óra alatti és óra végi értékelés a pozitív eredmények megszilárdítását – a gyerekek szemléletének, értékítéletének alakítását szolgálják.

Egy-egy tanítási, tanulási szakasz végén fél évkor, év végén minősítő értékelés történik, mely jelzi a tudás (ismeret, készség, képesség) szintjét.

Az értékeléskor figyelembe vesszük a tanuló adottságát, szorgalmát.

Feltételek

- MŰVÉSZETTÖRTÉNET VÁZLATOKBAN A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG
Szabó Attila, Veritas, 1995, Tanulási segédlet
- MŰVÉSZETTÖRTÉNET KÉPEKBEN A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG
Szabó Attila, AKG, 1996, Tanulási segédlet
- LÉTKÉRDÉSEK, EMBERI KAPCSOLATOK...
Szabó Attila, Győr-Moson-Sopron megyei Pedagógiai Intézet, 1994, Tanulási segédlet
- KÉZMŰVESKÖNYV
Bohla P. Koltai M., Tárogató Kiadó
- TERMÉNYBÁBOK, CSUHÉBÁBOK
Szabó Gyuláné, Somogy megyei Művelődési Központ, 1991, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- TÁRGYKÉSZÍTŐ NÉPMŰVÉSZET, BIBLIOGRÁFIA
Tatján Gábor, Népművelési Intézet (FNS), 1978, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- NÉZZ... LÁSS, ...KÉRDEZZ
Sz. Cristina Lastregó – Francesco Testa, Gondolat, 1983
- PAPÍRJÁTÉKOK
Kékes István, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1983, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- PRIMITÍV FAZEKASSÁG
Kardos Mária, Népművelési Propaganda Iroda, 1980, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- RONGYBABÁK
Lakatos Lilla, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1985, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- SZÖVÉS
Csókos Györgyi, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1978, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- MAGYAR NÉPRAJZ
Balassa Iván, Ortutay Gyula, Corvina, 1979, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- MÁKTÜNDÉREK, CSUTKANÉPEK
Berhiday Magda, Fényi Tibor, Kiss Anna, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1984, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- JÁTÉKOK VÍZPARTI NÖVÉNYEKBŐL
Nagy Mari, Vidák István, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1980, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- KASKÖTÉS, KOSÁRFONÁS
Nagy Mari, Vidák István, Népművelési Propaganda Iroda, 1979, Módszerek, adaptálható szakanyagok

- KÉZZEL FESTETT TEXTILIÁK
Mihalik Béla, Szomolányiné Farkas Klára, Műszaki Könyvkiadó, 1977, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- GYÖNGYÖZÉS
Vaskuti Gabriella, Candy, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- JELKÉPTÁR
Jankovich Marcell, Gondolat, 1990, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmi
- JÁTSZUNK A BÁBUVAL
Granasztói Szilvia, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1979, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- BATIKOLÁS, TOJÁSÍRÁS
B. Boros Ilona, Székely Éva, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1981, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- BESZÉLŐ TÁRGYAK
Baktay Patrícia, Koltai Magdolna, Tankönyvkiadó, 1989, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- CSAK TISZTA FORRÁSBÓL
Papp Gábor, Mandátum, 1990, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmi
- CSUHÉSZOBRÁSZAT
Ormándi Márta, Candy, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- DRAMATIKUS NÉPSZOKÁSOK (BÁBJÁTÉKOS OKTATÁS)
Raffay Anna, Népművelési Propaganda Iroda, 1986, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmi
- FESTÉS – SZÖVÉS
Csókos Varga Györgyi, Calibra, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- FONALJÁTÉK
Csókos Varga Györgyi, Candy, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- A MAGYAR LÉLEK FORMÁI
Lükő Gábor, Exodus (reprint is), 1942, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmi
- APÁRÓL FIÚRA
Kósa Iászló, Szemerkényi Ágnes, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1975, Olvasmányok, hasznos tudnivalók tanulóknak
- JELES NAPOK, KARÁCSONYI MAGYAR NÉPDALOK
Sebestyén Márta és Szörényi Levente énekel, 1984

Diasorozat – rajz Gimnázium I. oszt	tanári segédlet
Diasorozat – rajz Gimnázium II. oszt	tanári segédlet
Diasorozat – rajz Gimnázium III. oszt	tanári segédlet
Diasorozat – rajz Gimnázium IV. oszt	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 1. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 2. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 3. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 4. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 5. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 6. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 7. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 8. oszt.	tanári segédlet
Diavetítógép	tanári segédlet
Drapériák	tanári segédlet
Fényképezőgép(ek)	tanulói segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 5. oszt.	tanári segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 6. oszt.	tanári segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 7. oszt.	tanári segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 8. oszt.	tanári segédlet
Magnetofon	tanári segédlet
Magyarország műemlékei (faliképek sor.)	tanári segédlet
Magyarországi népművészet (faliképek sor.)	tanári segédlet

Mintázóagyag	tanulói segédlet
Mintázókészlet	tanulói segédlet
Nagyméretű színes reprodukciók, poszterek 1-8. oszt	tanári segédlet
Reflektor(ok)	tanári segédlet
Szerszámok, eszközök	tanulói segédlet
Színes TV	tanári segédlet
Térképek	tanári segédlet
Vetítövászón	tanári segédlet
Vetítőállvány	tanári segédlet
Videokamera	tanári segédlet
Videomagnó	tanári segédlet
Vízcsap, víztároló edények	tanulói segédlet
Írásvetítő	tanári segédlet
Mozgófénykép. Filmelemzések	kötelező irodalom
Népművészet	kötelező irodalom
Video kézikönyv	ajánlott irodalom

Vizuális kultúra 1

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	8. oldal
Vizuális művészetek, média	9. oldal
Néphagyomány, kézművesség	9. oldal
Önkifejezés, alkotás	10. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: A LÁTHATÓ VILÁG, A KÖZVETLEN KÖRNYEZET

- A gyermeket körülvevő világ észrevételése.
- A vizuális nyelv és kommunikáció legegyszerűbb módjainak bemutatása.
- A művészetek és a hagyományok iránti nyitottság kialakítása.
- Az önkifejezés eszközeinek gazdagítása.

Követelmény

- A tanulók tudjanak ismereteket gyűjteni:
  - az őket körülvevő világ formakincséről, fény- és színhatásairól,
  - az élő és élettelen természet, az épített, a kulturális környezet elemeiről,
  - a vizuális kommunikáció legegyszerűbb közlési módjairól,
  - a vizuális művészet jellemző sajátosságairól,
  - a köznapi és a művészi szépről,
  - a gyermekek lelkivilágához közel álló alkotásokról.
- Legyenek nyitottak a múlt szokásainak, a hagyományok világának megismerésére.
- Próbálják tapasztalataikat képi és plasztikai eszközökkel megjeleníteni.
- Gazdagítsák önkifejezési eszköztárukat.
- Gyakorolják a tanult rajzi, festési, plasztikai és a hagyományos kézműves eljárásokat.

Tartalom

- Az élő és élettelen természet, az épített környezet formái, színei, fényei.
- A tárgyi világ és a kulturális környezet hatásai.
- Az ember és a közösség kapcsolata.

- A hagyományok világa – szokások, hiedelmek, népköltészeti alkotások.
- A vizuális művészet jellemzői.
- A köznapi és a művészi szép.
- Alapvető képi kifejezőeszközök.
- A vizuális kommunikáció legegyszerűbb közlési módjai.
- A gondolatok, tapasztalatok, információk megjelenítési formái.
- Az önkifejezés eszközei.
- Kifejezési technikák.
- Egyszerű kézművestechnikák. Eszköz nélküli és kevés eszközt igénylő báb-, játék- és tárgykészítés.

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- A környező világ formáiról, színéről való ismeretük gazdagítása.
- A tér megtapasztalása tevékenységek által.
- A vizuális megjelenítés, a vizuális kommunikáció formáinak befogadása.
- A megjelenítési képességek fejlesztése.
- Vizuális közlések, információs jelek értelmezési képességének kialakítása.
- A vizuális nyelv, a képi plasztikai megjelenítés elemeinek (vonal, folt, szín), kompozíciós eljárásainak megismerése
- A meta- és nem verbális kommunikáció formáinak, tartalmi jelentésének befogadása.

Követelmény

- Ismerkedjenek a természeti és mesterséges formák legjellemzőbb tulajdonságaival.
- Próbálkozzanak:
  - a megismert termék különböző szempontok szerint csoportosításával,
  - megfigyeléseik, formaélményeik képi, plasztikai rögzítésével.
- Szerezzenek tapasztalatokat a formák térviszonyáról.
- Fogalmazzák meg szóban az elemi téri viszonyokat.
- Legyenek jártasak egyszerű térbeli építmények alkotásában.
- Életkori fejlettségük szerint tudjanak teret ábrázolni.
- Ismerjék meg a vizuális nyelv elemeit és formáit.
- Ismerjék fel és nevezzék meg a vörös, sárga, kék, zöld, narancs, lila színeket, a feketét és a fehéret.
- Próbálkozzanak a festékek keverésével, egy-egy szín két-három árnyalatának létrehozásával.
- Ismerjék fel az egyszerű információs jeleket.
- Próbálják értelmezni a tankönyvek magyarító ábráit.
- Ismerjék fel saját és társaik gesztusainak tartalmi jelentését.

Tartalom

- Természeti és mesterséges formák ábrázolása síkon és térben, sokoldalú, érzéletes látási-tapintási -mozgási tapasztalatszerzés útján.
- Téralkítás, építés (szabadban is) különböző anyagokból.
- Térrendezés ritmussal.
- Útvonalrajz (mesehősök útja).
- A vizuális nyelv elemei.
- A fény- és festékszínek.
- A fő- és mellékszínek, a fekete, fehér megismerése.
- Színkeverési kísérletek, gyakorlatok.
- A vizuális kommunikáció célja, formája, műfajai.
- Információs jelek megismerése, ábrázolása.
- A tankönyvek magyarító ábráinak értelmezése.
- Gesztusok olvasása és kifejezése.

Vizuális művészetek, média

Cél

- A vizuális művészetek élményszerű bemutatása.
- A természeti szép és a képzőművészetben megjelenő szép jellemzőinek megismerése.
- A játék és az alkotás kapcsolatának megfigyelése.
- Az ember testi-lelki felépítésének műalkotások tükrében való felfedezése.
- A világról és a környezetről alkotott ismereteik gazdagítása műalkotásokon keresztül.
- Élményeket közvetítő műalkotások megbeszélése.

Követelmény

- Legyen a tanulóknak élményszerű benyomásuk a környező világról, a vizuális művészetekről.
- Ismerjék fel a természeti szép és a képzőművészetben megjelenő szép közötti különbséget.
- Ismerjék a természetben megnyilvánuló ritmust, ismétlést, szimmetriát és ezek művészi feldolgozásait.
- Legyenek alapvető fogalmaik arról, hogy mitől szép valami, miért alkot az ember.
- Tudják elemi szinten, hogy a művészetnek milyen szerepe van az életben.
- Fogalmazzák meg szóban a műalkotásokból nyert élményeiket, tudjanak műalkotásokból vizuális élményeket gyűjteni.
- A családtagok egymáshoz való viszonyának megértése, az ember és a lakóhelye kapcsolatának megfogalmazása a művészi feldolgozások vizsgálatának tükrében.

Tartalom

- A vizuális kultúra egy-egy területének példával való szemléltetése.
- A természeti szép és a képzőművészetben megjelenő szép közötti különbség vizsgálata.
- A művészet szerepe az életben.
- A játék és az alkotás kapcsolata.
- A műalkotásokból nyert élmények megbeszélése elmondása, képi megjelenítése.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- A hagyományok világának érzékelése.
- Saját élményanyagára támaszkodva a természet, a társadalom és az ember kapcsolatának észrevételése.
- A környező világ elemeinek, anyagainak megfigyelése, az anyagok csoportjainak elkülönítése.
- A természeti környezet anyagainak felhasználása a kézműves tevékenységben.
- Az alkotás során megtapasztalt élmények, elképzelt helyzetek, a megismert hagyományelemek megjelenítése.
- A tárgyalkotás eszközeivel a tanulók személyiségének és manuális képességének fejlesztése.

Követelmény

- Legyenek nyitottak a hagyományos népi kultúra megismerésére.
- A tanulók érzékeljék saját helyüket az őket körülvevő közvetlen környezetben.
- Legyenek képesek elkülöníteni egymástól a természeti és mesterséges környezet jelenségeit.
- Legyenek ismereteik a társadalom különféle közösségeinek létéről, az egyén közösségbe tartozásáról.
- Szerezzenek jártasságot környezetük felfedezésében, a környezet anyagainak megfigyelésében (tulajdonságok, használhatóság, felhasználás).
- Ismerjenek meg néhány egyszerű kézműves technikát.
- A tárgyalkotó tevékenység során próbálják megjeleníteni élményeiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket, a megismert hagyományelemeket.

Tartalom

- A hagyományok világának körvonalazása a tanulók életkori sajátosságait figyelembe véve népköltészeti, népzenei alkotások, népszokások bemutatásán keresztül.
- Az ember helye a természetben.
- A természeti környezet hatása az ember életére.
- Az ember hatása a természetre.
- A közvetlen környezet mesterséges elemei (épített és tárgyi világ).
- Az egyén helye a közösségben. Az emberi közösségek rétegződése – család, rokonság, település, nemzet.
- A család szerepe, szerkezete; munkamegosztás a családban.
- A környezet anyagai, a természetes és mesterséges anyagok elkülönítése.
- A természetből származó anyagok fajtái (ásványi, növényi, állati eredetű anyagok) tulajdonságai, alakíthatóságuk, alkalmazhatóságuk.
- Kövek, termések, növényi részek felhasználása képek alkotásában, játékok, egyszerű használati tárgyak készítésében – minimális eszközigényű tárgykészítési technikák alkalmazása, az alkotás során igazodva az anyag természetes formájához.
- A néprajz elméleti anyagához kapcsolódóan a család ünnepeinek megismerése, az ünnepekhez fűződő tárgyak készítése (pl. karácsonyfadíszek, ajándékkészítés), a bemutatott népköltészeti alkotásokhoz kapcsolódó tárgyak, játékok létrehozása.
- A kreativitás fejlesztése a tanulók fantáziavilágának, érzelemgazdagságának mélyítése, a szép iránti igény kialakítása.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- A vizuális önkifejezés, az alkotás lehetőségeinek megismerése.
- A látási információk, a belső kép, a képi emlékezet, a képzelet fejlesztése.
- A téralakító, konstruáló képességek gazdagítása.
- A formaképzési, anyagalakítási képességek fejlesztése.
- A színek hangulati, érzelmi szerepének felhasználása.
- Az esztétikai élményképesség fokozása.
- Emóciók, érzések beépítése az alkotás folyamatába.
- Az élmény, emlékezet, fantázia alapján történő önkifejezés képességének fejlesztése.

Követelmény

A tanulók:

- ismerjék meg és alkalmazzák a vizuális nyelv jelrendszerét;
- ismerjék meg és használják az önkifejezés, a képi, plasztikai megjelenítés különböző lehetőségeit (technikáit);
- kísérleljenek meg adott játékszituációban teret építeni, térbeli konstrukciókat képezni;
- használják fel téri játékaik, konstruáló -építő tevékenységük tapasztalatait alkotásaikban;
- legyenek képesek valós téri helyzetek egyéni megjelenítésére;
- tudják a formákról szerzett tapasztalataikat egyénileg felhasználni;
- próbálják meg az ember karakterjegyeit megfogalmazni;
- alkalmazzák a színek hangulati hatását;
- jelenítsenek meg: játékokat, dalokat, meséket;
- dolgozzanak fel valós és kitalált történeteket;
- fejezzék ki személyes élményeiket.

Tartalom

- A rajzolás, festés, mintázás, konstruálás anyagai, munkafogásai. Az alapvető kifejezőeszközök használata.
- Néhány különleges technika megismerése (monotípiá, diófacák, vegyes technikák).
- Szubjektív téralakítás, térkonstruálás.
- A térélmények képi, plasztikai megjelenítése.

- A formaélmények, fény-és szintapasztalatok szubjektív megfogalmazása.
- A népi játékok, dalok, mesék, mondókák, táncok megjelenítése.
- Valós és kitalált történetek feldolgozása.
- Személyes és közös élmények, emlékek képi, plasztikai megjelenítése.

TECHNIKÁK:

- Konstruálás: építőkockákból, dobozokból, legóból, hullámpapírból és termékek, kavics, hó, homok felhasználásával.
- Mintázás: dombormű, szobor készítése agyagból, gyurmából, gipszből (nyújtás, lapítás, sodrás, gömbölyítés, mélyítés, kihúzás, agyagpépes ragasztás).
- Rajzolás: puha ceruzával, ecsettel, krétával, hurkapálcával, nádtollal, filctollal, tus, mahagóni- és diófapác felhasználásával.
- Festés: vízfestékkel, temperával, krétával, színesceruzával (oldás, sűrítés, hígítás, ecsetkezelés, próbalap használata).
- Nyomatkészítés: természeti formák papír, textil felhasználásával.
- Papírtépés, vágás, ragasztás.

Vizuális kultúra 2

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	12. oldal
Vizuális művészetek, média	13. oldal
Néphagyomány, kézművesség	14. oldal
Önkifejezés, alkotás	14. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: AZ ÉLŐ TERMÉSZET.

- Az élő természet megfigyelése, megismerése, ábrázolása.
- Pozitív viszonyulás kialakítása a természet értékeihez.
- Az élő természet világának megfigyelése a vizuális művészetben.
- A művekből felénk sugárzó érzelmi hatások befogadása.
- Az élő természethez fűződő hagyományok megismerése.
- A téri tájékozódó, téralakító és térkifejező képességek továbbépítése.
- A vizuális közlési nyelv bővítése az információs jelek, útvonalrajzok, gesztusok segítségével.
- Az önkifejező képesség árnyaltabbá tétele, a kompozíciós ismeretek bővítése az anyag-, a forma-, a szín- és térélmények által.
- Képalakítás, tárgykészítés az élő természetről, nyomhagyás, anyagalakítás, eszköz nélküli játék- és tárgykészítés.

Követelmény

- Gyűjtsenek tapasztalatokat az élő természet formáiról, tér-idő viszonyairól.
- Szerezzenek ismereteket:
  - a formák tulajdonságairól, mozgásáról;
  - az élő természet fény-, szín-, tér-és idő viszonyairól;
  - a térben való tájékozódásról és a téralakításáról;
  - a vizuális közlési nyelv újabb elemeiről;
  - a színek, formák átírásáról.
  - fázisrajzok és folyamatábrák létrehozásáról;
  - a műalkotásokból felénk sugárzó érzelmi hatásokról;

- az élő természethez fűződő hagyományokról;
- Készítsenek a természet ünnepeihez köthető tárgyakat;
- Törekedjenek tapasztalataik és a természet gazdag formakincsének élményszerű megjelenítésére;
- Tegyék árnyaltabbá önkifejező képességeiket.
- Bővítsék kompozíciós ismereteiket.
- Fejlesszék tovább anyag- és eszközhasználati jártasságukat.
- Ismerjenek meg újabb technikai eljárásokat.

Tartalom

- Az élő természet esztétikuma
- Az élő természet formái, színei, jelenségei, tér-idő viszonyai.
- A természeti formák felépítése, tagoltsága, arányai, anyaga, felülete.
- Egyszerű térlehatároló, térlefedő, alátámasztó módok.
- A természeti környezet hatása az ember életére.
- Az élő természet megjelenése a művészetben
- A növény és állatvilághoz köthető hagyományok. A természet változásainak ünnepei (téli, tavaszi ünnepek).
- A vizuális nyelv újabb elemei – kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások, technikák.
- A vizuális művészet ágai.
- A vizuális kommunikáció formái.
- Információs jelek, útvonalrajzok.
- Fázisrajzok és folyamatábrák a téri mozgásról, fejlődésről, változásokról.
- Képi, plasztikai megjelenítések az élő természetről. Kézműves tevékenységben az élő természethez, annak ünnepeihez, hagyományaihoz kapcsolódó tárgy-, játék- és bábkészítés.

Technikák:

- eljárások gyakorlása, újabbak megismertetése (pl. nyomhagyások, nyomatok).

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Tapasztalatok szerzése az élő természet tulajdonságairól, térvizonyairól.
- A természeti formák felépítésének, tagoltságának, arányainak, felületének, színének vizsgálata.
- Az azonosságok, különbözőségek felfedezése, összefüggések felismertetése.
- A festékszínek megismerése, különféle színárnyalatok létrehozása, keverése.
- Vizuális közlések, információs jelek, gesztusok értelmezési képességének fejlesztése.
- Időben egymást követő események bemutatása.
- A növények növekedésének, fejlődésének vizsgálata, ábrázolása folyamatábrán.
- Az emberalakok és állatfigurák tipikus mozgásának megfigyelése (fázisfotók felhasználásával).
- A térbeli mozgás kifejezése fázisrajzokban, képsorban vagy képi, plasztikai alkotásban.
- A térkifejező és téralakító képességek továbbfejlesztése.

Követelmény

- Tegyenek szert jártasságra az élő természet megfigyelésében, ábrázolásában.
- Legyenek képesek az élő természet formáit különböző szempontok alapján rendszerezni, azok téri helyzetét meghatározni és több nézetből megrajzolni.
- Ismerjék fel az egyszerű formák különböző nézeteit.
- Legyenek ismereteik az emberi alak legfőbb arányairól, az emberábrázolásról.
- Szerezzenek tapasztalatokat a térformák színeiről.
- Ismerjék a hattagú színekört, a feketét és a fehéret.
- Ismerjék fel a telt színeket, és tudják két-három árnyalatukat kikeverni.
- Legyenek képesek egyszerű mozgásformák karakteres kifejezésére.
- Legyenek képesek valós téri viszonyokat kifejezni, a képmezőt kitölteni.
- Tudjanak folyamatábrát olvasni, és két-három képsorral folyamatok jellegzetes fázisait bemutatni.
- Tudjanak gesztusokat olvasni és azokat képi-plasztikai úton megjeleníteni.

Tartalom

- Az élő természet formáinak felfedezése érzékelhető tulajdonságaik (felépítés, tagoltság, arány, felület, tömeg, súly) sokoldalú megtapasztalása, ábrázolása által.
- A természeti formák színének megfigyelése.
- A hattagú színekör és a fekete, fehér ismerete, alkalmazása.
- A telített színek keverése, színárnyalatok alkotása.
- A természeti formák térviszonyatainak elemzése.
- A növényi formák helye a térben.
- A növények növekedését, fejlődését bemutató folyamatábrák készítése (növekedés, csírázás). A folyamatok jellegzetes fázisainak két-három képsorral (fázisfotók felhasználása) való bemutatása.
- Állatok, emberek egyszerű mozgásformáinak megjelenítése.
- A növekedés, fejlődés és az idő múlásának feldolgozása.
- A testbeszéd képi-, plasztikai megörökítése.
- Információs jelek gyűjtése, megismerése, alkotása.

Vizuális művészetek, média

Cél

- Az élő természet összetevőinek a műalkotásokon keresztül való megismerése.
- Az alapvető természeti folyamatok, a változás, a fejlődés jelenségének ismerete és tükröződése a képzőművészetben.
- A természetben és a művészetben a ritmus, az ismétlés és a szimmetria felfedezése.

Követelmény

- Ismerkedjenek a tanulók az élő természet vizuális megjelenítésével.
- Elemezzék az élőlények formáját, színét, tömegviszonyait és hasonlítsák össze ezeket a viszonylatokat a művészi feldolgozásokkal.
- Legyen fogalmuk és ismeretük az ember testfelépítéséről, arányairól, valamint ezek művészi ábrázolásairól.
- Tudjanak növény-, állat-, emberábrázolásokat megfigyelni.
- Ismerjék az alapvető természeti folyamatok: a változás, a fejlődés, a születés és az elmúlás művészi ábrázolását.
- Ismerjék a folyamat- és mozgásábrázolás jellegzetességeit a művészetben (kinetika, futurizmus, fotósorozat, film).
- A ritmus, az ismétlés és a szimmetria megismerése.
- Ismerjék fel, hogy mitől szép egy rajz vagy festmény.
- Figyeljék meg és értékeljék a lakóhely természeti szépségeit.
- Értsék az arányosság, a forma-funkció kapcsolatát a műalkotásokon keresztül.
- Tudjanak koruknak megfelelő szinten esztétikai értékítéletet hozni.

Tartalom

- Az élő természet (az egysejtűek, a növények, az állatok és az ember) megfigyelése és a művészetben tükröződő természet egymással való összehasonlítása.
- Az ember testfelépítésének, arányainak, életfunkcióinak művészi ábrázolása.
- A növekedés-fejlődés, születés-halál, mozgás-változás az ember életében és a művészetben.
- A felület-, forma-, szín-, tömegviszonyok vizsgálata a természetben és a képzőművészeti alkotásokban.
- A természeti folyamatok, változás, fejlődés, születés-elmúlás megfigyelése, vizsgálata a műalkotásokon keresztül.
- Az arányosság, a forma-funkció kapcsolata a vizuális művészetekben.
- Folyamat- és mozgásábrázolás a művészetben (kinetika, futurizmus, fotósorozat, film).

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- Az élő természet változásai, ritmusai, az ember életére gyakorolt hatásainak megfigyelése.
- Az élő természethez fűződő hagyományok megismerése.
- A természetes anyagok felfedezése, tulajdonságainak megfigyelése.
- Újabb kézműves technikák elsajátítása, az egyszerű kéziszerszámok használatának megismerése.
- A manuális képességek, a kreativitás fejlesztése, az élő természet jelenségeiben, változásaiban rejlő esztétikum ábrázolása a kézműves tevékenységen keresztül.

Követelmény

- Legyenek nyitottak az élő természet jelenségeinek felfedezésére.
- Ismerjenek az élő természethez kapcsolódó népköltészeti alkotásokat, szokásokat, hiedelmeket.
- Szerezzenek jártasságot a természetes anyagok jellemzőinek megfigyelésében.
- Ismereteiket használják fel a hagyományokhoz kötődő tárgyalásokban.
- Ismerjenek meg kézműves technikákat, eszköz nélküli eljárásokat, valamint egyszerű kézi szerszámokat és használatukat.
- Legyenek nyitottak az élő természetben rejlő esztétikum befogadására, alakuljon ki a tanulóknak a munkájuk iránti igényesség, a szépteremtés vágya.

Tartalom

- Az élő természet periodicitása – évszakok változása, élet jelenségei: születés, fejlődés, pusztulás –, hatása az emberre (életmódjára, gazdálkodására, munkarendjére stb.)
- A természet jelenségeihez, változásaihoz, növény- és állatvilághoz fűződő népköltészeti alkotások, szokások, hiedelmek. Téli, tavaszi, ünnepek.
- Az adott évszak lehetőségeinek tükrében termékek, növényi részek gyűjtése megfigyelése, felhasználása a tárgykészítésben (felhasználásra ajánlott anyagok: gyékény, sás, fű, szalma, fa, kukoricaszár, csutka, csuhé, valamint termékek: dió, gesztenye, gubacs stb.).
- Az élő természet megfigyelésével szerzett tapasztalatok felhasználása a tárgyalató tevékenységben.
- Népi gyermekjátékok készítése növényi részekből, ember-, állat-, növényfigurák, bábok alkotása (alak, mozdulat, gesztus kifejezése).
- A természeti ünnepekhez (téli, tavaszi, ünnepkörhöz) kapcsolódó szokástárgyak készítése (pl. karácsonyfadíszek, farsangi maszkok, kiszabábu)
- Az élő természet esztétikumának kifejezése a tárgyalásokban.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- Az élő természet megfigyelésével szerzett tapasztalatok verbális és képi, plasztikai megfogalmazása. Pozitív viszonyulás kialakítása a természet értékeihez, formáihoz.
- A környezetvédelem erősítése.
- Sajátos, egyedi színhasználat, szubjektív önkifejezés érvényesítése.
- A növények, állatok, emberek élményszerű megjelenítése.
- A vizuális nyelv értő, egyre tudatosabb használata.
- A színek érzelem- és élménykifejező hatásának alkalmazása.
- A növekedés, fejlődés és az idő múlásának alkotó kifejezése.
- Személyes és közös élmények, emlékek, elképzelt helyzetek, életutak, irodalmi művek képi, plasztikai átfogalmazása
- A gyermekben meglévő szépség iránti igény fejlesztése.
- A képalkotó kompozíciós ismeretek bővítése.
- A gyermekek anyaghasználati jártasságának továbbfejlesztése.

Követelmény

- Próbálják a tanulók:
  - a szerzett tapasztalatokat verbálisan megfogalmazni;
  - a téri megfigyeléseiket egyéni módon beépíteni a képi, plasztikai alkotásokba;
  - a növényeket, állatokat, embereket egyedi színhasználattal megjeleníteni;
  - a növekedést, fejlődést, az idő múlását, az élet körforgását kifejezni.
- Bátran juttassák kifejezésre a színek érzelm- és élménykifejező hatását.
- Figyeljék meg és fejezzék ki a mesterséges és a természetes fény okozta színváltozásokat.
- Legyenek képesek személyes és közös élményeiket, emlékeiket, elképzelt helyzeteket, életutakat megrajzolni és megfesteni.
- Emeljék ki kompozícióik lényeges elemeit formával, színnel.
- Tegyenek szert jártasságra az eddig tanult kifejezési eljárásokban.
- Legyenek jártasak a rajzi, a festő és a mintázó eszközök használatában.
- Ismerjenek meg új kifejezési anyagokat, eljárásokat

Tartalom

- Az élő természet szépségeinek felfedezése (növények formája, színe, illata, állatok, emberek mozgása, testaránya).
- A szerzett tapasztalatok verbális és képi, plasztikai megfogalmazása.
- Növények, állatok, emberek megjelenítése a szubjektív önkifejezés és az egyéni színhasználat érvényesítésével.
- A valós természeti formák és a növényi alapanyagokból kialakított tárgyak modellként való felhasználása.
- A gyermekek friss élményhez juttatása. Rendezett mozgások, népi gyermekjátékok, kiolvasók, dramatizálások téri és síkbeli feldolgozása.
- Személyes és közös élmények, emlékek, elképzelt helyzetek, irodalmi művek rajzolása, festése.
- A kompozícióban lévő lényeges részek kiemelése formával, színnel.
- A térrész, a képmező megkomponálása.

TECHNIKÁK

- Rajzolás: ceruzával ecsettel, rajztollal, filc- és rosttollal, nád- és hurkapálcával, diófacác, mahagónipác és tus felhasználásával.
- Mintázás: plakett, dombormű, szobor készítése agyagból. Drótvázás gipsz, gipszes géz alakítása. Papírplasztika, papírmásé.
- Nyomatkészítés: papírnyomat, monotípus készítése, linocolor, műanyaglap, fotóhenger használatával, dugó, radír, burgonyanyomat.
- Festés: temperával, vízfestékekkel, színesceruzával, krétával.
- Színespapír-kollázsok, kevert technikák alkalmazása.
- Változatos méretű és minőségű papírok, újságok felhasználása.

Vizuális kultúra 3**Részei**

Vizuális kommunikáció, modellezés	16. oldal
Vizuális művészetek, média	18. oldal
Néphagyomány, kézművesség	18. oldal
Önkifejezés, alkotás	19. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: AZ ÉLETTELEN TERMÉSZET.

- Az élettelen természet szépségeinek felfedezése.
- Az élettelen természet jelenségeinek, gazdag formakincsének, a formák tulajdonságainak, színvilágának megfigyelése és ábrázolása.
- Sokoldalú tapasztalatok szerzése a térről, a teret alkotó formákról, és jelenségekről.
- Az élettelen természet emberre gyakorolt hatásának felismerése.
- Az élettelen természet megfigyelése a műalkotásokban.
- Az élettelen természethez fűződő hagyományok megismerése.
- A vizuális nyelv használatára való felkészítés.
- Az élettelen természet anyagainak felhasználása a kézműves tevékenységben.
- A megismert ábrázolási kifejezőeszközök alkalmazása.
- A sokoldalúan megerősített térélmények és az élettelen tér gazdag formavilágának képi, plasztikai megjelenítése.

Követelmény

- Legyen sokoldalú tapasztalatuk a térről és az azt alakító formák térviszonyairól.
- Szerezzenek ismereteket:
  - az élettelen természet jelenségeiről, gazdag formakincséről, a formák tulajdonságairól, színvilágáról;
  - a természetben lezajló változásokról;
  - az anyagok alakíthatóságáról;
  - az élettelen természet műalkotásokban való megjelenéséről.
- Legyenek ismereteik az élettelen természet ember életére kifejtett hatásairól.
- Kapjanak képet az élettelen természethez kapcsolódó hagyományokról.
- Használják fel az élettelen természet anyagait a tárgyalásokban.
- Hozzanak létre:
  - téri konstrukciókat;
  - képi, plasztikai alkotásokat (térélmények és az élettelen természetről szerzett ismeretek alapján);
  - formaátírásokat.
- Érzékeltesse fényhatásokat, színérzeteket, színhagulatokat, színellentéteket.
- Gyakorolják a megismert ábrázolási kifejezőeszközöket.

Tartalom

- Az élettelen természet esztétikuma.
- Alakok, mozgások, tereptárgyak az élettelen térben.
- A közeli és távoli, a valós, a képi és fogalmi, élettelen tér viszonylatai.
- Az élettelen természet jelenségei, gazdag formakincse, fény- és színvilága.
- A formák tömege, szabályossága, felépítése, tagoltsága, szerkezete, arányai, felülete.
- Az élettelen természet hatása az emberre.
- Az élettelen természet tükröződése a műalkotásokban.
- Az élettelen természethez fűződő hagyományok.
- Az élettelen természet anyagai a tárgy- és játékkészítésben (agyagozás, gyöngyfűzés).
- Téri konstrukciók terméskő, kavics, hó, jég, fémhulladék stb. felhasználásával.
- A térélmények képi, plasztikai alkotások az élettelen természetről, játékok, zenei, irodalmi művek szereplőiről (gesztusok, testbeszéd), illusztrációk, képsorok.
- Az élettelen formák szubjektív megjelenése, dekoratív formaredukciók.
- Fény- és színhatások, színhagulatok, színellentétek.

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- A téralakítások során sokoldalú tapasztalatok szerzése a térről, és a teret alkotó formák viszonylatairól.
- Az élettelen természet anyagainak gyűjtése, sokoldalú megismerése, csoportosítása.
- Az élettelen természet gazdag formakincsének, színvilágának megfigyelése és ábrázolása.
- Gyönyörködés a természet alkotta világ szépségeiben.

- A formák jellemző jegyeinek kiemelése.
- A formák alakíthatóságának vizsgálata (homokképek üveglapon, vihar előtt, vihar után).
- A formák, jelenségek jellemző színeinek felismerése, megnevezése és megfestése.
- A természetben lezajló átalakulások értelmezése rajzi, festői, plasztikai úton.
- A vizuális közlések, információs jelek, gesztusok értelmezési képességének továbbfejlesztése.

Követelmény

- Legyen sokoldalú tapasztalatuk a térről és az azt alakító formák térvizonyairól.
- Tudjanak a formák lejjebb, feljebb helyezésével és takarással képeket alkotni.
- Tudják szóban jellemezni, képen, plasztikában bemutatni az élettelen természet jellemző szín-, és formavilágát.
- Ismerjék a tagoltság, arányok, felületi tulajdonságok, pozitív-negatív forma, plasztikai minőségek fogalmát és formaelemzések során vizsgálják azt.
- Ismerjék a fő- és mellékszíneket, a telt színek világát.
- Legyenek képesek tört színeket festeni, három- négy színárnyalatot megkülönböztetni.
- Ismerjék a komplementer, sötét-, világos, hideg-meleg színekontrasztot.
- Tudjanak példákat felsorolni a természet világában előforduló színekontrasztokról.
- Próbálják alkalmazni a redukált színek figyelemfelhívó jellegét az információs táblák, eligazító jelek alkotásánál.
- Legyenek megfigyeléseik a természetben lezajló változásokról.
- Tudják három-négy képből álló képsor segítségével az élettelen természetben végbemenő folyamatokat bemutatni.
- Ismerjék fel egymás gesztusait és örökítsék meg képen.
- Kíséreljék meg a mozgó emberi alak jellemző mozdulatainak (álló, ülő, lépő, futó) síkbeli és térbeli ábrázolását.

Tartalom

- Térrendezés teremben és szabadban.
- Az élettelen tér benépesítése alakokkal, mozgással, tereptárgyakkal (sziklakert kialakítása az iskola udvaron, kaktuszkert az osztályban, homoksvatag a terepasztalon).
- Térvizonyok képi ábrázolása, a formák lejjebb, feljebb helyezésével, a térrétegek jelzésével (előtér, középtér, háttér).
- Élettelen természeti formák (pl. kavics, levél, fakéreg, csigaház, kagylóhéj, madártoll, állati csontvázak) ábrázolása közvetlen megfigyelés alapján két és három dimenzióban.
- A formák tagoltsága, a részformák kapcsolódása.
- A felületi minőségek vizsgálata, megjelenítése faktúrával.
- A formára jellemző arányok (magasság-szélesség, rész és egész) felismerése.
- A plasztikai minőségek látási, tapasztalati úton történő érzékelése, képi, plasztikai ábrázolása (bemélyedő-kiemelkedő, tömör-áttört, homorú-domború, sima-érdes).
- Pozitív, negatív formák.
- A formai egyszerűsítések, embléma, információs jelek, formaellentétek.
- A jelenségek (pl. szivárvány, villámlás, napklete stb.) formák fény- és színárnyalatainak megfigyelése.
- A fő- és mellékszínek, telt színek.
- A tört színek keverésének gyakorlása derítés fehérrel, tompítás feketével.
- Színekontrasztok (komplementer, sötét-világos, hideg-meleg), a színek figyelemfelhívó hatása.
- Egymást követő eseményt bemutató képsorok készítése a természetben lezajló átalakulásokról. (Pl. a virághervadás, a falevél színének formájának változása a kavicsok kopása a folyóvíz sodrása által, a cseppkövek születése, vulkáni működés, korhadó farönk).
- Lapozható, sodorható, mozgó képek alkotása néhány fázis megrajzolásával.
- A tankönyvek magyarázó ábráinak értelmezése.
- Képolvasás.
- Gesztusértelmezés, kifejezés.

Vizuális művészetek, média

Cél

- Az élettelen természet anyagainak és jelenségeinek, színeinek, állapotváltozásainak megismerése párhuzamba állítva ezek művészi feldolgozásaival. Az élettelen világ tükröződése a vizuális művészetekben.
- Az anyagok, természeti jelenségek megfigyelése a művészi ábrázolásokban. Ezek jelképiségének, üzenetértékének megismerése a képzőművészetben és a társművészetekben.
- A tájképeket ábrázoló alkotások megfigyelése.
- A környezet esztétikájának megismerése művészi ábrázolásokon keresztül.

Követelmény

- Ismerkedjenek a tanulók az élettelen természet anyagaival (föld, homok, víz, tűz, levegő, ásványok, kristályok stb.) és jelenségeivel (világosság-sötétség, napkelte-napnyugta, fények-színek, formák...) színeivel, állapotváltozásaival kapcsolatos alapvető ismeretekkel a műalkotások elemzése által.
- Fedezzék fel az élettelen természet, a tágabb (táj) és a közvetlen környezet szépségeit műalkotásokon keresztül.
- Értsék a hasonlóság és ellentét (kontrasztok) jelentését a képzőművészetben.
- Legyenek nyitottak az esztétikum befogadására.
- Tudják jellemezni az ember és a lakóhelye közötti kapcsolatrendszer egy-egy képzőművészeti alkotáson keresztül.
- Legyenek képesek a természetben található anyagok, jelenségek ábrázolásait elemezni a vizuális művészetekben.
- Tudják és értsek ezek jelképiségét, üzenetértékét a társművészetekben.
- Tudják jellemezni az ember és lakóhelye közötti kapcsolatrendszer egy-egy képzőművészeti alkotáson keresztül.

Tartalom

- Az élettelen természet szépségeinek felfedezése, a tágabb (táj) és közvetlen (lakóhely, lakótér) környezet elemzése művészi alkotásokon keresztül.
- Az anyagok (föld, homok, víz, tűz, levegő, ásványok, kristályok...), természeti jelenségek (világosság-sötétség, napkelte-napnyugta, fények-színek, formák...) megfigyelése a természetben és ábrázolása a művészetben, ezek jelképisége, üzenetértéke a társművészetekben.
- A hasonlóság és ellentét (kontrasztok) vizsgálata a vizuális művészetekben.
- Tájképek, városok, falvak, belső terek a művészetben.
- Az ember és a lakóhelye viszonyának vizsgálata műalkotásokon keresztül.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- Az élettelen természet emberre kifejtett hatásának megfigyelése, elemzése.
- Az élettelen természethez (anyagaihoz, formáihoz...) fűződő hagyományok megismerése.
- Az élettelen természet anyagainak megfigyelése a mindennapi életben, a hagyományos tárgyi kultúrában.
- Kézműves tevékenység természetes anyagokból a hagyományok felelevenítésével.
- Az élettelen természetből fakadó esztétikumok felismerése, felhasználása a kézműves tevékenységben.

Követelmény

- A tanulók kapjanak képet az élettelen természet emberre gyakorolt hatásairól.
- Rendelkezzenek ismeretekkel az élettelen természethez fűződő népköltészeti alkotásokról, szokásokról, hiedelmekről.
- Legyenek jártasak környezetükben az élettelen természet anyagainak megfigyelésében, tulajdonságaik vizsgálatában.
- Szerezzenek jártasságot az egyszerűbb agyagvási és gyöngyfűzési technikákban, a helyes eszközhasználatban.

- Legyenek képesek az élettelen természet szépségeinek befogadására, élményeiket használják fel a tárgyalás során.
- Alakuljon ki bennük az értékteremtés igénye.

Tartalom

- Az élettelen természet tényezőinek hatása az emberre (életmódjára, gazdálkodására, kultúrájára stb).
- A felszíni formákhoz, a természet erőihez, elemeihez fűződő mondák, keletkezéstörténetek, hiedelmek, szokások.
- Az élettelen természet anyagainak jellemzői (tulajdonságaik, alakíthatóságuk, használhatóságuk), alkalmazási területeik a mindennapokban, a népeletben, a kézműves tevékenységben.
- Az élettelen természet anyagaihoz, hagyományaihoz kapcsolódó kézműves tevékenység. Felhasználásra javasolt anyagok: agyag, kőzetek, gyöngy, termések.
- Agyagmunkák: az agyag lelőhelye, előkészítése, alakítása, felhasználási területei:
  - használati tárgy készítése, játékkészítés (pl. edény, agyagsíp);
  - plasztika, formába rakás, felrakás.
- Gyöngyfűzés:
  - egyszerűbb fűzőmódok (egy- és kétszáltechnikák);
  - A gyöngyfűzés alkalmazása, fűzésre használható egyéb anyagok (pl. termések, magok).
- Az élettelen természeti környezet esztétikumja, az esztétikum hatása a tárgyalásra.
- Az alkotó jellegű hozzáállás, az értékteremtés igényének kialakítása.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- Az élettelen természet szépségeinek, gazdag formakincsének felfedezése.
- Téri konstrukciók létrehozása terméskövekből, kavicsokból, hóból, jégből, fémhulladékból, fatörzsből, homokból, agyagból.
- A sokoldalúan megerősített térélmények képi, plasztikai megjelenítése.
- Gyorsvázlatok készítése a felszíni formákról (hegyek, dombok, síkságok, természetvédelmi területek).
- A térélmények és formák szubjektív módon történő feldolgozása. Analógiák felismerése a látványban és az ábrázolásban.
- A megtapasztalt mozgások ritmusának felfedezése, ábrázolása.
- A fényhatások észrevétele, ábrázolása különböző napszakokban.
- Játékok, zenei és irodalmi művek szereplőinek megjelenítése (kőemberek, fából faragott lények).
- Színérzetek és színhangulatok érzékeltetése.
- A szubjektív színhasználat mellett az objektív, adott színek megközelítése.
- A színellentétek ösztönös felhasználása.
- A vizuális nyelv aktív és tudatos használata a tapasztalatok megfogalmazásában.
- A megismert ábrázolási kifejezőeszközök megerősítése.

Követelmény

- Fedezzék fel az élettelen természet gazdag formakincsét.
- Legyenek képesek tér- és formaélményeik képi, plasztikai megjelenítésére.
- Hozzanak létre térkonstrukciókat.
- Jelenítsék meg a játékok, a zenei és az irodalmi művek szereplőit.
- Tudják érzékeltetni a megtapasztalt mozgások ritmusát.
- Legyenek képesek fényhatások, színérzetek, színhangulatok, színellentétek megfestésére.
- Használják tudatosan és aktívan a vizuális nyelvet.
- Gyakorolják a megismert ábrázolási kifejezőeszközöket.

Tartalom

- Az élettelen természet szépségeinek felfedezése. Természeti formák gyűjtése.

- A lakóhely fekvésének, felszínének, időjárásának megfigyelése. Érzelmi kötődések a lakóhelyhez, a hazához.
- A formák anyagához köthető színérzetek és színhangulatok megfestése.
- Az élettelen formák szubjektív feldolgozása. Analógiák a látványban és az ábrázolásban.
- Dekoratív formaredukciók.
- Gyorsvázlatok készítése a felszíni formákról (hegyek, dombok, síkságok, természetvédelmi területek).
- A fényhatások ábrázolása különböző napszakokban (nappali fehér és sárga fény, esti szürkület, fekete éjszaka).
- Mozgások ritmusa (a Hold változásai, napszakok, évszakok)
- Személyes és közös térélmények képi, plasztikai megjelenítése a tanuló által választott megoldással.
- Játékok, zenei és irodalmi művek szereplői (kőemberek, fából faragott lények) az alkotásban.
- A szubjektív színhasználat mellett az objektív, adott színek megközelítése.
- A színellentétek ösztönös megfestése.
- A vizuális nyelv aktív és tudatos használata.
- A megismert ábrázolási kifejezőeszközök megerősítése.
- Térkonstrukció: egységnyi kő- és fadarabokból, kötetlen formájú élettelen természeti anyagokból (hó, jég, fém, hulladék, homok, agyag).

Vizuális kultúra 4

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	21. oldal
Vizuális művészetek, média	22. oldal
Néphagyomány, kézművesség	23. oldal
Önkifejezés, alkotás	24. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: A TÁRGYI VILÁG.

- Az ember tárgykészítő tevékenységének és a tárgyak jellemzőinek megfigyelése.
- A tárgyak leírása, értelmezése.
- Az ember és a tárgyak viszonya.
- A műalkotásokban megjelenő ember által készített formák vizsgálata.
- Ismerkedés a hagyományos népi kultúra tárgyi világával.
- A vizuális kommunikáció jelrendszerének további tudatosítása, alkalmazása.
- Újabb önkifejezési módok, kézműves technikák megismerése.

Követelmény

- Legyenek ismereteik:
  - az ember tárgykészítő tevékenységéről, a tárgykészítés szempontjairól, területeiről;
  - a formák különböző tulajdonságainak, funkcióinak, nézeteinek, színének vizsgálatára;
  - a műalkotásokban megjelenő emberalkotta formáról;
  - a népelet tárgyairól és a hozzájuk fűződő hagyományokról.
- Alkalmazzák a hagyományos tárgykészítés szempontjait alkotó munkájukban, sajátítsanak el újabb kézműves technikákat.
- Jelenítsék meg szubjektív módon az ember alkotta tárgyakat térben és síkon.
- Használják tudatosan a képi kifejezés eszközeit.

Tartalom

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, és a tárgyak esztétikuma.
- Az ember alkotta tárgyi világ formái, funkciói, mozgásai, tulajdonságai, fény- és színviszonylatai.
- Az ember és a tárgyak viszonya.
- A tárgyi kultúra ágai, a tárgyak csoportjai (pl. használati tárgyak, ajándéktárgyak)
- A tárgykészítés szempontjai, a tartalom és a forma kapcsolata.
- Az emberalkotta tárgyak, formák világa a vizuális művészetekben. Csendéletek, életképek.
- A műalkotások technikája.
- Tárgyakhoz kapcsolódó hagyományok, szokások, hiedelmek, népköltészeti alkotások.
- A képi kifejezés eszközei (pont, vonal, folt, szín, fény, árnyék, tónus, arány, ismétlés, ritmus, kompozíció, kiemelés).
- A látvány. Az ábrázolás konvencionális jelzései.
- Gondolatok, információk, utasítások a vizuális kommunikáció jelrendszerével.
- Magyarázó rajzok egyszerű gépek működése.
- A tárgyak esztétikája.
- Az emberalkotta tárgyak szubjektív megjelenése térben és síkon. Átírása formaredukcióval.
- Újabb önkifejezési eljárások (szövés, fonás, batikolás, papírkivágás, papírhajtogatás, papírmódel-készítés, kollázs, mintázás).

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Sokoldalú tapasztalatszerzés a térről és az azt alkotó formák viszonyáról, azok rajzi, plasztikai megjelenítéseiről.
- Az emberalkotta tárgyi világ változatos formáinak, megfigyelése, bemutatása.
- A matematikai ismeretek felhasználása a formák, részformáinak vizsgálatánál.
- A forma és a funkció értelmezése a tapasztalatok megfogalmazása szóban és a vizuális kommunikáció nyelvén.
- Színgyűjtések, a színek csoportosítása különböző szempontok alapján.
- Tapasztalatok szerzése a színek tulajdonságairól.
- A szíkontrasztok figyelemfelhívó szerepének tudatosítása.
- Formaátírások.
- A vizuális kommunikáció jelrendszerével gondolatok, információk, utasítások megfogalmazása térben és síkon.
- Az emberi alak egyszerű mozgásformáinak kifejezése körplasztikában és síkon.
- Egyszerű gépek mozgásfázisainak ábrázolása.

Követelmény

- Szerezzenek sokoldalú tapasztalatot a térről és az azt alkotó formák viszonyáról.
- Tudjanak teret ábrázolni elhelyezéssel, takarással.
- Tudjanak téri helyzeteket rekonstruálni és olvasni térképvázlatról, alaprajzról.
- Ismerjék a formakarakter, formaarány, formaszerkezet fogalmát.
- Hasznosítsák a matematikai ismereteiket a tárgyak befoglaló formáinak és részformáinak ábrázolásában.
- Vizsgálják meg a forma és funkció összefüggéseit, valamint a tárgyak különböző nézeteit.
- Csoportosítsanak színeket megadott szempontok alapján (hideg-meleg, telt-tört, fő-mellékszín).
- Tudjanak 12-tagú színekört (sárga, sárgánarancs, narancs, narancsvörös, vörös, lilásvörös, lila, kékeslila, kék, kékeszöld, zöld és sárgászöld) kikeverni a három főszínből.
- Tudjanak telt színeket deríteni fehérrel, tompítani feketével.
- Tudják előállítani egy szín több világossági árnyalatát.
- Próbálkozzanak a tárgyi világ színviszonyainak lefestésével.
- Tudjanak formaegyszerűsítésekkel – vizuális közlési szándékkal – jelet alkotni.
- Tudatosan alkalmazzák a szíkontrasztokat az információs táblák tervezésénél.
- Ismerjék a családfa fogalmát.

- Legyenek képesek saját családfájuk megrajzolására.
- Gyakorolják a mozgó emberi alak jellemző mozdulatainak (álló, ülő, lépő, futó) síkbeli és térbeli ábrázolását.
- Legyenek jártasak folyamatábrák készítésében.
- Tudjanak nevelői segítséggel egyszerű szerkezetek működési elvéről magyarázó rajzokat készíteni.

Tartalom

- Térrendezések (dobozok, botok, takarók, berendezési tárgyak kartonok, fonalak felhasználásával).
- Modellépítés (építőelemekből, anyagokból, dobozokból).
- A formák térvonalainak ábrázolása vizuális élmény alapján, a formák lejjebb, feljebb helyezésével, takarással.
- Térképek készítése (lakóhely, iskola környékéről, egy elképzelt városrészről).
- Alaprajzok rajzolása (nagyobb, osztott nyitott térről).
- Az emberalkotta formák tömegének, nagyságának, szabályosságának, felépítésének, tagoltságának, arányainak, részeinek, színeinek megfigyelése, elemzése (pl. vasaló, esernyő, táska, játék-autók, robotok, transzformerek, régi használati tárgyak...).
- Formaelemzés, ábrázolás síkon és térben.
- A forma és funkció közötti összefüggések felismerése.
- A mesterséges és természetes fény.
- A színek gyűjtése és csoportosítása megadott szempontok alapján.
- A 12-tagú színek megfestése a három főszínből.
- A telt színek derítése fehérrel, tompítása feketével.
- Szinkontrasztok (komplementer, sötét-világos, hőfokkontraszt).
- Információs jelek tervezése formai egyszerűsítéssel.
- Családfa.
- Folyamatok, időben egymást követő események ábrázolása két-három képsorral (oldódás, olvadás, égés...).
- Tapasztalatok gyűjtése az ember alkotta tárgyak (pl. járművek) mozgásáról (a kerék forgási fázisai, a jármű távolodása).
- Az emberi alak egyszerű mozgásformái.
- Magyarázó rajzok egyszerű gépek működéséről (olló, karosmérleg, fogó...).

Vizuális művészetek, média

Cél

- Az ember által készített különböző tárgyak, használati eszközök szerepének megismerése és elemzése a műalkotásokon keresztül.
- Az ajándéktárgyak esztétikai jellegzetességeinek megismerése.
- A funkció és a forma, az anyag és anyagszerűség kapcsolatának megfigyeltetése a vizuális művészetekben.
- Csendéletek, életképek, iparművészeti tárgyak elemzése.

Követelmény

- Tudják a tárgyi világot felfedezni, jellemzőit, a téri, formai és színbeli jellegzetességeket megnevezni, megérteni.
- Értsék az ember és a tárgyak kapcsolatát, művészi ábrázolásukat.
- Értsék az ajándéktárgyak esztétikai jellemzőit.
- Legyenek világos fogalmaik a tanulóknak az emberalkotta tárgyak, formák világáról, amint a vizuális művészetekben megjelennek.
- Rendelkezzenek alapvető ismeretekkel a tárgyak, használati eszközök ábrázolásáról a képzőművészetben.
- Értsék a funkció-forma, anyag-anyagszerűség kapcsolatát a művészetben.
- Tudjanak csendéleteket, életképeket, iparművészeti tárgyakat elemezni.

Tartalom

- A tárgyak esztétikája.

- Az ajándéktárgyak esztétikája.
- A téri, formai és színbeli jellegzetességek elemzése a tárgyi világban.
- Az emberalkotta tárgyak, formák világának vizsgálata a vizuális művészetekben.
- Funkció-forma, anyag-anyagszerűség kapcsolata a vizuális művészetekben.
- Csendéletek, életképek. Iparművészeti tárgyak elemzése.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- Az ember tárgykészítő tevékenységének, a tárgykészítés szerepének, területeinek, alapvető szempontjainak bemutatása.
- A tanuló számára átfogó kép adása az öt körülvevő tárgyi világról, valamint a népi kultúra hagyományos tárgyairól.
- A tárgyakhoz kapcsolódó hagyományok megismerése.
- A népi tárgykultúrában rejlő esztétikum felfedezése, igényes alkotó tevékenység ösztönzése, esztétikai ítéletképeség fejlesztése.
- Újabb kézműves technikák elsajátítása:
  - a szövés-fonás technikáinak, a textíliák szerepének megismerése;
  - népi játékok készítése.
- A munkafolyamatokhoz szükséges eszközök megismerése, használata.

Követelmény

- A tanulók rendelkezzenek ismeretekkel az ember tárgyalkotó tevékenységéről, a tárgyak szerepéről, a tárgykészítés területeiről, szempontjáról, a tárgyak jelentéshordozó funkciójáról.
- Ismerjenek tárgyakhoz fűződő szokásokat, hiedelmeket, népköltészeti alkotásokat.
- Figyeljék meg környezetük és a hagyományos népi kultúra tárgyi világát.
- Szerezzenek jártasságot a népi tárgykultúra megfigyelésében, elemzésében.
- Fedezzék fel a hagyományos tárgyi világ esztétikumát.
- Ismerjék meg a szövés-fonás egyszerűbb technikáit, a népi játékok készítésének újabb lehetőségeit.
- Legyenek gyakorlottak az egyszerűbb kézi szerszámok használatában.

Tartalom

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, annak kialakulása, fejlődése.
- A környezet és a népi kultúra tárgyi világa.
- A tárgykészítés szempontjai – a funkció elsődlegessége: a funkcióhoz igazodó anyag-méret, technikaválasztás, formaalakítás, díszítés a népi tárgykultúrában.
- A tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom (ünnepi, hétköznapi használat, alkalom, utalások a tulajdonos személyére...), tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek, népköltészeti alkotások.
- A tárgyak csoportjai anyaguk, rendeltetésük, mindennapi életben betöltött helyük (használati tárgyak a lakásban és a gazdaságban, ajándéktárgyak stb.) alapján.
- Élmény- és tapasztalatszerzés a hagyományos tárgyi kultúráról, annak esztétikumáról (pl. múzeumlátogatás, tárgyelemzés).
- A tárgyalkotás megismert szempontjainak alkalmazása: funkció-forma-díszítés, anyag-méret, technikai összhangjának megteremtése.

TECHNIKÁK:

- a szövés-fonás kialakulása, szerepe, anyagai, a textíliák felhasználási területei (pl. lakástextíliák, viselet);
- fonalsodrás, egyszerűbb fonástechnikák (3, 4, 5 szállal), a szövés alapjai;
- a hímzés alapjai, egyszerűbb öltéstechnikák.
- báb- és rongybabakészítés.
- Játékkészítés: a felnőttkori szerep tanulása - játékmunkaeszközök készítése (pl. gazdasági eszközök). Felhasználásra javasolt anyagok: vessző, csuhé, kukoricaszár, agyag.
- A használt anyagok tulajdonságai, az alkalmazott eszközök helyes használata.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- Az ember alkotta tárgyak téri és képi megjelenítése szubjektív módon.
- Térkonstrukciók építése.
- A formák átírása formaredukcióval.
- A különböző anyagú tárgyakhoz fűződő színérzetek, hangulatok és érzelmek feltárása.
- A színek jelképes erejének és a szinkontrasztok figyelemvezető szerepének észrevétele.
- A szubjektív színhasználat mellett a színek képi egyensúlyának, kiemelésének, ritmusának alkalmazása.
- Az emberalkotta tárgyak mozgásairól szerzett tapasztalatok képi, plasztikai megjelenítése.
- A képi kifejezés eszközeinek tudatos használata.
- Tárgyi játékok, megszemélyesített tárgyak megfestése.
- Az eddig tanult kifejezési eljárások bővítése.

Követelmény

- Szerezzenek a gyerekek sokoldalú téri tapasztalatokat, téri mozgások és térkonstrukciók építése kapcsán.
- Jelenítsék meg az emberalkotta tárgyakat szubjektív módon.
- Alkossanak csendéleteket a formákról.
- A forma redukciójával hozzanak létre új tárgyakat síkon és térben.
- Vállalkozzanak események, történetek előadására helyes időrendbe rakott képsorokkal.
- Alkossanak képeket megszemélyesített tárgyakkal.
- Legyenek képesek:
  - különböző anyagú tárgyakhoz fűződő színérzetek, hangulatok, érzelmek feltárására;
  - a színek jelképes erejének és a szinkontraszt figyelemvezető szerepének észrevételére;
  - a színek képi egyensúlyának, kiemelésének, ritmusának alkalmazására;
  - az ember alkotta tárgyak mozgásainak megjelenítésére;
  - a vizuális nyelv alapelemeinek, kompozíciós eljárásainak megfelelő kiválasztására;
- az eddig tanult kifejezési eljárások alkalmazására, illetve új technika elsajátítására.

Tartalom

- Játékok, körtáncok a térben.
- Térkonstrukciók létrehozása (pl. óriási járművek, robotok, hullámpapírból, dobozokból).
- A téri tapasztalatok és az ember alkotta formák megjelenítése szubjektív módon (tájképek, csendéletek).
- A formák átírása formaredukcióval.
- A színekhez köthető érzetek, hangulatok, érzelmek feltárása.
- A színek jelképes ereje és a szinkontrasztok figyelemvezető szerepe.
- Szubjektív színhasználat.
- A színek képi egyensúlyának, kiemelésének, ritmusának alkalmazása a kompozícióban.
- Az emberalkotta tárgyak mozgásának képi, plasztikai megjelenítése formaisméltéssel, mozgásfázisokkal.
- A közvetlen környezet tárgyainak ízléses megválasztása, a szép formák gyűjtése.
- A gyermekek által készített anyagalakítások (fonás, szövés, fűzés, papírmakett, mobil) modellként való felhasználása a képi alkotásban.
- A formák és az ember kapcsolata (életképek ábrázolása: Kávédaráló nő, Esernyős alakok, stb.).
- Események, történetek előadása helyes időrendbe tett képsorokkal.
- Művészeti élmények (bábelőadás, mese, film, vers, zenemű, festmény, szobor) feldolgozása.
- Megszemélyesített tárgyak a mesékből vagy saját ötlet alapján (pl. Andersen: A teáskanna).
- A képi kifejezés eszközeinek (pont, vonal, folt, szín, fény, árnyék, tónus, arány, ismétlés, ritmus, kontraszt, szimmetria, kompozíció, kiemelés) tudatos használata. Az elemek elrendezése és egymáshoz való viszonya síkon és térben.
- Az életkornak megfelelő szintű jártasság a rajzolásban, festésben, mintázásban.
- Új kifejezési eljárás, a batikolás technikájának elsajátítása.

Vizuális kultúra 5

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	26. oldal
Vizuális művészetek, média	27. oldal
Néphagyomány, kézművesség	28. oldal
Önkifejezés, alkotás	29. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET.

- Az épített környezet formavilágának megfigyelése, rendszerezése, képi, plasztikai ábrázolása, modellezése.
- Elképzelt helyzetek szubjektív megjelenítése.
- Az esztétikus, tiszta környezet iránti igény kialakítása.
- A műszaki ábrázolás megalapozása.
- A betű vizuális jelként történő vizsgálata.
- A mozgás, változás értelmezése a tér és idő viszonylatában.
- Az épített környezet, épületek, táj, park, kert művészi feldolgozásainak megismerése.
- Az építészet és a szobrászat jellemzőinek tudatosítása.
- A népi építészet megismerése.
- A építkezés elemeinek, szempontjainak, befolyásoló tényezőinek tanulmányozása.
- Az épületek berendezéseihez köthető tárgyak készítése a kézműves tevékenységben az ismert eljárásokkal, valamint újabb technikák elsajátításával.
- A már elsajátított kifejezési eljárások tökéletesítése.

Követelmény

- Gyűjtsenek tapasztalatokat a tér három irányú kiterjedéséről, beosztásáról, lehatárolódásáról, lefedéséről.
- Legyenek képesek:
  - az épített környezet formáinak, színének, nagyságviszonyainak, szerkezetének, térbeli viszonyainak ábrázolására;
  - a magyarázó-, közlő rajzok, a metszetrajzok készítésére;
  - a folyamatábrák olvasására;
  - egyszerű betűformák tervezésére.
- Értsék:
  - az épület, építmény, hálózat funkcióit, esztétikáját;
  - a műalkotás szerepét a tájban és az épített környezetben.
- Ismerjék a hagyományos népi építészetet, legyenek jártasak megfigyelésében. Tudják az építkezés elemeit, meghatározó tényezőit.
- Készítsenek maketteket, valamint a berendezéshez kapcsolódó hagyományos tárgyakat.
- Alkalmazzanak szubjektív kifejezési módokat a térkonstrukciók és a képi megjelenítések során.
- Tudjanak:
  - megjeleníteni elképzelt és épített környezetet;
  - bizonyos formákat leegyszerűsíteni, átírni;
  - az épített környezetben megjelenő mozgásokat ábrázolni.
- Legyen igényük az esztétikus, tiszta környezet kialakítására.
- Tökéletesítsék a már elsajátított kifejezési eljárásokat.

Tartalom

- Az épített környezet térbeli helyzetei, formái, funkciói, sajátosságai, színviszonylatai, esztétikája.

- Terek, építmények modellezése, makettezés.
- A műszaki ábrázolás alapjai: egyszerű tárgyak, épületek három nézetű vetületi ábrái.
- A betű szerkezete, egysége, aránya. Betűkompozíció. Plakát.
- Térbeli mozgások, formaismétlések, mozgásfázisok, ritmusok.
- Az építészet és a szobrászat formanyelve, kifejezőmódja, jellemzői.
- A külső és belső teret alakító ember.
- A népi építészet.
- A népi építkezés szempontjai, befolyásolói, tényezői (földrajzi környezet, anyag, alaprajz).
- Természetes anyagokból készült berendezési tárgyak.
- Újabb kézműves technika a nemezelés.
- A térkonstrukciók és a képi megjelenítések szubjektív módjai.
- Épített és elképzelt (mesebeli és mítoszbeli helyzetek), szubjektív térkonstrukciók, környezetek megfestése.
- Formaredukció, átírás.
- A képi, plasztikai kifejezés eszközei (pont, vonal, folt, szín, fény, árnyék, tónus, arány, ismétlés, ritmus, kiemelés, kompozíció, vizuális minőségek).

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Az információközlés legfontosabb módjainak és jellegzetességeinek ismerete.
- Legyen jártas a képi közlésformák elemzésében.
- Szerezzen jártasságot a vonal- és foltképzésben.
- Technikai összefüggések megértése ábrákról.
- Épített tér és környezet modellezése a szerkezet, a funkció és méretük szempontjából.
- Algoritmikus gondolkodás kialakítása.
- Tárgyak felismerése vetületek alapján.

Követelmény

- Legyenek képesek az épített környezet formáinak, színének, nagyságviszonyainak, arányainak, szerkezetének, térbeli viszonyainak karakteres ábrázolására, grafikai és festői eszközökkel síkon, modellezéssel térben.
- Ismerkedjenek a stabilitás, instabilitás, az egyensúly, a statika, a térrétegek és a mélység fogalmával.
- Gyűjtsenek tapasztalatokat a tér háromirányú kiterjedéséről, beosztásáról, lefedéseiről, a térrészek lehatárolódásáról és kapcsolódásáról.
- Figyeljenek meg valóságos és terepasztalon folytatott építkezést.
- Ismerjék fel a nézőpont és a szemmagasság szerepét.
- Tudják a formák testességét tónusokkal, fény-árnyékkal kifejezni.
- Fedezzék fel az anyag, szerkezet és funkció összefüggéseit.
- Ismerjék a három nézetű vetületi ábrázolást.
- Alkalmazzák tudatosan a magyarázó- közlő rajzokat, a metszetrajzokat a formaelemzések során.
- Tudják illusztrálni a forgástestek származását mozgatható modelleken.
- Ismerjék a telítettségi kontrasztot.
- Legyenek képesek a térformák szín-és formaredukálására.
- Legyenek jártasak folyamatábrák olvasásában.
- Tudjanak mozgást ábrázolni formaismétléssel, mozgásfázisokkal, ritmussal.
- Legyenek jártasak vizuális közlések megértésében.
- Tudjanak egyszerű betűformával esztétikus elrendezéssel rövid szöveget írni.
- Tudják a kerékpár és a gépjárművek működését mozgatható modellekkel, folyamatábrákkal bemutatni.
- Ismerjék a rajz- és animációs filmek készítésének alapelveit.

Tartalom

- Az épített környezet sokoldalú érzékelés útján történő megfigyelése és ábrázolása síkon és térben.
- Az épületek egymáshoz és a szemlélőhöz való térbeli viszonylatai, nagyságviszonyok, arányok.

- A térbeli helyzet meghatározása a nézőpont alapján (rálátás, alálátás).
- Különböző redeltetésű épületek csoportosítása (köz- és magán épületek).
- Formai sajátosságok felismerése és megjelenítése képi, plasztikai úton.
- A forma és funkció vizsgálata.
- Az ember által létrehozott terek, építmények modellezése (lakás, lakóház, híd, középületek: színház, templom, stadion, kórház...) építése dobozokból, legóból, agyagból.
- A modellek rajzi megjelenítése.
- Az építmények formaelemzése során a szerkezet és a felépítés vizsgálata (híd, stadion ...).
- Tónusábrázolások a forma fény-árnyék viszonyainak megfigyelésével (önárnyék, vetett árnyék).
- A forma testességének kifejezése három, négy tónusérték alkalmazásával.
- A színviszonylatok megközelítő megfestése a formák, épületek, terek tanulmányozása során.
- A fő és mellékszínek, telt, tört színárnyalatok a 12 tagú színek ismerete, megfestése.
- Színkontrasztok (színezet, telítettségi, sötét-világos, hőfok, komplementer).
- Forgástestek származtatása. Kör alaprajzú építmények (világítótorony, lakótorony, irányítótorony) térbeli modellezése és ábrázolása síkon is.
- A műszaki ábrázolás alapjai: egyszerű tárgyak, épületek háromnézetű vetületi ábrái.
- Az írás kialakulása, fejlődése.
- Betűkompozíciók készítése a zárt képi rend megteremtésével, újságokból kivágott betűk felhasználásával.
- A betű szerkezete, egysége, aránya.
- Alapbetűformák nagy és kisbetűinek megismerése, rajzolása.
- Képi közlésformák – plakátok, illusztrációk, fotók – elemzése, a közlések szabályainak felismerésével (figyelemfelkeltés mérettel, elhelyezéssel, ritmussal, színnel).
- Térbeli mozgások kifejezése formaisméltéssel, mozgásfázisokkal, ritmussal (pl. házépítés).
- A közlekedési eszközök kialakulását, fejlődését bemutató folyamatábrák.
- A rajz-és animációs filmek készítésének elvei (lapozható, sodorható képsorok).

Vizuális művészetek, média

Cél

- Az épített környezet: táj, park, kert, város, falu jellemzőinek megismerése.
- Az épület, építmény, hálózat funkciójának és esztétikai jellemzőinek megfigyelése.
- A lakáskultúra ismertetőjegyeinek az ismerete.
- A közlekedés vizuális jeleinek az ismerete.
- Az építészet és a szobrászat jellemzőinek megismerése.
- A környezetét alakító emberi megnyilvánulások megismerése.
- A munka szerepének és céljának megismerése. A csend és elmélyedés jelentőségének feltárása.
- A tágabb természeti környezetet ábrázoló alkotások megismerése.
- Figyeljék meg a műalkotás szerepét a tájban és épített környezetben.
- Intérieur ábrázolások ismerete.
- Az építészet, a szobrászat és a vizuális „abc” jellemzőinek tudatosítása.
- A művészet eredetével kapcsolatos felfogások ismerete.
- Az esztétikum jellegzetességeinek, a művészet alapkérdéseinek, alaptémáinak az ismerete.
- Figyeljék meg, hogy a világkép hogyan tükröződik a műalkotásokban?
- A világ és az ember eredetével kapcsolatos felfogások ismerete.
- A munkálkodó embert ábrázoló műalkotások megfigyelése.
- Az emberiség őstörténetének különböző kultúrákban való megjelenésének, és e történetek képzőművészeti feldolgozásainak ismerete.

Követelmény

- Tudják a tanulók az épített környezet: táj (műveletlen, megművelt táj), park (franciapark, angolpark), kert (japán kert), város (várostervezés, városrendezés), falu jellemzőit.
- Vizsgálják meg az épület, építmény, hálózat funkcióját, esztétikáját, a lakáskultúra alapelveit: a lakás tereinek jellemzőit, funkcióját, a lakás berendezésének legfontosabb szempontjait.

- Tanulmányozzák a közlekedés alapvető eszközeit és jeleit, a jelentés és a forma összefüggéseit.
- Értsék az építészet és a szobrászat formanyelvét, kifejezőmódjait, jellemzőit.
- Tudják, hogy egy-egy világkép hogyan tükröződik a műalkotásokban?
- Legyenek ismereteik a művészet eredetének alapvető kérdéseiről, az esztétikum jellegzetességeiről, a művészet alakkérdéseiről, alaptémáiról.
- Értsék a környezetét (tájat, várost, falut, lakást), a külső és belső tereket alakító emberi megnyilvánulásokat.
- Értsék a világ és az ember eredetének kérdését és a legfontosabb válaszokat.
- Legyenek képesek felsorolni az ősvilág történetének különböző feldolgozásait, a teremtéstörténetet, a különféle eredetmondákat.
- Tudják a munka szerepét, célját és értelmét az ember életében.
- Legyenek képesek a munkálkodó embert ábrázoló műalkotásokat elemezni.
- Értsék a csend és az elmélyedés fontosságát az ember életében.
- Tudják elemezni a táj, park, kert ábrázolásokat.
- Értsék a műalkotás szerepét a tájban és épített környezetben.
- Legyenek képesek az építészet és a szobrászat, a vizuális „abc” (tér, forma, szín) jellemzőit felsorolni. – Ismerjék az emberiség néhány eredettörténetének képzőművészeti (irodalmi, zenei) feldolgozásait.

Tartalom

- Az épített környezet: táj (műveletlen, megművelt táj), park (franciapark, angolpark), kert (japán kert), város (várostervezés, városrendezés), falu.
- Épület, építmény, hálózat funkciója, esztétikája.
- Lakáskultúra: a lakás terei, ezek funkciója, a lakás berendezése.
- A közlekedés eszközei és jelei. A jelentés és a forma összefüggései.
- Az építészet és a szobrászat formanyelve, kifejezőmódja, jellemzői.
- A művészet eredetének kérdése. Mi az esztétikum? A művészet alakkérdései, alaptémái.
- A környezetét (tájat, várost, falut, lakást), külső és belső tereket alakító ember.
- A munka szerepe célja és értelme az ember életében.
- A munkálkodó embert ábrázoló műalkotások elemzése.
- Csend–elmélyedés. A világ, az ember eredete. Ki az ember? Az ősvilág története, a teremtés. Különféle eredetmondák. Ezek művészeti feldolgozásai.
- A táj, park, kert a művészetben.
- Műalkotás a tájban és épített környezetben. Intérieur ábrázolások.
- Az építészet és a szobrászat jellemzői.
- A vizuális „abc” (tér, forma, szín) jellemzői.
- Az emberiség őstörténetének különböző kultúrákban való megjelenése (teremtés, Kain és Ábel, az özönvíz és a bábéli torony) és e történetek képzőművészeti (irodalmi, zenei) feldolgozása.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- Az épített környezet szerepének és meghatározó tényezőinek megfigyelése.
- Ismeretek szerzése a népi építészetről.
- A népi építészetben rejlő esztétikum felfedezése.
- Az építkezéshez, az épített környezethez fűződő hagyományok megismerése.
- Modellezés, makettkészítés a népi építészethez kapcsolódóan.
- Újabb kézműves technikák megismerése:
  - játék-és tárgykészítés a lakberendezés témakörében;
  - a nemezelés elsajátítása, alkalmazási területeinek bemutatása.
- A felhasznált anyagok megfigyelése, elemzése, balesetmentes eszközhasználat.
- A tanulók kreativitásának fejlesztése, a tervezési folyamat megismerése.

Követelmény

- Legyenek jártasak az épített környezet megfigyelésében.

- A tanulók kapjanak képet a hagyományos népi építészetről és annak esztétikumáról.
- Rendelkezzenek ismeretekkel az építkezés elemeiről, meghatározó szempontjairól.
- Ismerjenek az épített környezethez fűződő szokásokat, hiedelmeket, népköltészeti alkotásokat.
- Hozzanak létre a népi építészettel kapcsolatos maketteket, modelleket.
- Készítsenek a lakberendezés témaköréhez köthető hagyományos tárgyakat.
- Ismerjék meg a nemezelés technikáját.– Szerezzenek jártasságot a használt anyagok megfigyelésében, és ismert technikák alkalmazásában, a balesetmentes eszközhasználatban, az esztétikus alkotások létrehozásában.

Tartalom

- Az építkezés szerepe, története (enyhelyek, jurták, sátrak, házak stb.).
- A természetföldrajzi tényezők és az ember életmódjának hatása az építkezésre.
- A népi építészet jellemzői: az építkezés anyagai, technikái, az épületek fajtái (pl. lakóház, gazdasági építmények, templom).
- A települések létrejötte: falu, város.
- A parasztház jellegzetes alaprajzi elrendezése, berendezése, a kialakított belső terek funkciói.
- Az építkezéshez fűződő hagyományok.
- Élmény- és tapasztaltszerzés a hagyományos építkezésről, annak esztétikumairól (ajánlott a tájház- és skanzenlátogatás).
- Környezet, életmód, építmény, berendezés viszonya, összhangja.
- A népi építészethez kapcsolódó makettkészítés (pl. falukép, porta, épület, berendezés). Felhasználásra javasolt anyagok: fa, vessző, kukoricaszár, csuhé, gyékény stb.
- Lakásdíszek készítése természetes anyagokból.
- Hagyományos népi játékok, a játékkészítés témája a lakberendezés. Felhasználásra javasolt anyagok: csuhé, vessző, agyag, textil stb.
- Nemezelés: a nemezelhető anyagok, tulajdonságaik, a nemezelés alkalmazási területei.
- A nemezelés folyamata, mintázási technikái.
- A használt anyagok munkatulajdonságai.
- A munkafolyamatok eszközei, használatuk, munkavédelmi előírásai.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- Az élmények, ismeretek képi-térbeli és szóbeli megfogalmazása.
- Szubjektív kifejezési módok, érzelmek érvényesítése a téri konstrukciókban és képi megjelenítésekben.
- Mesebeli, mítoszbeli helyszínek, épített, elképzelt környezetek megfestése.
- A készített térformák modellként való felhasználása.
- A színek érzelmi hatásainak és a színszimbólumoknak tudatos alkalmazása az önkifejezés során.
- Az épített környezetben megjelenő mozgások ábrázolása.
- Fokozódó tudatosság a kifejezőeszközök megválasztásában, alkalmazásában.
- A már megismert kifejezési eljárások tökéletesítése.

Követelmény

- Alkalmazzanak szubjektív kifejezési módokat a térkonstrukciók és a képi megjelenítések során.
- Legyenek tisztában a képi tér (előtér, középtér, háttér) fogalmával.
- Tudjanak megjeleníteni mítosz- és mesebeli helyszíneket, elképzelt és épített környezetet.
- Legyenek képesek:
  - bizonyos formák leegyszerűsítésére, formaátírásra;
  - a színek érzelmi hatásainak és a színszimbólumoknak tudatos alkalmazására;
  - az épített környezetben megjelenő mozgások ábrázolására;
  - az élmények, ismeretek képi, térbeli és szóbeli megfogalmazására;
  - a képi, plasztikai kifejezés eszközeinek tudatos megválasztására;

- a már elsajátított kifejezési eljárások tökéletesítésére, a lehetséges kompozíciós megoldások felismerésére.
- Legyenek jártasak a vizuális minőségek alkalmazásában.

Tartalom

- Az élmények, ismeretek képi, térbeli és szóbeli megfogalmazása.
- Szubjektív kifejezési módok, fantáziaképek, érzelmek, események előadása.
- Mesebeli, mítoszbeli helyszínek, épített és elképzelt környezetek megfestése.
- Térbeli kompozíció létrehozása több forma összeépítésével.
- A készített térformák modellként való felhasználása.
- Bizonyos formajegyek redukciója, formaátírás a matematikában tanult fogalmak segítségével.
- A színek érzelmi hatásainak és a színszimbólumoknak tudatos alkalmazása.
- Az épített környezetben megjelenő mozgások ábrázolásai (pl. kapunyitás, közlekedés).
- Tudatosság a kifejezőeszközök megválasztásában, alkalmazásában.
- A lakóhely közlekedése, szolgáltatásai a bolt, a piac, a posta megjelenítése az időbeliség egyéni megoldásaival.
- A vizuális minőségek (szín, forma, textúra, faktúra), és a kompozíciós megoldások egyéni megválasztása.

Vizuális kultúra 6

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	32. oldal
Vizuális művészetek, média	33. oldal
Néphagyomány, kézművesség	34. oldal
Önkifejezés, alkotás	35. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: A LAKÓHELY, HAGYOMÁNY, ÉLETMÓD

- A lakóhely természetes és mesterséges tereinek, formáinak, térviszonyainak, élővilágának, fény- és színviszonyainak tanulmányozása, modellezése, megjelenítése.
- A testesség, a kiterjedés, a dimenziók fogalmának elmélyítése.
- A műszaki ábrázolási ismeretek bővítése.
- Az ének-zenei, az irodalmi, a tánc-drámai tananyag inspirációinak grafikai és festészeti feldolgozása.
- A képi információk olvasása.
- Az öltözködés, a magatartás, a beszéd, a testkultúra, a lakáskultúra megismerése.
- A képzőművészeti műfajok ismeretének bővítése.
- A műalkotásokban megjelenő lélektani hatások elemzése.
- A lakóhely életmódjának vizsgálata, a közvetlen környezet (élő, élettelen természet, tárgyi világ) hatása az ember életére.
- A már alkalmazott eszközök, eljárások gyakorlása, újabb technikák megismerése.
- A rendezett tiszta környezetért való tenniakarás igényének felkeltése.

Követelmény

- Legyenek képesek:
  - összetett természeti és mesterséges tárgyak arányainak, szerkezetének, formai sajátosságainak, színének megfigyelésére, karakteres ábrázolására síkon és térben;
  - a 12 tagú szinkör megfestésére;
  - önálló piktoqramok, emblémák, információs táblák megalkotására;

- egyszerű betűformákból esztétikus elrendezésben szöveget írni;
- a vetületi ábráról a formák térbeli helyzetét meghatározni;
- alaprajzot, útvonalrajzot, metszetrajzot olvasni, készíteni.
- Jelenítsék meg a teret és térfomákat a távolsági viszonylatoknak, a nézőpontnak, a térmélységnek megfelelően.
- Alkossanak szubjektív módon képeket mindennapi életükkel kapcsolatos eseményekről, illusztráljanak zenei, irodalmi műveket.
- Hozzanak létre csendéleteket és formaátírásokat lakóhelyünk használati tárgyairól.
- Ismerjék az életkép műfaját és egy-egy kiemelkedő alkotást a családábrázolás témaköréből.
- Tudjanak a lakóhely, a család, a közintézmények szerepéről, a családi ünnepek fontosságáról, az egészséges életmódról.
- Ismerjék meg a hagyományos népi életmódot.
- Ismerkedjenek meg a gazdálkodás formáival, hagyományaival a paraszti társadalomban.
- Tanulmányozzák saját környezetük életmódját, hagyományait
- Készítsenek az életmódhoz, a gazdálkodáshoz kapcsolódó tárgyakat a a kézműves tevékenységben.
- Ismerjenek meg újabb kézműves technikákat.
- Gyakorolják a megismert kifejezési eszközöket.
- Legyen igényük a rendezett, tiszta, esztétikus környezetre.

Tartalom

- A lakóhelyre jellemző összetett természeti és mesterséges formák.
- Lakóhelyünk fény-, szín és árnyékjelenségei.
- Makettek köz- és magánépületekről, falvak, városrészek, modellezése.
- A városi és vidéki életmód használati eszközei.
- Formaelemzések, magyarázó-közlő rajzok; az anyag-rendeltetés-szerkezet-alak, működési elv , formaváltozások, fény- és színviszonyok.
- Használati tárgyról készült csendéletek, formaredukciók.
- Egyéni betűformák.
- Eligazító táblák, piktogramok.
- Folyamatábrák a lakóhelyről.
- Az életmód, lakóhely, család viszonyai.
- A közintézmények szerepe a családok életében.
- Az emberi kapcsolatok értéke. Életképek.
- A festészet, a grafika formanyelve, főbb jellemzői.
- A művészet fontossága az ember életében. Művekről alkotott vélemény
- A hagyományos népi életmód, a népi gazdálkodás formái, befolyásoló tényezői.
- A természeti környezet és egyéb tényezők hatása az életmód alakulására. A lakóhely életmódja, hagyományai.
- A munka szerepe a közösségi értékrend kialakulásában.
- Újabb kézműves technikák: a hímzés, a madzagszövés, a vessző- és csuhéfonás.
- Az életmódhoz, gazdálkodáshoz kapcsolódó tárgykészítés a kézműves tevékenységben.
- Az egyéni, képi alkotásokban megjelenő távlatok, térmélységek.
- Zenei, irodalmi, tánc-drámai művek illusztrálása.
- A képi és plasztikai kifejezés eszközei (pl. pont, vessző, vonal, folt, szín, fény, árnyék, tánc, arány, ismétlés, ritmus, kiemelés, kompozíció, befoglaló forma, részforma, külső és belső forma, formakarakter, textúra, faktúra).
- Gyakoribb technikák: vázolás, foltképzés ecsettel, filctollal, ceruzával, rajztollal, vegyes technika, monotípiá, papírmetszet, papírpasztika, textilplasztika, drótkompozíció, „talált tárgyak”. Montázs: újságból gyűjtött képekkel, fotókkal, betűkkel.

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Tapasztalatok szerzése a lakóhely felszíni formáiról, élővilágáról
- A közvetlen környezetre, a lakóhelyre jellemző összetett természeti és mesterséges formák térbeli helyzetének, színének, jellemző karakterének, arányainak megismerése.
- Különböző településformák megfigyelése.
- A lakóhely természeti és mesterséges tereinek tanulmányozása.
- A termélység ábrázolása a síkon.
- A téri elmozdulások, hajlások megfigyelése. A testesség, kiterjedés, a dimenziók fogalmának elmélyítése.
- A látvány, szín- és fényviszonyainak vizsgálata, megközelítése festékszínnek kikeverésével.
- Képi információk olvasása (a lakóhely ismeretadó tábláinak megismerése).
- A műszaki ábrázolási alapismeretek bővítése, alkalmazása.
- Változások, folyamatok bemutatása.
- Betűk alkalmazása vizuális jelként.

Követelmény

- Legyenek képesek összetett természeti és mesterséges tárgyak arányainak, szerkezetének, formai sajátosságainak megfigyelésére, karakteres ábrázolására síkon és térben.
- Tudják a tárgyak térbeliségét megjeleníteni síkon, a formák feljebb, lejjebb helyezését, takarással.
- Legyenek képesek a testek plasztikusságának kifejezésére, fény- árnyékhatások érzékeltetésével, a tónusok helyes megválasztásával, egy szín sötétebb, világosabb árnyalatának megfestésével.
- Legyenek jártasak a forma elemzésében.
- Ismerjék a fő-, mellék-, telt-, tört- és lokálszíneket.
- Legyenek jártasak a színárnyalatok megkülönböztetésében.
- Tudatosan alkalmazzák a színezet-, komplementer-, telítettségi-, hőfok-, mennyiségi, sötét-világos, kontrasztot a képi közléseikben.
- Vegyék észre a színreflexeket.
- Alkossanak önállóan piktogramokat, emblémákat, információs táblákat.
- A vetületi ábrákról tudják leolvasni a formák egymáshoz és a nézőkhöz való térbeli helyzetét.
- Tudjanak egyszerű tárgyról háromnézetű vetületi ábrát szerkeszteni.
- Ismerjék a közlekedési eszközök (hajó, repülőgép) kialakulásának, fejlődésének rövid történetét.
- Próbálkozzanak nevelői segítséggel osztályújságot szerkeszteni.
- Tudjanak egyszerű betűformákkal esztétikus elrendezésben szöveget írni.
- Próbálkozzanak új, egyéni betűk alkotásával, a betűírás szabályainak megtartásával.
- Legyenek jártasak az alaprajz, az útvonalrajz, metszetrajz olvasásában.
- Tudjanak néhány képsorral gesztusokat ábrázolni.
- Gyakorolják a vizuális közlések olvasását.

Tartalom

- A lakóhelyre jellemző összetett természeti és mesterséges formák vizuálisan érzékelhető jelenségek többszemponú megfigyelése és ábrázolása képi, plasztikai úton.
- Makettek készítése köz- és magánépületekről, egy-egy városszél, falu modellezése térkép segítségével.
- A tárgyak térbeli helyzetének megjelenítése síkon (a formák lehetnek egymás mellett, mögött, takarásban, szemmagasságban, rálátásban és alátátásban).
- A téri elmozdulás, hajlás, elfordulás értelmezése nemcsak síkon.
- A városi és vidéki életmód használati eszközeinek megismerése, ábrázolása.
- A régi falusi és mai modern konyha felszerelése.
- A formák testességének kifejezése tónusokkal egy szín sötétebb-világosabb árnyalatával.
- Ön-, vetett, bevetett árnyék.
- Formaelemzések magyarázó-közlő rajzok, térbeli modellek segítségével, az anyag rendeltetés, szerkezet, alak vizsgálata, működési elv bemutatása, a forma változásának, alakulásának szemléltetése (szenesvasalóktól az elektromos vasalóig, a mécesstől az íróasztal lámpáig).

- Fő- és mellékszínek, telt-, tört- és lokálszínek.
- A színek jellemzői: színezet, telítettség.
- Színkontrasztok: telítettségi-, hőfok-, mennyiségi-, sötét-világos, kontraszt.
- Éles megvilágítás és szórt fény.
- Színreflex, színredukciók.
- Eligazító táblák, piktogramok tervezése a figyelemvezetés, kiemelés módjainak ismeretével
- Vetületi ábrázolás.
- Formaredukciók, vetületek, térmértani és síkmértani leegyszerűsítések, egyes tulajdonságok kiemelésével.
- A közlekedési eszközök fejlődésének (gőzgép, hajómodell, repülőgépmódel) bemutatása néhány képsorral.
- A lakóhely változásainak érzékeltetése folyamatábrán.
- Osztályújság szerkesztése a képi közlés konvencióinak megtartásával.
- Egyéni betűformák alkotásával névjegykártyák, plakátok, címlapok, könyvborítók tervezése.
- Választott betűtípus felhasználásával rövid szöveg írás.
- A különböző tantárgyak sajátos magyarázó rajzainak összehasonlítása, értelmezése.
- Gesztusok, jelbeszéd.

Vizuális művészetek, média

Cél

- Az életmód és a lakóhely összefüggéseinek a vizsgálata.
- Figyeljék meg az életmódot, a lakóhelyet és a családot, mint a vizuális kultúra színterét.
- A lakáskultúra összetevőinek ismerete.
- Az esztétikus ajándékkészítés néhány módjának megjelenítése.
- Az öltözködés, magatartás, beszéd, testkultúra, étkezéskultúra, a lakás berendezési tárgyainak esztétikai összetevőinek az ismerete.
- Az esztétikai értékítélet fontossága.
- Az emberi kapcsolatok jelentőségének tudatosítása.
- Az ünnepek szerepe a család életében, ezekhez kapcsolódó műelemzések megértése.
- Az egészséges életmód (testi-lelki) összetevői, esztétikai vetülete.
- A fizikai törvények és az erkölcsi törvények kapcsolatának vizsgálata.
- A nevelés törvényszerűségeinek megismerése.
- A barátság témájának vizsgálata és feldolgozásainak megfigyeltetése a képzőművészetben.
- A szerelem, a házasság, család ábrázolásai és ezek elemzése a képzőművészetben (irodalomban, zenében).
- Életrajzok feldolgozástörténetének ismerete.
- A művészet szerepének tudatosítása az ember életében.
- Az életkép ábrázolások elemzése. A festészet és a grafika kifejezőmódjainak a megismerése.

Követelmény

- A tanulók tudjanak a lakóhely és a család életéről, életmódjáról esztétikai és etikai értékítélet hozni.
- Ismerjék a közintézmények szerepét családjuk életében (pl.: játszótér, sportlétesítmények, könyvtár, kiállítóterem, kórház, mozi, közterek stb.).
- Sajátítsák el az esztétikus ajándékkészítés néhány módját. Tartsák fontosnak a családi ünnepeket, ismerjék ezek jelentőségét, és tudják az e témához kapcsolódó műalkotásokat elemezni.
- Ismerjék meg az öltözködés, magatartás, beszéd, testkultúra, étkezéskultúra, a lakás berendezési tárgyainak esztétikai viszonyait.
- Tudják értékelni az emberi kapcsolatokat az életben (a barátság, a szerelem, a házasság, a család), és ismerjék megjelenésüket a képzőművészetben, műalkotásokban.
- Ismerjék az egészséges életmód (testi-lelki) összetevőit, a fizikai törvények és az erkölcsi törvények kapcsolatát, a bűn és rossz, az erény és a jószág következményeit, kihatásait az életben. Példákon és műalkotásokon keresztül tudják mindezt szemléltetni.
- Ismerjék a művészi és a tudományos tükrözés különbözőségét.
- Legyen fogalmuk az esztétikai értékítélet fontosságáról.

- Legyen ismeretük egy-egy emberi életút feldolgozástörténetéről, tudják az ezzel kapcsolatos műalkotásokat elemezni.
- Legyen fogalmuk a művészet az ember életében betöltött szerepéről.
- Tudjanak életképeket ábrázolni és elemezni. Ismerjék a festészet és a grafika kifejezőmódjait.

Tartalom

- Az életmód, lakóhely, család viszonyának vizsgálata.
- A közintézmények szerepe a családok életében (pl.: játszótér, sportlétesítmények, könyvtár, kiállítóterem, kórház, mozi, közterek stb.). Ezek megtekintése, elemzése.
- Öltözködés, magatartás, beszéd, testkultúra, étkezéskultúra, a lakás berendezési tárgyainak esztétikája.
- Az emberi kapcsolatok értéke.
- A barátság, a szerelem, a házasság, a család. Az ünnepek szerepe a család életében.
- A szerelem, a házasság, család ábrázolásai és ezek elemzése a képzőművészetben (irodalomban, zenében).
- A barátság témájának feldolgozásai a képzőművészetben.
- A nevelés törvényszerűségei.
- Felelősség mások és önmagunk iránt.
- Ajándékozás, családi ünnepek.
- A művészi és a tudományos tükrözés különbözősége.
- Az egészséges életmód (testi-lelki) összetevői. A fizikai törvények és az erkölcsi törvények kapcsolata, a bűn és rossz, az erény és a jóság következményei, kihatásai az életben.
- Életrajzok feldolgozástörténete.
- A művészet szerepe az ember életében.
- Életp- ábrázolások elemzése.
- A festészet és a grafika kifejezőmódja.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- Átfogó kép adása a hagyományos népi életmódról.
- A táj és az ember kapcsolatának felfedeztetése, a gazdálkodás formáinak bemutatása.
- A gazdálkodáshoz fűződő hagyományok megismerése, hozzájuk kapcsolódó tárgyak készítése.
- A népi közösségek munkamegosztásának elemzése.
- A lakóhely életmódjának tanulmányozása.
- Újabb kézműves technikák megismerése, a használt anyagok megfigyelése, elemzése, a munkafolyamatok megtervezése:
  - textilmunkák,
  - a madzagszövés,
  - a vessző-, gyékény és csuhéfonás alapjai.
- Az eszközismeret és használat fejlesztése.
- Igényes alkotótevékenység serkentése, esztétikai érzék mélyítése.

Követelmény

- A tanulók ismerjék meg a hagyományos népi életmód jellemzőit.
- Ismerkedjenek meg a gazdálkodás formáival, a hozzájuk kapcsolódó hagyományokkal.
- Próbálják megérteni a munkamegosztás funkcióját, a munka értékrendszert alakító hatását.
- Vizsgálják saját környezetük, lakóhelyük életmódját.
- Szerezzenek jártasságot a már ismert kézműves technikák alkalmazásában, sajátítsanak el újabb hagyományos tárgyalkotási módokat:
  - a madzagszövés, hímzés, vessző- és csuhéfonás alapjait.
- Legyenek jártasak a tervezés folyamatában, a felhasznált anyagok megfigyelésében, a balesetmentes eszközhasználatban, a tárgyak esztétikai értékének megítélésében.

Tartalom

- A hagyományos népi életmód.
- A természeti környezet és egyéb tényezők hatása az életmód alakulására.
- A gazdálkodás formái: állattartás, földművelés, kézművesség, kereskedelem.
- A gazdasági évhez, munkaalkalmakhoz fűződő szokások, hiedelmek, népköltészeti alkotások.
- A népi közösségek munkamegosztása, felnőttkori férfi és női munkák, szerepek.
- A munka szerepének felfedeztetése a közösségi értékrend kialakulásában.
- A lakóhely életmódja, alakító tényezői (pl. élő, élettelen környezet, társadalmi viszonyok).
- Textilmunkák: hímzés, egyszerűbb öltéstechnikák, a saját tájegység jellegzetes hímzéskultúrája, anyagai, szín- és motívumvilága.
- A fonás és a madzagszövés technikája, eszközei, anyagai, felhasználási területei.
- A vesszőfonás (gyékény- és csuhéfonás) alapjai: alkalmazási területeik, feldolgozási technikái, eszközei.
- Játék- és tárgykészítés vesszőből, gyékényből, csuhéból.
- A gazdálkodás hagyománytárgyainak készítése (pl. aratókoszorú). Az elképzelt tárgyak önálló megfogalmazása, megtervezése, kivitelezése.
- A használt anyagok jellemző tulajdonságai, elemzésük.
- Kézi szerszámok, használatuk, munkavédelmi előírásaik.
- Esztétikum, érték, stílus megfigyelés, elemzés a környezetben és a tárgyalakítás során.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- A tér távolsági viszonyainak, a nézőpontnak, a térmélységnek, a térbeli helyzetek összefüggéseinek megjelenítése képi, plasztikai úton.
- A művészeti élmények és a mindennapi élet feldolgozása.
- Különleges fény- és árnyékjelenségek megjelenítése.
- Környezetünk változásainak ábrázolása (évszakok, napszakok).
- A színek felhívó jellegének, érzelmi hatásainak, szimbolikus tulajdonságainak tudatosítása.
- A képi és plasztikai kifejezés eszközeinek tudatos használata.
- Az eddig alkalmazott eszközök, eljárások bővítése.

Követelmény

- A tanulók tudják megjeleníteni a teret és a térformákat a távolsági viszonylatoknak, a nézőpontnak, a térmélységnek, a térbeli helyzetek összefüggéseinek megfelelően.
- Legyenek képesek:
  - művészeti és mindennapi élmények képi, plasztikai feldolgozására;
  - fény- és árnyékjelenségek megjelenítésére;
  - a színek felhívó szerepének, érzelmi hatásainak, szimbolikus tulajdonságainak tudatosítására.
- Legyenek jártasak sík és térbeli alkotások létrehozásában, a témának megfelelő technika és kompozíció megválasztásában.
- Bővítsék kifejezési eszköztárukat.

Tartalom

- A téri formák távolsági viszonyait, a nézőpont, a térmélység kifejezése képi, plasztikai úton.
- Az ének-zenei, az irodalmi, a tánc-drámai, a képzőművészeti ihletések megjelenítése.
- Mindennapi életünk eseményeinek feldolgozása.
- Tárgyak átírása geometrikus alapformák felhasználásával.
- Különleges fény- és árnyékjelenségek rögzítése (pl. vetett árnyék körberajzolása árnyjátékok).
- Környezetünk változásainak ábrázolása (évszakok és napszakok). A tér és az idő fogalma.
- A színek felhívó jellegének, érzelmi hatásainak, szimbolikus jelentéseinek tudatosítása.
- A képi és plasztikai kifejezés eszközeinek szóbeli megfogalmazása. (pont, vonal, folt, szín, fény, árnyék, tónus, arány, ismétlés, ritmus, kiemelés, kompozíció, befoglaló forma, részforma, külső és belső forma, formakarakter).

- A már megtanult eszközök, eljárások bővítése a nyomatkészítés és a nyomhagyás változataival (termékek, tárgyak, anyagok, metszsfelületek lenyomatai).
- A monotípiák és a papírmetszés gyakorlása.
- A tervezett és az esetleges hatások az alkotásban.
- Papír- és textilplasztika, drótkompozíció, talált tárgyak alkalmazása.
- A témának megfelelő kompozíció és technikai eljárás egyéni megválasztása.

Vizuális kultúra 7

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	37. oldal
Vizuális művészetek, média	39. oldal
Néphagyomány, kézművesség	40. oldal
Önkifejezés, alkotás	41. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: FEJLŐDÉS, KRONOLÓGIA

- A tér ábrázolása különféle módon: Monge-féle három képsíkos vetületi ábrázolás, axonometrikus ábrázolás, szerkesztő perspektíva, látszati perspektíva.
- Rekonstrukciók készítése.
- A természeti és mesterséges formák elemzése, makettezése.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés a fény- és festékszínekről.
- Az ábrázolási konvekciók felhasználása a látvánnyal, jelenségekkel, térrel, térformákkal, formaredukciókkal kapcsolatos egyéni alkotásokban.
- Megtapasztalt formák, megismert műalkotások képi, plasztikai átírása.
- Az időben és térben mozgó formák vizsgálata.
- Az ember és környezetének alakulása, fejlődése. Az egyén fejlődése.
- A kulturális örökségek, a hagyományok szerepe. A vizuális kultúra fejlődése.
- A művészettörténeti korszakok jellegzetességei.
- A technika fejlődése.
- A tömegkommunikáció műfajai, sajátosságai.
- A fotó- és mozgóképkultúra kialakulása, szerepe.
- Az ábrázolási hagyományok.
- Az emberélet fordulóinak hagyományainak megismerése, és hozzájuk fűződő tárgyak létrehozása a kézműves tevékenységben.
- Ábrázolási technikák, eljárások gyakorlása, új kifejezési módok megismerése, jártasság kialakítása az anyagvizsgálatban és az eszközhasználatban.

Követelmény

- Szerezzenek a tanulók gazdag tapasztalatokat a természeti és mesterséges térről, a bennne megjelenő formákról, azok jellemzőiről, változásairól, színéről.
- Használjanak változatos formákat a téri viszonyok megjelenítésére.
- Ismerjék a legfontosabb síkbeli és térbeli kifejező eszközöket, a térábrázolási konvenciókat.
- Legyenek képesek:
  - a formák működését bemutató fázisrajzokat alkotni;
  - felismerni a sajtótermékek, könyvek, plakátok külső megjelenítésének és tartalmának összefüggéseit;
  - a formák síkredukciójára.

- Legyenek jártasak a felhasznált anyagok elemzésében, a biztonságos eszközhasználatban és a képi kifejezés nyelvének gyakorlásában.
- A tanulók ismerjék meg a fejlődés, változás törvényszerűségeit, periódusait.
- Ismerjék meg:
  - az elő és élettelen természet változásait, az élőlények és az ember, az egyén fejlődését;
  - a kulturális örökségek, a hagyomány szerepét;
  - a technika fejlődését;
  - a képzőművészet, tárgykultúra kronológikus alakulását, stílusjegyeit;
  - az ábrázolási hagyományokat;
  - a fotó és mozgóképkultúra kialakulását;
  - a tömegkommunikáció szerepét;
  - az emberélet fordulójának szokásait, hagyományait.
- Készítsenek az életfordulókhoz kapcsolódó hagyománytárgyakat.
- Legyenek jártasak a felhasznált anyagok elemzésében, a biztonságos eszközhasználatban.

Tartalom

- Térábrázolási módok:
  - Monge-féle három képsíkos vetületi ábrázolás;
  - axonometrikus ábrázolás;
  - szerkesztő perspektíva;
  - látszati perspektíva.
- Formaelemzések (összetett természeti és mesterséges formák).
- A forma származását, fejlődését bemutató folyamatábrák, mozgó térbeli modellek.
- A konkrét látvány, jelenség színvilága.
- Változatos formák téri viszonylatai szubjektív képi, plasztikai megjelenítésében.
- Az ábrázolási konvenciók továbbgondolása az önkifejezés során.
- Formák sík redukciója.
- Könyvek, sajtótermékek, plakátok a tartalom és forma összefüggésében.
- Az ősművésztől a római művészetig.
- Az építészet, szobrászat, festészet, iparművészet alakulása, stílusjegyei.
- Az ipari formatervezés (design) esztétikája.
- Életutak képzőművészeti alkotásokban.
- A fényképezés kialakulása, jellemzői. A művészfotó. A kollázs és a montázs.
- Az emberélet fordulóit, szokásait, hiedelmeit.
- Az egyén és a közösség kapcsolata a népeletben és napjainkban.
- Az emberélet fordulóitól függő tárgyalás.
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelvnek tudatos használata (pont, vonal, szín, folt, fény, árnyék, távlat, horizont, tónus, arány, irány, ismétlés, ritmus, kiemelés, kompozíció, egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség).
- Ábrázolási technikák gyakorlása, új eljárások megismerése, anyagvizsgálat, eszközhasználat fejlesztése.

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Az ember által létrehozott épített tér megfigyelése, ábrázolása, modellezése kapcsolódva a művészettörténeti korszakokhoz (az ősművésztől a római művészetig).
- A térábrázolás különféle módjainak megismerése, alkalmazása:
  - Monge-féle háromképsíkos vetületi ábrázolás;
  - axonometrikus ábrázolás (Kavallieri-axonometria);
  - szerkesztőperspektíva;
  - látszatperspektíva.
- A természeti és mesterséges formák elemzése.

- A növényi és mesterséges formák kereszt- és hosszmeteszeteinek, rétegmetszeteinek megfigyelése által a származás, a belső felépítés megértése.
- Az anyag, a forma és a funkció összefüggéseinek felismerése.
- Sokféle, vizuális nyelven megfogalmazható tapasztalat és ismeret szerzése a fény és a festékszínokről.
- A fény irányának és az árnyékvetésének összefüggései.
- A tónusskálák, tónusnégyzetek hasznosítása a szín- és levegőtávlat, a térbeliség kifejezésében.
- A szín- és fényhatások változásainak felismerése.
- A színreflex jelenségének meglátása.
- Az időben és térben mozgó formák, elemek vizsgálata.
- A formák működésével és származtatásával összefüggő fázisrajzok és térbeli makettek készítése.
- A tömegkommunikáció különböző formáinak (könyv, sajtótermék, plakát) elemzése.
- Különböző kiadványok csoportosítása megadott szempontok szerint (tudományos-ismeretterjesztő, dokumentum, fikció, művészi).

Követelmény

- Szerezzenek a tanulók – a megfigyelések és tevékenységek során – gazdag tapasztalatokat a természeti és mesterséges térről, a bennük megjelenő formákról, azok változásairól, színeiről.
- ismerjék a térlátás és ábrázolás történetét az ősművészettől a római művészetig.
- Ismerjék meg a térábrázolási konvenciókat (vetületi, axonometrikus, perspektívikus).
- Ismerjék meg a vonal - és levegőtávlat fogalmát.
- Tudjanak természeti és mesterséges formákat elemezni a méretük, felépítésük, felületük, részformáik, formakapcsolódásuk, befoglaló formájuk, karakterük alapján.
- Ismerjék az anyag, a forma és a funkció összefüggéseit.
- Ismerjék a szimultán kontrasztot.
- Tudják a szintanulmányaikban a látvány színviszonylatait megjeleníteni.
- Ismerjék fel a fény- és színhatások változásait.
- Ismerjék a fény és az árnyékvetés összefüggéseit.
- Tudják tónusskálával, színátmenetekkel a térbeliséget kifejezni, a plasztikusságot megjeleníteni.
- Legyenek képesek magyarázó rajzot készíteni technológiai folyamatról.
- Legyenek képesek a formák működését, származását bemutató fázisrajzokat, térbeli modelleket alkotni.
- Ismerjék fel a könyvek, sajtótermékek, plakátok külső megjelenítésének és tartalmának összefüggéseit.
- Ismerjék a műsorok, kiadványok különböző kategóriáit (tudományos, ismeretterjesztő dokumentum, fikció, művészi).

Tartalom

- A természeti és az ember által létrehozott mesterséges tér képi, plasztikai megjelenítése közvetlen megfigyelés és elképzelés alapján.
- A térábrázolások a különböző korokban és kultúrákban. (Az ősművészettől a római művészetig)
- Térábrázolási módok:
  - Monge-féle háromképsíkú vetületi ábrázolás;
  - axonometrikus ábrázolás (Kavallieri axonometria);
  - szerkesztőperspektíva;
  - látszatperspektíva.
- Modellek készítése téri helyzetek összefüggéseinek bemutatására (pl. a Naprendszer tagjai).
- Nézőpontok keresése fotókon és művészeti alkotásokban.
- Adott vetületek téri, rajzi rekonstruálása.
- Összetett természeti és mesterséges forma (mértani alapformák is) több oldalú képi, plasztikai értelmezése alapos megfigyelés alapján.
- A méret, felépítés, felület, részforma, formakapcsolódása, befoglalóforma, karakterek megfigyelése és megjelenítése.
- A belső felépítés vizsgálata a növények és mesterséges formák kereszt- és hosszmetsetei, rétegmetszetei által.
- A forma származását, fejlődését, szerkezetét bemutató folyamatábrák, mozgó térbeli modellek alkotása.
- Az anyag, forma és funkció összefüggései.

- A jellemző nézet kiemelésével piktogramok alkotása.
- A konkrét látvány, jelenség jellemző színvilágának megfigyelése, megfestése.
- Színvázlatok, szintanulmányok.
- A formák plasztikusságának, térbeliségének kifejezése tónusskálákkal, színátmenetekkel.
- Színharmóniák.
- Színkontrasztok: színezet-, komplementer, telítettségi-, hőfok-, minőségi, mennyiségi-, sötét-világos, szimultán.
- A fény iránya és árnyékvetés közötti összefüggés (telifény, oldalfény, ellenfény).
- Színreflex.
- Magyarázó rajzok, térbeli modellek, egy anyagfeldolgozás technológiai folyamatáról, környezetünk jellemző gépeinek (a háztartási gépek) működéséről.
- Folyamatábrák alkotása (pl. a galaxisok és csillagok keletkezése, fejlődése, a Föld arculatának változásai a Földtörténet során).
- Könyvek, sajtótermékek, plakátok elemzése a tartalom és forma összefüggésében.
- A tudományos ismeretterjesztő, dokumentum, művészi kiadványok megismerése, csoportosítása, szerkesztése.

Vizuális művészetek, média

Cél

- Az ember és a környezet alakulásának és fejlődésének megismerése.
- A vizuális kultúra alakulásának időrendi áttekintése az emberiség egy-egy korszakán keresztül.
- Az építészet, szobrászat, festészet, iparművészet szemléletmód-változásának megismerése.
- Az ipari formatervezés jellemzőinek megfigyeltetése.
- A művészet életformáló szerepe az ember életében. Az esztétikum sajátosságainak megismerése.
- Ismerjék meg, hogy a szeretet az emberi élet legfontosabb forrása és célja.
- A vizuális „szótan” jellemzőinek megismerése.
- A festészeti technikák sajátosságainak ismerete.
- Egy-egy művész életútjának áttekintése.
- Az ősművészet, a bronzkori művészet, Egyiptom, Mezopotámia, Ízrael, India, Kína művészetek, az indián, a törzsi művészet, Kréta–Mükéné, a görög, az etruszk, a római és a pannonia provincia művészetének (építészetének, szobrászatának, festészetének) legfontosabb ismertetőjegyeinek megismerése.
- A műalkotások születésének történelmi és szellemi háttérének tudatosítása.
- Az egymás után következő művészettörténelmi korszakok jellegzetességeinek összehasonlítása.
- A fotó kialakulástörténetének megismerése.
- A fotó jellegzetes kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- A művészi fotó elemzése. A fényképezőgép felépítésének, működésének vizsgálata.

Követelmény

- Tudják az ősművészet, a bronzkori művészet, Egyiptom, Mezopotámia, Ízrael, India, Kína művészetének, az indián, a törzsi művészet, Kréta–Mükéné, a görög, az etruszk, a római és a pannonia provincia művészetének (építészetének, szobrászatának, festészetének) legfontosabb ismertetőjegyeit.
- Ismerjék e műalkotások születésének történelmi és szellemi háttérét.
- Tudják az egymás után következő művészettörténelmi korszakok jellegzetességeit egymással összehasonlítani.
- Legyenek képesek az adott művészettörténelmi korra jellemző műalkotásokból példákat mondani és azokat elemezni.
- Tudják a festészeti és szobrászati technikákat elemezni műalkotásokon keresztül.
- Ismerjék a fotó kialakulástörténetét.
- Értsék a fotó kifejezőeszközeit, ismerjék meg az ábrázolásmódját.
- Ismerjék és hasznosítsák a fotózás alaptörvényeit. Ismerjék a fényképezőgép felépítését, működését, elemi szinten való használatát.
- Ismerjék a tanulók a fejlődés és a kronológia kapcsolatát, az ember és környezetének átalakulását, fejlődését.

- Ismerjék az igazság, a jóság és a szépség kapcsolatát, a művészi élet elkötelezettségének a jelentőségét.
- Ismerjék az esztétikai kategóriákat, a művészség és művésziatlenség kategóriáit.
- Ismerjék a vizuális „szótan” (ritmus, arány, egyensúly, kompozíció) jellemzőit.
- Értsék az ipari formatervezés esztétikáját, az anyag-forma-funkció-esztétikum kapcsolatát.

Tartalom

- Az ember és környezetének átalakulása, fejlődése. A fejlődés, kronológia összefüggései.
- A vizuális kultúra alakulása, időrendi áttekintés (hosszmetszet és keresztmetszet) az emberiség egy-egy korszakán keresztül.
- Az építészet, szobrászat, festészet, iparművészet alakulása, szemléletmód-változása.
- Ipari formatervezés (design).
- Anyag-forma-funkció-esztétikum összefüggései.
- A plakát, reklám, kirakat esztétikája.
- Az igazság, a jóság és a szépség kapcsolata. A művészi élet elkötelezettsége. Az esztétikai kategóriák (szép, rút, fenséges, tragikus, komikus). A művészség (pl.: anyagszerűség, arányosság, egységesség, kifejezőerő, korszerűség) és művésziatlenség (pl.: egyhangúság, érzelgősség, harsányság, modorosság, terjengősség, unalmasság) kategóriái.
- A vizuális „szótan” (ritmus, arány, egyensúly, kompozíció) jellemzői.
- A festészeti technikák elemzése műalkotásokon keresztül.
- A szeretet és a szabadság ábrázolása a művészetben, elemzése műalkotásokon keresztül. A tékozló fiú feldolgozástörténete (képzőművészet, irodalom, zene, tánc), különös tekintettel Rembrandt műveire.
- Egy-egy művész életútjának bemutatása.
- Az erkölcsi győzelem és bukás törvényszerűségei az ember életében és ezek ábrázolása a képzőművészetben.
- A szeretet mint az emberi élet legfontosabb forrása és célja. Szabadság-választás.
- Az ősművészet, a bronzkori művészet, Egyiptom, Mezopotámia, India, Kína művészetének, az indián, a törzsi művészet, Kréta–Mükéné, a görög, az etruszk, a római és a pannonia provincia művészetének (építészetének, szobrászatának, festészetének) legfontosabb ismertetőjegyei.
- Az adott művészettörténeti korra jellemző műalkotások bemutatása és elemzése.
- A fényképezés kialakulásának története.
- A fényérzékeny anyagok.
- A fotó kifejezőeszközei.
- A kiemelés eszközei, a kompozíció.
- A fotó és a festészet viszonya.
- A fotó műfajai: szociófotó, dokumentumfotó, riportfotó, portré, csendélet, táj, alak, akt.
- A magazin-fotó és művész-fotó különbözősége.
- Kollázs, montázs.
- A művész-fotó jellemzői.
- Fotó elemzése.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- Az ember változásának, fejlődésének vizsgálata.
- Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó hagyományok bemutatása.
- Az egyén közösségbe tartozásának felfedeztetése.
- A közösség rétegződésének vizsgálata.
- A már elsajátított tárgyalási módok gyakorlása, újabb kézműves technikák megismerése.
- A felhasznált anyagok vizsgálata.
- A kéziszerszámok balesetmentes használatának elsajátítása.
- A hagyományos tárgyak esztétikumának megfigyeltetése az általuk kifejezett jelentéstartalom keresztül.

Követelmény

- Ismerjék az ember életkori szakaszait, azok jellemzőit.
- Ismerjenek az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat, hiedelmeket, népköltészeti alkotásokat.
- Értsék meg az egyén és a közösség viszonyát, a közösség meghatározó szerepét.
- Legyenek ismereteik a közösség rétegződéséről.
- Készítsenek az életfordulókhoz kapcsolódó hagyománytárgyakat, ismerjék meg a gyöngyszövést, a batikolást, és az egyszerűbb bőrműves technikákat.
- Legyenek jártasak a megismert kézműves technikák alkalmazásában, a felhasznált anyagok elemzésében, a készítmények balesetmentes használatában.
- Fedezzék fel a tárgyak jelentéstartalmában rejlő esztétikumot.

Tartalom

- Az egyén változása, fejlődése a különböző életkori szakaszokon.
- Az emberélet fordulóinak szokásai, (születés, gyermekkor, ifjúkor, házasság, halál) hiedelmei, hozzájuk fűződő népköltészeti alkotások.
- Az egyén és a közösség viszonya, életút a közösségen át.
- A közösségi értékrend, közösségi norma.
- A hagyományokba való belenevelődés folyamata.
- A közösség rétegződése (etnikum, vallás, vagyoni helyzet, kor, foglalkozás stb.).
- Esztétikum a funkció-forma-díszítés összhangjában, a tárgyak jelentéstartalmában.
- Új kézműves technikák elsajátítása:
  - A viselet elemei - mint a hovatartozás kifejezői (pl. színvilág, díszítés, jelentéstartalom).
  - Viseletkiegészítők készítése gyöngyfűzéssel, gyöngyszövéssel, batikolással, valamint egyszerűbb bőrműves technikákkal.
- Az életfordulók szokástárgyainak készítése a már ismert eljárásokkal. Felhasználásra javasolt anyagok: agyag, textil, növényi anyagok.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- A gyermekek által készített épületmakettek és térkonstrukciók modellként való felhasználása a szubjektív megjelenítésében.
- Az ábrázolási konvenciók felhasználása a Mondrián-és Vasarely- típusú alkotásokban, valamint a ritmusos díszítő tervezésben.
- Látványok, műalkotások képi, plasztikai átírása.
- Változatos formavilág szerepeltetése.
- Az emberrel kapcsolatos hangulatok, érzelmek ábrázolása.
- Történekek megjelenítése, mozgások kifejezése.
- A szín-és levegőtávlat, a térbeliség kifejezése.
- Ugyanazon forma megfestése különböző szín-és fényviszonylatokban.
- A színharmóniák és szíkontrasztok tudatos használata.
- Alakzatok átcsoportosítása, viszonylatok megváltoztatása (kompozíciós kísérletek).
- A képi kifejezés eszközeinek tudatos használata. A tanuló egyéniségének megfelelő formai, technikai megoldások kiválasztása.
- Új kifejezési módok megismerése.

Követelmény

- Használjanak változatos formákat a téri viszonyok megjelenítésére.
- Ismerjék a leggyakoribb érzéki csalódásokat, értsék a nézőpont jelentőségét a látvány megítélésében.
- Legyenek képesek:
  - az ábrázolási konvenciók továbbgondolására;
  - az emberrel kapcsolatos hangulatok, érzelmek ábrázolására;
  - a formák sík redukciójára;

- a színharmóniák és szíkontrasztok tudatos alkalmazására;
- kompozíciós kísérletekre;
- a képi kifejezés eszközeinek, a vizuális nyelvnek készségszintű használatára;
- az egyéniségüknek megfelelő formai, technikai megoldások kiválasztására;
- új kifejezési módok elsajátítására.

Tartalom

- Változatos formák használata a téri viszonyok megjelenítésében.
- Az ábrázolási konvenciók továbbgondolása önálló, szubjektív alkotásokban (pl. Mondrián-, Vasarely-féle mű; a szerkeztő perspektíván alapuló ritmikus, díszítő tervezés).
- A számítógépes grafika lehetőségei.
- Képző-és fotóművészeti alkotások hatása a gyermekmunkákra. Látványok, műalkotások képi, plasztikai átirása.
- Az emberrel kapcsolatos hangulatok, érzelmek ábrázolása (integráció az emberismeret műveltségterülettel: a gondolkodás- a személyiség; a test- a lélek, érzések, kapcsolatok kifejezése; arcjáték, gesztusok, testtartás).
- Történekek megjelenítése, mozgás kifejezése (konkrét és elvont formákkal, szekvenciákkal, sorozatokkal, montázzsal).
- Gyorsvázlatok az emberi mozgásról.
- Az ábrázolt formák sík redukciója.
- A szín-és levegőtávlat, a térbeliség kifejezése.
- Ugyanazon formák megfestése különböző szín- és fényviszonylatokban (pl. élénk-tört,hideg-meleg, sötét-világos háttér).
- A fény (a természetes és a mesterséges megvilágítás, fényerősség, fényminőség) megfestése.
- A színharmóniák és szíkontrasztok tudatos használata.
- Alakzatok átcsoportosítása, viszonylatok megváltoztatása (kompozíciós kísérletek).
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelvnek készségszintű használata (pont, vonal, folt, szín, fény, árnyék, tónus, távlat, horizont, arány, irány, ismétlés, ritmus, kiemelés, kompozíció, egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség, tömeg).
- Ábrázolási technikák gyakorlása, új eljárások megismerése:
- Téralakítás, térkonstrukciók: fa és műanyag építőkövek, használati tárgyak, dobozok, hullámpapír felhasználása. Makettek készítése a tanult művészettörténeti korokból (az őskortól a római művészetig, külső, belső térformálás, alaprajzi elrendezés, zárt, fedett, nyitott tér, lefedés, tagolás, díszítés).
- Mintázás: plakett, dombormű, szobor készítése agyag és gipszöntés felhasználásával (anyag, méret, arányok, felület, fény, árnyék, pozitív, negatív, tagolt, tagolatlan, tömbszerű és áttört forma). Papírplasztika és papírmásé készítése.
- Rajzolás: ceruzával, ecsettel, rajztollal, filc-és rosttollal, nádtollal, szénnel, hurkapálcával diófapác, mahagónipác és tus felhasználásával. Körző, vonalzó használata a szerkesztéshez.
- Nyomat készítés: papírnyomat, monotípiá, linó-és fametszet készítése.
- Festés: tempera, vízfesték, színesceruza, kréták, batikfesték.
- Színes papíragasztások: kollázsok, montázsok, tépés, vágás, vegyes technikák alkalmazása.
- Változatos méretű és minőségű papírok, fotók, újságok felhasználása.

Vizuális kultúra 8

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	44. oldal
Vizuális művészetek, média	45. oldal
Néphagyomány, kézművesség	47. oldal
Önkifejezés, alkotás	48. oldal

Óraszám

Iskolai: 74 óra

Tanítási ciklus 2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: FEJLŐDÉS, KRONOLÓGIA

- A térábrázolási rendszerek felhasználásával a térbeliség és a térmélység ábrázolása.
- Az emberi test, valamint bonyolultabb természeti és mesterséges formák tanulmányozása.
- A fény- és színhatások változásainak vizsgálata, és alkalmazása.
- A tér megjelenítése az alkotó képzelet és a perspektíváról szerzett ismeretek felhasználásával .
- A kommunikációs rendszerek módszereinek megismerése.
- A művészettörténeti ismeretek bővítése a kronológia szerint.
- A népi kultúra ágainak, a népművészet területeinek, szakaszainak bemutatása, motívumkincsének tanulmányozása.
- A népművészet eszközrendszerének felhasználása a kézműves tevékenységben. Anyagismeret, eszközhasználat fejlesztése.

Követelmény

- Ismerjék a térábrázolás különféle módjait.
- Vizsgálják a természetes és mesterséges formák külső- belső felépítését.
- Legyenek képesek :
  - a színharmóniákat, szíkontrasztokat komplex módon alkalmazni;
  - a fény színmódosító szerepét, a fény-árnyék jelentőségét a plasztikus forma megjelenítésében érvényesíteni.
- Használják fel a perspektíváról szerzett ismereteiket a külső és belső tér szubjektív megjelenítésében.
- Legyenek képesek a vonal-, szín- és levegőtávlat érzékeltetésére.
- Tudják a megismert formákat képi, plasztikai úton megjeleníteni, átírni.
- Rendelkezzenek a sajtó, a rádió, a televízió, a könyv tudatos használatának képességével.
- Ismerjék a művészettörténet korszakait az ókereszténységtől a reneszánszig, és annak stílusjegyeit.
- Fedezzék fel a környezetvédelem szerepét a vizuális kultúrában.
- Ismerjék a népi kultúra területeit, a népművészet ágait, stíluskorszakait.
- Szerezzenek ismereteket a népművészet motívumrendszeréről.
- Kézműves tevékenységük során elevenítsek fel és alkalmazzák a népművészet motívumrendszerét.
- Használják tudatosan a képi kifejezés eszközeit és a vizuális nyelv összetevőit.
- Legyenek jártasak az anyagalakításban, a szakszerű eszközhasználatban, ismerkedjenek meg újabb kifejezési eszközökkel.

Tartalom

- Külső és belső terek. Térábrázolási konvenciók.
- Az emberi test, valamint más természetes és mesterséges formák tömege, anyaga, aránya, felülete, szerkezete, származása, tengelye, metszetei.
- A fény-és színhatások változásai.
- Szíkontrasztok, színharmóniák.
- Szubjektív tér-és formaábrázolások a perspektíváról szerzett ismeretek segítségével.
- Formaredukciók.
- A könyv, a sajtó, a nyomda, a könyvtár, a reklámgrafika.
- Művészettörténet az ókereszténységtől a reneszánszig. (A korai középkor művészete, a román stílus, gótika, a reneszánsz művészet.) A korstílus formai jegyei.
- A film, a rádió, a TV létrejötte, szerepe.
- Az ember és a társadalom viszonya.
- Más kultúrák művészi alkotásai.
- A népi kultúra kialakulása, ágai.
- A népművészet fogalma, területei, stíluskorszakai.
- A népművészet motívumrendszere.
- A népművészet motívumrendszerét megjelenítő alkotó tevékenység

- Anyagismeret, eszközhasználat. Egyéni stílus.
- Gyakrabban használt technikák:
  - rajzolás tollal, náddal, szénnel;
  - sokszorosító technikák: nyomtatás, öntés, fotó.
- Technikai kísérletek
- Vegyes technikák (festés, rajzolás, fotó, fénymásolás együttes alkalmazása).
- Szövegírás tussal, letraszettel, kivágott betűkkel, betűsablonnal.
- Modellezés, konstruálás fából, fémből, textílből, gipszből.

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Az ember által létrehozott épített tér megismerése.
- A különböző művészettörténeti korszakok (az ókeresztény művésztől a reneszánsz művészetig), és kultúrák térábrázolási módjainak megértése.
- Építészeti szerkezetek, lefedések, homlokzatok modellezése, majd modellként való felhasználása.
- A térábrázolási rendszerek alkalmazása
- Belső tér berendezési tárgyainak tervezése.
- Természeti és mesterséges formák mibenlétének megragadása, képi,plasztikai ábrázolása.
- Bonyolultabb természeti (növényi) és az ember által létrehozott formák kereszt-és hosszmeteszeteinek, rétegmetszeteinek értelmezése
- Az emberi alak tanulmányozása.
- Az anatómiai és élettani ismeretek összefüggéseinek felismerése.
- Az anyag, a forma és a funkció vizsgálata.
- Tapasztalatok gyűjtése a tárgyak elrendezése, beállítása, színösszeállítás, megvilágítása kapcsán (mesterséges, természetes, tele-, oldal-és ellenfény).
- A fény iránya, az ön-és vetett- illetve bevetett árnyék összefüggéseinek vizsgálata.
- A fény- és színhatások változásainak felismerése.
- A színreflex jelenségének tanulmányozása.
- A tónusskálák felhasználása a térbeliség kifejezésében.
- A színharmóniák és színkontrasztok tudatos használata.
- A formák működésével és származtatásával összefüggő fázisrajzok és térbeli makettek készítése.
- A tömegkommunikáció különböző formáinak (videó, TV, rádió) elemzése a tartalom és forma összefüggésében.
- Különböző kiadványok csoportosítása és szerkeztése megadott szempontok szerint (tudományos, ismeretterjesztő, dokumentum, fikció, művészi).

Követelmény

- Szerezzenek a tanulók (a megfigyelés, ábrázolás, modellezés során) gazdag tapasztalatokat, ismereteket az épített térről, annak változásairól.
- Ismerjék a térlátás és ábrázolás történetét az ókeresztény művésztől a reneszánszig.
- Tudjanak egyszerű mértani testeket (henger, kocka, hasáb) perspektivikusan, a Monge-féle ábrázolási rendszerben, Kavallieri axonometriával megjeleníteni.
- Alkalmazzák a külső és belső terek ábrázolásánál a szerkesztő perspektívát.
- Legyenek képesek a vetületi rajz alapján képi, plasztikai rekonstruálásra.
- Tudjanak természetes és mesterséges formákat valóságszerűen ábrázolni.
- Tudják az emberi test formáit egyszerű geometrikus formákból származtatni.
- Vizsgálják a formák belső felépítését a kereszt-és hosszmeteszetek, valamint a rétegmetszetek által.
- Legyenek képesek színvázlatokat és tanulmányokat készíteni, természeti és mesterséges formák, terek jellemző színvilágáról.
- Tudják a színharmóniákat és színkontrasztokat komplex módon alkalmazni.
- Tudjanak a formák működését, származását bemutató fázisrajzokat, térbeli modelleket alkotni.
- Elemezzék a TV és rádió műsorait a tartalom és forma összefüggésében.

- Szerkesszenek különböző kiadványokat megadott szempontok szerint (tudományos ismeretterjesztő, dokumentum, művészi).

Tartalom

- Az ember által létrehozott épített tér megfigyelése, képi ábrázolása, modellezése- kapcsolódva a művészettörténeti korszakokhoz (az ókeresztény művészettől a reneszánsz művészetig), különböző kultúrákhoz.
- Építészeti szerkezetek, lefedések (sík térlefedés, boltozatok: donga-, kereszt-, gömmboltozat, kupola), homlokzatok modellezése és képi megjelenítése.
- Külső és belső terek megfigyelése és perspektivikus ábrázolása.
- Lakberendezés tervezés.
- A vetületi rajz alapján képi, plasztikai rekonstrukciók készítése.
- Tanulmányok (forma, szín) összetett természeti és mesterséges formákról.
- Formaelemzések (méret, felépítés, tagoltság, részformák, formakapcsolódások, befoglaló formák, karakter, felület, tengelyes, sugaras, szimmetrikus szerkezet).
- Az emberi test formáinak származtatása egyszerű geometriai formákból.
- Alak és mozdulattanulmányok.
- Az emberi mozdulatok fázisai szoborjáték vagy falra vetített árnyék alapján.
- A fény iránya, az ön-, vetett, és bevetett árnyék összefüggése.
- A fény-és színhatások változásainak felismerése.
- A színreflex jelensége.
- A tónusskálák felhasználása a térbeliség kifejezésében.
- Szinkontrasztok (színezet-, telítettségi-, sötét-világos-, hőfok-, komplementer-, mennyiségi-, szimultán).
- Színharmóniák.
- A formák működését és származását bemutató fázisrajzok, térbeli modellek (pl. környezetünk jellemző gépei a háztartási gépek).
- Reklámfilmek rádióadások, videofilmek elemzése a tartalom és forma összefüggésében.
- Tudományos ismeretterjesztő, dokumentum vagy művészi kiadványok szerkesztése (pl. iskolai kiállítás katalógusa, egy művész vagy tudós életének bemutatása, iskolatörténeti kiadvány, város vagy falu életét bemutató rövid képes ismertető, elsősegélynyújtás).

Vizuális művészetek, média

Cél

- Az emberi társadalom fejlődésének és kronológiai rendjének áttekintése.
- A (könyv tervezése és készítése), a reklámgrafika világának bemutatása.
- A jel mint szimbólum szerepének megismerése.
- A kereskedelem, csomagolóskultúra, környezetvédelem szerepének megfigyelése.
- A művészi alkotás és befogadás törvényszerűségeinek megismerése.
- A szabadság és rend kapcsolatának tudatosítása a művészetben.
- Az egyén szerepének feltérképezése a társadalomban.
- Az egyén élete és küzdelmei a művészi ábrázolásban.
- Az ember viszonyulása a történelemhez és más világnézetű emberekhez.
- A különböző vallásokra, világképekre, világnézetekre való kitekintés és ezek tükröződésének megismerése a különböző művészetekben.
- A vizuális „mondattan” törvényszerűségeinek ismerete a képzőművészetben.
- A grafikai eljárások (sokszorosító és egyedi grafika) különböző eljárásainak megismerése. A computergrafika lehetőségeinek áttekintése.
- Leonardo, Michelangelo életének megismerése.
- Az ókeresztény művészettől, a reneszánsz művészetig a művészettörténeti korszakok (építészetének, szobrászatának, festészetének) legfontosabb ismertetőjegyeinek megismerése.
- A film, a rádió és a TV formanyelvének elsajátítása.
- A vizuális és auditív médiák közötti különbség megismerése.

- A mozgóképkultúra és médiaismeret általi művészi élmények, tudományos ismeretek és a közérdekű információk befogadása.

Követelmény

- Legyenek képesek megérteni a világ és az emberi társadalom fejlődését, kronológiai rendjét.
- Értsék a sajtó és a könyv szerepét az életünkben, ismerjék a könyv történetét.
- Értsék a könyv tervezésének és készítésének a folyamatát.
- Rendelkezzenek az alapvető nyomdai ismeretekkel.
- Értsék a reklámgrafika jellegzetességeit.
- Értsék a jel szimbólikus szerepét.
- Legyenek alapvető fogalmaik a tanulónak a betű, az írás, a sajtó, a könyv–könyvtár, tipográfia esztétikájáról.
- Ismerjék a művészi alkotás és befogadás törvényszerűségeit, a szabadság és a rend kapcsolatát a művészetben.
- Értsék a természeti és a művészi szép közötti különbséget.
- Értsék az egyén szerepét, lehetőségeit a különböző emberi közösségekben és a társadalomban. Ismerjék az egyén életének és küzdelmeinek ábrázolásait a művészetben.
- Értsék az ember viszonyulási lehetőségeit a történelemhez (a nemzeti és világtörténelemhez) és más világnézetű emberekhez.
- Ismerjenek különböző vallásokat, világfelfogásokat, világképeket, világnézeteket, és értsék ezen felfogásoknak különböző tükröződését a művészetben. Alakuljon ki elfogadó magatartás a mássággal szemben.
- Legyenek képesek más kultúrák művészi alkotásait is elemezni.
- Értsék a vizuális „mondattan” (kompozíció, tartalom-forma egysége, stílus, világkép, mondanivaló) összetevőit.
- Ismerjék a legfontosabb grafikai eljárásokat, a sokszorosító és egyedi grafika formanyelve közötti különbséget. Ismerjék és lehetőség szerint gyakorolják a computergrafikát.
- Ismerjék Leonardo, Michelangelo életét és munkásságát.
- Tudják az ókeresztény, a bizánci, az iszlám, a népvándorlás kori, a karoling, a román, a gótikus, a reneszánsz művészet és a manierizmus (építészetének, szobrászatának, festészetének) legfontosabb ismertetőjegyeit.
- Legyenek képesek összehasonlítani az egymás után következő művészettörténeti korszakok jellegzetességeit.
- Tudjanak az adott művészettörténeti korra jellemző műalkotásokból példákat mondani és azokat elemezni.
- Ismerjék a fotó és a film kialakulásának és történetének folyamatát, értsék a kifejezőeszközöket, sajátítsák el ezen ábrázolásmódok jellegzetességeit.
- Értsék a fotózás és a filmkészítés alaptörvényeit.
- Legyenek képesek a gyakorlati életben alkalmazni, hasznosítani a mozgókép-kultúra és médiaismeret elemi ismereteit.

Tartalom

- Fejlődés, kronológia kérdéseinek vizsgálata.
- A sajtó, a könyv szerepe életünkben.
- A könyv története.
- A könyv tervezése és készítése. A nyomda.
- A reklámgrafika.
- A jel mint szimbólum, embléma.
- Betű, írás, sajtó, könyv–könyvtár, tipográfia.
- Kereskedelem, csomagoláskultúra, környezetvédelem.
- A művészi alkotás és befogadás törvényszerűségei.
- A szabadság és rend kapcsolata a művészetben.
- A természeti és a művészi szép közötti különbség vizsgálata.
- Az ember szerepe a társadalomban.
- Az egyén élete, küzdelmei.

- Az ember viszonya a történelemhez (a nemzeti és világtörténelemhez).
- A más világnézetű emberekhez való viszony kérdése.
- A különböző vallások, felfogások, világképek, világnézetek tükröződése a művészetben.
- Más kultúrák művészi alkotásainak elemzése.
- Műelemzés: vizuális „mondattan”.
- Kompozíció, tartalom-forma egysége, stílus, világkép, mondanivaló.
- Grafikai eljárások, a sokszorosító és egyedi grafika. A computergrafika.
- Leonardo, Michelangelo élete, munkássága.
- Az ókeresztény, a bizánci, az iszlám, a népvándorlás kori, a karoling, a román, a gótikus, a reneszánsz művészet és a manierizmus (építészetének, szobrászatának, festészetének) legfontosabb ismertetőjegyei.
- Az adott művészettörténeti korra jellemző műalkotások bemutatása és elemzése.
- Hogyan lett a film? A camera obscura.
- A fény hatása az anyagokra.
- Az állókép kivetítése, a mozgás rögzítése és kivetítése.
- A kompozíciók. A képsíkok és alkalmazásuk.
- A film ábrázolási módja.
- A megvilágítás. A kameraállások és -mozgások.
- Hogyan készül a film?
- Tömegkommunikációs eszközök: a sajtó, a rádió, a TV.
- A rádió funkciói, formanyelvének eszköze a hang.
- A rádió műfajai: rádiójáték, dokumentumjáték, rádiónovella, monodráma.
- A rádió élményközvetítő szerepe. A hang tér- és időmeghatározó szerepe. A rádiójáték szerkezete. A rádiószerű kompozíció.
- A TV kialakulása, fejlődése, technikai háttere. Kettős szerepe: a hírközlés (híradó, dokumentum) és a közvetítőszerep (színház, sport, mozifilm). A TV dramaturgia. A tévéjáték tartalmi, formai jellemzői, szerkezete, hatása.
- A színészi alakítás jellemzői (dikció–beszéd; gesztus–mozdulat, mimika–arcjáték). Díszlet, jelmezek, maszkok. A közönség.
- A video jellegzetességei.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- A paraszti élet belső törvényeinek, rendjének bemutatása.
- A népi kultúra kialakulásának, ágainak megismerése.
- A népművészet fogalmának, területeinek felvázolása.
- A népművészet jellemző elemeinek vizsgálata.
- A környezet népművészetének vizsgálata.
- A társadalmi változások és a népművészet alakulásának, összhangjának megfigyelése tárgyelemzéseken keresztül.
- A különböző korszakokban készült tárgyak esztétikumának tanulmányozása.
- Felkészítés az önálló alkotómunkára a tervezéstől a kivitelezésig.
- Újabb kézműves technikák elsajátítása: a fafaragás alapjainak megismerése, balesetmentes eszközhasználat.
- Ismert kézműves technikákon keresztül a népművészet motívumrendszerének megjelenítése.

Követelmény

- Kapjanak képet a paraszti társadalom rendjéről.
- Ismerjék a népi kultúra mibenlétét, területeit, a népművészet fogalmát, ágait.
- Ismerjék meg a népművészet motívumrendszerét.
- Legyenek jártasak a népművészet korszakainak elemzésében.
- Tanulmányozzák saját tájegységük népművészetét, végezzenek irányított gyűjtéseket.
- Szerezenek jártasságot a tárgyak vizsgálatában, elemzésében, a különböző korok esztétikai igényének megfigyelésében, megítélésében.

- Ismerjék meg a fafaragás alapjait.
- Választott kézműves technikán keresztül alkalmazzák a népművészet motívumrendszerét.
- Legyenek jártasak az önálló alkotómunkában.

Tartalom

- A társadalom változásának, a népelet alakulásának megfigyelése.
- A paraszti társadalom elkülönülése, helyzetének alakulása a történelem során.
- A paraszti élet belső törvényei (sajátos erkölce, értékrendszere, normái, hagyományai..).
- A népi kultúra kialakulása, meghatározása.
- A népi kultúra ágai: szellemi és tárgyi kultúra.
- A népművészet fogalma, területei (kerámia, famunkák, textilek, viselet...).
- A népművészet motívumrendszere, szerepe, csoportjai (geometrikus és természetes motívumok).
- A népművészet stíluskorszakai (rég, új és legújabb stílus), jellemzőik.
- A saját tájegység népművészetének tanulmányozása, irányított gyűjtések végzése, múzeumlátogatások.
- A szépérzék változása és az életmód változásainak összefüggései, az egyes korszakok tárgyainak esztétikuma.
- Az önálló alkotómunka fázisai a tervezéstől a kivitelezésig.
- A fafaragás alapjai: a fa felhasználási területei, megmunkálási technikái.
- Egyszerű faragási technikák kipróbálása, fa munkatulajdonságainak megfigyelése, balesetmentes eszközhasználat.
- A megszerzett ismeretek felhasználása a tárgyalkotó tevékenységben- korábban elsajátított kézműves technikán keresztül a népművészet motívumrendszerének megjelenítése (pl. hímzés, kerámia..).

Önkifejezés, alkotás

Cél

- Külső és belső terek megjelenítése.
- A vonal-, szín- és levegőtávlat érzékeltetése.
- A művészettörténeti korszakokhoz készített makettek modellként való felhasználása.
- Az ábrázolási konvenciók továbbgondolása a szubjektív, önálló gyermekalkotásokban.
- Formák képi, plasztikai megjelenítése tájképekben, csendéletekben, portrékban, életképekben.
- Látványok, műalkotások képi, plasztikai átírása.
- Új formák létrehozása síkredukcióval és formaátírással.
- Gondolatok, fogalmak kifejezése érdekes formaviszonylatokkal.
- A színharmóniák, a szíkontrasztok és a színszimbólumok tudatos használata.
- A képi kifejezés eszközeinek készségszintű használata.
- A már megtanult technikák alkalmazása.

Követelmény

- Használják fel alkotó képzeletüket és a perspektíváról szerzett ismereteiket a külső és a belső tér megjelenítésében.
- Legyenek képesek:
  - a vonal-, szín- és levegőtávlat érzékeltetésére;
  - az ábrázolási konvenciók továbbgondolására;
  - a fény-árnyék érzékletes megjelenítésére;
  - a formák átírására és redukciójára;
  - a színharmóniák, kontrasztok és a színszimbólumok tudatos használatára;
  - a fény színmódosító szerepének kifejezésére;
  - a képi kifejezés eszközeinek készségszintű használatára;
  - a már megtanult technikák alkalmazására.

Tartalom

- Az alkotó képzelet és a perspektíváról szerzett ismeretek felhasználása a külső és a belső tér megjelenítésében.
- A vonal-, szín- és levegőtávlat érzékeltetése.
- A művészettörténeti makettek modellként való felhasználása. (Az ókeresztény művészettől a reneszánsz művészetig.)
- Az ábrázolási konvenciók továbbgondolása (Mondrián-, Vasarely -típusú alkotások).
- Látványok, műalkotások képi, plasztikai átírása.
- A sokoldalúan megismert formák megjelenítése a tájképekben, csendéletekben, portrékban, életképekben. (Egy gesztus megragadása. Az egyén élete, küzdelmei. Az érzelmek kifejezése a portrén. Egy mozdulatsor sűrítése. Valóság és műalkotás összevetése.)
- Az időbeliség, a mozgás megragadásának képessége.
- Új formák létrehozása sík redukcióval és formaátírással. Gondolatok, fogalmak kifejezése érdekes formaviszonylatokkal.
- A fény és az árnyék jelentőségének ismerete a plasztikus forma érzékletes megjelenítésében.
- A fény színmódosító szerepe.
- A színharmóniák, a szíkontrasztok és a színszimbólumok tudatos használata.
- A színek szerepe az érzelmek és az emberi jellemek kifejezésekor.
- Emberi érzések (szenvedés, részvét) őszinte kifejezése, elhatárolódás az érzelgősségtől.
- Az ábrázolt természeti és mesterséges formakincs szépségeinek átélése.
- A képi kifejezés eszközeinek készség szintű használata.
- Az eddig tanult technikák alkalmazása, a 7. osztályban tanult linó-és fametszet gyakorlása.

Vizuális kultúra 9

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	50. oldal
Vizuális művészetek, média	52. oldal
Néphagyomány, kézművesség	53. oldal
Önkifejezés, alkotás	54. oldal

Óraszám

Iskolai:	74 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: A MIKRO- ÉS MAKROVILÁG

- A mikro-és makrovilág összefüggéseinek, közös jellemzőinek megismerése.
- A metauniverzum és a mikrovilág gazdag formakincsének lerajzolása, megfestése, átírása, absztrakciója.
- Művészettörténeti korszakok és irányzatok jellegzetességeinek feltárása (a barokk művészettől a szecesszióig).
- A filmművészet tartalmi és formai összetevőinek vizsgálata.
- A legfontosabb műelemzési módszerek alkalmazása.
- A tömegkommunikáció képi közléseinek tanulmányozása adott szempontok alapján.
- Forgatókönyvek összeállítása, díszletek tervezése.
- A saját tájegység hagyományainak tanulmányozása.
- Más kultúrák vizsgálata, az empátia képességének kialakítása.
- A formák felületének és belső szerkezetének összehasonlítása.
- A tér és a forma kapcsolatrendszerének újraértelmezése.
- Élmények, ismeretek elvont gondolatok megjelenítése.
- Az ábrázolási konvenciók ismerete, funkció szerinti alkalmazása
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelv tudatos használata.

- Az ábrázolási technikák gyakorlása, különleges technikák alkalmazása a képi, plasztikai kifejezésben és a tárgyalkotó tevékenységben.

Követelmény

- Tudjanak számot adni a művészettörténeti korszakok (a barokk művésztől a szecesszióig) ismertetőjegyeiről.
- Ismerjék az alapvető alkotói típusokat, alkotói módszereket, és próbáljanak ki néhány különleges technikát a gyakorlatban.
- Készítsenek forgatókönyvet ünnepi műsorokhoz, irodalmi előadásokhoz a vizuális hatáselemek beépítésével.
- Tanulmányozzák a tömegkommunikáció képi közléseit.
- Legyen világos képük a vizuális-auditív művészetek (TV, rádió, video, film) emberre gyakorolt hatásáról.
- Ismerjék meg saját tájegységük hagyományait.
- Tanulmányozzanak más kultúrákat.
- Alakuljon ki bennük az empátia képessége.
- Ismerjék az ábrázolási konvenciókat (vetület, axonometria, centrális perspektíva).
- Legyenek jártasak a műszaki ábrák olvasásában.
- Értelmezzék újra a tér és forma kapcsolatrendszerét.
- Végezzenek összeadó és kivonó színkeveréseket.
- Rendszerezék a szintani ismereteiket.
- Legyenek képesek:
  - a képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelvnek tudatos használatára;
  - az ábrázolási technikák gyakorlására.
- Fejlesszék anyagismereteiket és eszközhasználati jártasságukat.

Tartalom

- A műszaki rajz technikája.
- A mikro- és makrovilág összefüggései, közös jellemzői és esztétikája.
- A mozgás, fény, hang és statikus látványelemek együttese.
- Ünnepi műsorok, irodalmi előadások forgatókönyve. Díszletek tervezése.
- A tömegkommunikáció fajtái és hatása az emberre.
- Az önkifejezés és a kreativitás a képi, plasztikai ábrázolásban, a tárgyalkotásban.
- Alkotói típusok, alkotói módszerek.
- Művészettörténeti korszakok – a barokktól a szecesszióig.
- A fotó és a film eszközei, kifejezési formái (pl. montázs).
- Elektronikus médiumok.
- A vizuális nyelv összefüggései a művészi kifejezés más formáival.
- Trükkfilmek, számítógépes grafika.
- A szülőföld népi kultúrája. A magyar nyelvterület fontosabb tájegységei.
- Más kultúrák hagyományai, szokatlan tárgyai.
- A tér és forma kapcsolatrendszerei.
- Az ábrázolási konvenciók (vetület, axonometria, perspektívikus ábrázolás) és rekonstrukció.
- A műszaki rajz technikája.
- Szokatlan fény- és színjelenségek.
- Összeadó és kivonó színkeverés, valamint a színek rendszerezése.
- Anyagvizsgálat, munkavédelem.

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Az ábrázolási konvenciók ismerete.
- A tér és forma kapcsolatrendszerének újraértelmezése.
- A mikro- és makrovilág összefüggéseinek, közös jellemzőinek megismerése.

- Szokatlan fény- és színjelenségek vizsgálata a kozmosz és Föld viszonylatairól.
- A fény színének vizsgálata, felbontása.
- A fény- és festékszínnek tanulmányozása.
- A színek rendszerezése.
- A színharmóniák, színekontrasztok, a színek térhatásának ismerete.
- A térben elhelyezkedő álló és mozgó formák ábrázolása.
- Film vagy színházi díszletek megtekintése.
- Látványtervezés.
- Ünnepi műsorok, irodalmi előadások forgatókönyvének összeállítása, a díszletek megtervezése, a mozgás-, hang- és fényeffektusok alkalmazásával.
- Ismeretterjesztő, művészi kiadványok szerkesztése.
- A tömegkommunikáció képi közléseinek tanulmányozása, elemzések különböző szempontok alapján.

Követelmény

- Ismerjék az ábrázolási konvenciókat (vetület, axonometria, centrális perspektíva).
- Hasonlítsák össze az objektív és szubjektív térábrázolás módozatait.
- Legyenek jártasak a műszaki ábrák olvasásában.
- Tudjanak vetületi ábrát rekonstruálni.
- Gyakorolják a szabályos testek metszeteinek szerkesztését.
- Értelmezzék újra a tér és forma kapcsolatrendszerét.
- Vizsgálják a szerkezet, a működés, az anyag és forma kapcsolatát.
- Tudjanak összetett organikus és anorganikus formákat elemezni.
- Vegyék észre a szokatlan fény- és színjelenségeket a kozmosz és Föld viszonylatairól.
- Végezzenek összeadó és kivonó színkeveréseket.
- Tudják a színeket színezet, telítettség, világosság szerint csoportosítani.
- Ismerjék a színgömb fogalmát.
- Tudjanak színharmóniákat alkotni.
- Ismerjék a színekontrasztokat és a színek térhatását.
- Ismerjék a színek lélektani, esztétikai hatását.
- Modellezzék az égitestek mozgását.
- Készítsenek különböző nézőpontú gyorsvázlatokat a térről és a benne elhelyezkedő álló, vagy mozgó formákról.
- Ismerjék meg a nem vizuális jellegű információk megjelenítését szolgáló vizuális hatáselemeket (mozgás, hang, fény, statikus látványhordozók).
- Ismerkedjenek a színházi díszlet- és látványtervezéssel.
- Készítsenek forgatókönyvet ünnepi műsorokhoz, irodalmi előadásokhoz, a vizuális hatáselemek beépítésével.
- Gyakorolják a kiadványok szerkesztését.
- Tanulmányozzák a tömegkommunikáció képi közléseit.

Tartalom

- Ábrázolási rendszerek:
  - Monge-féle három képsíkos vetületi ábrázolás;
  - Axonometrikus ábrázolás (kavallieri, izometrikus);
  - Perspektívikus ábrázolás.
- Műszaki ábrák olvasása.
- Vetületi rajzok alapján rekonstrukciók készítése.
- Szabályos testek metszeteinek szerkesztése.
- A mikro- és makrovilág összefüggéseinek közös jellemzőinek megismerése, elemzése, képi, plasztikai úton. Hasonlóságok, összefüggések vizsgálata.
- Űrfelvételek, elektromikroszkópos felvételek, számítógépes programok bemutatása.
- A belső felépítés, szerkezet értelmezése metszősíkokkal (hossz-, kereszt- és rétegmetsetek).
- A gömbformák megvilágítása, önárnyékok megfigyelése.
- Összeadó és kivonó színkeverés.

- Színek csoportosítása színezet, telítettség, világosság szerint.
- Színkör, színgömb, színoid.
- Színharmóniák.
- Színkontrasztok.
- Különböző nézőpontú gyorsvázlatok készítése a térről, a benne elhelyezkedő álló, vagy mozgó formákról.
- Az égitestek mozgásainak tanulmányozása mozgatható modellek segítségével (mozgások pl. tengely körül, elliptikus pályán, spirális elrendezésben).
- A Föld mozgásai, a Naphoz és a környező bolygókhoz viszonyított mozgások- évszakok, napszakok összefüggései. Az idő múlása a Földön: az idő és a kozmosz.
- A mozgás, hang, fény és statikus látványelemek megismerése.
- Színházi vagy filmdíszletek megtekintése.
- Látványtervezés.
- Ünnepi műsorok, irodalmi előadások forgatókönyvének összeállítása a díszletek megtervezése, a hang- és fényeffektusok alkalmazásával.
- Tudományos ismeretterjesztő (pl. Az űrkutatás fejlődése...), művészi (pl. egy impresszionista festő bemutatása...) kiadványok szerkesztése.
- A tömegkommunikáció (könyv, folyóirat, plakát, video, TV, rádió) hatásának vizsgálata.

Vizuális művészetek, média

Cél

- A mikro- és makrovilág összefüggéseinek, közös jellemzőinek, vizuális leképezésének alapvető ismerete. A Föld mint égitest jelentősége, csillagok, csillagrendszerek, galaxisok esztétikája. A kozmológia és ökoszisztéma összefüggéseinek megismerése.
- A tudomány és a művészet találkozásának elemzése.
- A mikro- és makrovilág formakincsének esztétikájának elemzése.
- Az alapvető alkotói típusok és alkotói módszerek megismerése.
- A vizuális-auditív művészetek – különösen a TV, rádió, video, film – hatásának elemzése.
- Műalkotások téma és technika szerinti csoportosítása, elemzése.
- A barokk művészettől a szecesszió művészetének legfontosabb ismertetőjegyeinek az áttekintése.
- Az egymás után következő művészettörténeti korszakok és irányzatok jellegzetességeinek megismerése. Az adott művészettörténeti korra és irányzatra jellemző műalkotásokból példák felsorolása és azok elemzése.
- Rembrandt, Van Gogh, Munkácsy, Csontváry életének, munkásságának megismerése.
- A filmművészet tartalmi és formai összetevőinek megismerése.
- A montázs jelentőségének a felismerése.
- A filmművészet kezdeti szakaszának nehézségeinek áttekintése és az ezzel járó kifejezési korlátok megértése.
- A montázs szerepének a megismerése a filmművészetben.

Követelmény

- Értsék a tanulók a mikro- és makrovilág összefüggéseit, közös jellemzőit, vizuális leképezését.
- A Föld, mint égitest, és a csillagok egymáshoz való viszonyának ismerete.
- Legyenek képesek a világhialakulási elméletekről elemi szinten számot adni.
- Értsék a tudomány és a művészet találkozásának jelentőségét.
- Ismerjék az alapvető alkotói típusokat, alkotói módszereket.
- Legyenek alapvető fogalmaik a mikro- és makrovilág formakincsének esztétikájáról.
- Értsék az önkifejezés és kreativitás szükségességét és fontosságát.
- Legyen világos képük a vizuális-auditív művészetek – különösen a TV, rádió, video, film – emberre gyakorolt hatásáról.
- Tudjanak műalkotásokat téma és technika szerint csoportosítani, és megadott szempontok szerint elemezni.
- Tudjanak számot adni a művészettörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeiről a barokktól a szecesszióig.
- Tudják összehasonlítani az egymás után következő művészettörténeti korszakok és irányzatok jellegzetességeit.
- Ismerjék és értsek Rembrandt, Van Gogh, Munkácsy, Csontváry életét, munkásságát, és jelentőségüket.

- Legyenek képesek az adott művészettörténeti korra és irányzatra jellemző műalkotásokból példákat mondani és azokat elemezni.
- Tudják a montázs szerepét.
- Ismerjék a montázs lélektani alapját.

Tartalom

- Mikro- és makrovilág összefüggései, közös jellemzői, vizuális leképezése.
- A Föld, mint égitest, csillagok.
- A világhialakulási elméletek rövid áttekintése. A kozmológia mibenléte. Ökoszisztéma érzékenysége.
- A tudomány és a művészet találkozása.
- Alkotói típusok, alkotói módszerek.
- A mikro- és makrovilág formakincsének esztétikája.
- Az önkifejezés és kreativitás jelentősége.
- A vizuális-auditív művészetek – különösen a TV, rádió, video, film – hatása az emberre.
- Műalkotások téma és technika szerinti csoportosítása, elemzése.
- A barokk művészet, a klasszicizmus, biedermeier, szentimentalizmus, nazarénusok, romantika, realizmus, naturalizmus, plein air festészet, impresszionizmus, neoimpresszionizmus, posztimpresszionizmus, nagybányai festészet, nabis, szimbolizmus, historizmus, akadémizmus, eklektika, a szecesszió művészetének legfontosabb ismertetőjegyei. Az adott művészettörténeti korra jellemző műalkotások bemutatása és elemzése.
- Rembrandt, Van Gogh, Munkácsy, Csontváry élete, munkássága.
- A montázs szerepe és jelentősége a filmművészetben.
- A kép és a hang kapcsolata a filmművészetben.
- A fotó és a film kifejezési formáinak az összehasonlítása.
- A művészi film és az amatőr film közötti különbség.
- A film történetének a II. világháborúig terjedő vázlatos áttekintése.
- A némafilm és a hangosfilm kezdeti korszakainak és jellegzetes alkotásainak megtekintése, elemzése.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- A saját tájegység népi kultúrájának megismerése.
- Más kultúrák vizsgálata:
  - más tájegységek hagyományainak megfigyelése;
  - más vallások;
  - más nemzetek kulturális sajátosságainak elemzése.
- Az empátia képességének kialakítása, a másként gondolkodás elfogadása.
- Az esztétikum megfigyelése más kultúrák tárgyaiban.
- Önkifejezés az alkotómunkán keresztül, önálló tárgykészítés.
- A saját tájegység népművészetének felelevenítése a kézműves tevékenységben.
- Beleélés a másságba, az ismert kézműves technikák alkalmazásával más kultúrákhoz köthető tárgyak létrehozása.
- Szakszerű anyag- és technikaismeret, biztonságos eszközhasználat.

Követelmény

- Legyenek ismereteik saját tájegységük hagyományairól, népművészetéről.
- Legyenek nyitottak más kultúrák létének elfogadására.
- Tanulmányozzák más tájak, nemzetek, vallások hagyományait.
- Alakuljon ki bennük az empátia készsége.
- Vizsgálják más kultúrák hagyományos tárgyainak esztétikumát.
- Szerezzenek jártasságot az önálló tárgykészítésben, tudják gondolataikat, elképzeléseiket kifejezni az alkotás folyamatában.

- Készítsenek más kultúrákhoz és saját tájegységük népművészetéhez fűződő tárgyakat az ismert kézműves technikákkal.
- Legyenek jártasak az anyagok munkatulajdonosságainak elemzésében, a szakszerű eszközhasználatban.

Tartalom

- A kultúrát, népművészetet meghatározó tényezők felfedezése.
- A saját tájegység hagyományai, szellemi kultúrája (népköltészete, szokásai) népművészet (jellegzetes ágai, motívumkincse, tárgyai, központjai).
- A magyar nyelvterület fontosabb tájegységei – a táji jellegzetességek meghatározó tényezői, népművészetük sajátos megnyilvánulási formái (ágai, tárgyai, szín- és motívumvilága), központjai.
- Más nemzetek és más vallások kulturális sajátosságai, valamint megnyilvánulásuk hagyományos tárgyaikon.
- A világszemlélet sokrétűsége, a kultúrák különbözősége, azonosságai, a másság elfogadása, az empátia kialakítása.
- A kulturális értékek egyenlősége, egymás mellett létezése.
- Irányított gyűjtőmunkák, múzeumlátogatások.
- A megszokottól eltérő tárgyak esztétikuma.
- Önálló tárgykészítés, precíz, igényes tervezés, kivitelezés.
- Az ismert kézműves technikák alkalmazása, valamint új, érdekes, szokatlan technikai megoldások megismerése
- A saját tájegység népművészetéhez és más kultúrák hagyományos tárgyaihoz kapcsolódó tárgyalakítás (formaalakítás, szín- és motívumválasztás).
- Ajánlott technikák: hímzés, szövés, fafaragás, agyagozás, gyöngyfűzés, gyöngyszövés, különleges technikák megismerése.
- A felhasznált anyagok munkatulajdonosságai.
- Az alkalmazott eszközök munkavédelmi előírásai.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- Az ábrázolási konvenciók és a képzelte tér együttes ábrázolása.
- Különlegesen kapcsolt terek, lebegő és rögzített tárgyak megjelenítése.
- A művészettörténeti makettek modellként való felhasználása.
- A metauniverzum és a mikrovilág gazdag formakincsének lerajzolása, megfestése, átírása, absztrakciója.
- A szabadszemmel, távcsővel, nagyítóval, mikroszkóppal, elektronmikroszkóppal látottak összehasonlítása.
- A föld, a víz, a levegő és a tűz, fény- és színviszonylatainak kifejezése.
- Képzeltbeli utazás mikro- és makrovilágokban. Kicsinyítés, nagyítás.
- Trükkfilmek megtervezése. A lehetőség szerint számítógépes grafika készítése.
- Az élmények, ismeretek képi, plasztikai megjelenítése.
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelv készségszintű használata.
- A megismert kifejezőmódok kreatív, önálló felhasználása.

Követelmény

- Legyenek képesek:
  - az ábrázolási konvenciók és a képzelte tér együttes ábrázolására;
  - a metauniverzum és a mikrovilág formakincsének lerajzolására, megfestésére, átírására;
  - a szabadszemmel, távcsővel, nagyítóval, mikroszkóppal, elektronmikroszkóppal látottak összehasonlítására;
  - a föld, a víz, a levegő és a tűz, fény- és színviszonylatainak kifejezésére;
  - képzeltbeli utazások megtervezésére;
  - lelkiállapotok, életérzések, elvont gondolatok kifejezésére;
  - az élmények, ismeretek képi, plasztikai megjelenítésére;
  - a képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelv készségszintű használatára.
- Ismerjék a vizuális nyelv, a verbális és a zenei kifejezés hasonló és sajátos vonásait.

- Tudják az ábrázolási technikákat kreatívan, önállóan felhasználni.
- Értékeljék a folyamatosan megismerhető mikro- és makrovilág különleges esztétikáját.

Tartalom

- Az ábrázolási konvenciók és a képzelt tér együttes ábrázolása síkon és térben.
- Különlegesen kapcsolt terek, lebegő és rögzített tárgyak megjelenítése. Tudományos fantasztikus művek hatásai.
- A művészettörténeti makettek (a barokktól a szecesszióig) modellként való felhasználása. (Épülettömbök, szerkezetek, lefedések, homlokzatok).
- A metauniverzum és a mikrovilág gazdag formakincsének lerajzolása, megfestése, átírása, absztrakciója. A Földről készült műholdas, repülő felvételek, természetfilmek és személyes élmények hasznosítása.
- A föld, a víz, a levegő és a tűz, fény- és színviszonylatainak kifejezése (pl. víz, pára, köd, harmatcsepp, jég, dér, gőz, vízesés, hó, hókristály, örvény, hullám, könnyecsepp feldolgozásai).
- Képzelt utazás mikro- és makrovilágokban. Kicsinyítés, nagyítás.
- Trükkfilmek megtervezése. Lehetőség szerint számítógépes grafika készítése. (pl. Egy bolygó mozgása; A Föld felszínének változásai; Egy úrhajó haladása).
- A folyamatosan feltáruló mikro- és makrokozmosz különleges esztétikájának értékelése zenei, irodalmi és képzőművészeti művekkel összhangban.
- Lelkiállapotok, életérzések, elvont gondolatok kifejezésének kísérlete.
- Az élmények, ismeretek képi, plasztikai megjelenítése, a képzelőerő különleges aktiválásával.
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelv készségszintű használata (pont, vonal, folt, szín, fény árnyék, tónus, térmélység, ritmus, kiemelés, kompozíció, egyensúly, mozgalmasság, feszültség, tömeg). A vizuális nyelv sajátosságai, összefüggései.
- A képi hatáselemek, motívumok viszonylagossága.

Vizuális kultúra 10

Részei

Vizuális kommunikáció, modellezés	56. oldal
Vizuális művészetek, média	58. oldal
Néphagyomány, kézművesség	59. oldal
Önkifejezés, alkotás	60. oldal

Óraszám

Iskolai:	66 óra
Tanítási ciklus	2 óra / 1 hét

Cél

KIEMELT TÉMA: AZ EMBER

- Az emberi alak tanulmányozása.
- A világgép alakulásának visszatükröződése a művészetekben.
- A multimédia jelentőségének felismertetése.
- A népi kultúra átfogó rendszerének felfedeztetése.
- A hagyományok továbbélésének vizsgálata.
- A világról és az emberről való egységes látásmód kialakítása.
- Az ember világának képi, plasztikai megjelenítése.
- Az önkifejezés eszközeinek tudatos használata.

Követelmény

- Tanulmányozzák az ember felépítését, szerkezetét, arányait.
- Legyenek képesek az ember mozgását kifejezni.
- Ismerjék a XX. század művészetének legfontosabb jellemzőit.

- Ismerjék hazánk művészetének helyét az európai művészetben.
- Értsék a művészet életformáló szerepét, a katarzis jelentőségét.
- Értsék a vizuális, a meta- és a tömegkommunikáció, a megőrzés- és kiállításkultúra lényegét.
- Ismerjék fel a népi kultúra átfogó rendszerét.
- Ismerjék a hagyományos kultúra továbbélésének lehetőségeit.
- Legyenek képesek:
  - az ember szűkebb és tágabb világának képi, plasztikai megjelenítésére;
  - élethelyzetek, érzelmek, gondolatok megfogalmazására;
  - a képi megjelenítés és a vizuális nyelv eszközeinek tudatos használata;
  - saját kifejezés, stílus létrehozására.
- Legyenek jártasak az anyagismeretben, eszközhasználatban, tárgyalásban, kiállítás rendezésében.

Tartalom

- Az ember felépítése, szerkezete.
- Portré és önarckép, mozdulattanulmány
- A XX. századi művészet legfontosabb ismertetőjegyei.
- A mozgókép alkalmazási területei.
- A TV hatása, kifejezőmódja.
- A filmtörténet áttekintése a II. világháborútól napjainkig.
- A reprodukciós és távközlési technikák elterjedése.
- A média hatása az ember életére.
- A művészeti területek egymáshoz való viszonya (zene, irodalom, tánc, képzőművészet).
- A különböző korok világvilágának tükröződése a képzőművészetben.
- A vizuális kommunikáció, a metakommunikáció, a tömegkommunikáció és a megőrzés- vagy kiállításkultúra hatása. Kiállításrendezés
- Hazai és külföldi művészeti szakirodalom.
- A népi kultúra komplexitása.
- A hagyományápolás módjai, lehetőségei.
- A hagyományokon alapuló, a mai igényeknek megfelelő tárgyaló tevékenység.
- Az emberi környezetek megjelenítése.
- Élethelyzetek, érzelmekkel telített életképek, lelkiállapotok.
- Az ember külső és belső tulajdonságainak jellemének kifejezése. (Testbeszéd, arckifejezés, ruházat, környezet).
- Szimbólikus jelentések, tartalmak kialakítása.
- A forma redukálása absztrahálása.
- Utazás, életút eseménysora.
- A portré, az önarckép lehetőségei, tükör, tükörterek.
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelv tudatos használata.
- Anyagismeret, munkavédelmi előírásoknak megfelelő eszközhasználat.

Vizuális kommunikáció, modellezés

Cél

- Ábrázolási rendszerek alkotó alkalmazása.
- A természeti és mesterséges tér és az abban megjelenő összetett formák megértése és ábrázolása.
- Az emberi test vizsgálata különböző téri helyzetekben.
- Az emberi test szerkezetének, felépítésének, működésének, arányainak, felületének tanulmányozása, képi, plasztikai megjelenítése.
- Az eddigi szintani ismeretek rendszerezése, alkalmazása.
- Különböző fényforrások, világítási effektusok alkalmazása az elvont, nem vizuális természetű információk megjelenítésénél.
- Az emberi alak természetes és járművekhez köthető mozgásainak megfigyelése, ábrázolása.
- A tömeggkommunikáció lényeges vonásainak megismerése.

Követelmény

- Tudják az ábrázolási rendszerek közül a számukra megfelelőt kiválasztani.
- Legyenek jártasak az ábrázolási rendszerek alkalmazásában, a műszaki ábrák olvasásában.
- Legyenek képesek szabályos testek axonometrikus képének, vetületeinek, metszeteinek megszerkesztésében.
- Tudják az emberi testrészeket megnevezni, a részformákat és ezek kapcsolódásait reálisan megjeleníteni.
- Ismerjék a gyermek és felnőtt testarányokat.
- Tudjanak fejet rajzolni és mintázni az arányok és jellemző formajegyek megtartásával.
- Vizsgálják az emberi test felületét (bőr, haj, köröm) mikroszkóp segítségével.
- Tudjanak összetett modelleket alkotni.
- Végezzenek összehasonlításokat a fényszínek és festékszínek között.
- Tudják a színeket megadott szempont alapján rendszerezni.
- Ismerjék a színgömb, színtestek fogalmát.
- Tudjanak színskálákat, harmóniákat alkotni.
- Ismerjék a szíkontrasztokat.
- Ismerjék a színek lélektani, esztétikai hatását.
- Tudjanak különböző fényforrások, és világítási effektusok alkalmazásával érzelmeket, hangulatokat megjeleníteni.
- Tudják a különböző mozdulattanulmányokban az emberi alak, természetes és járművekhez köthető mozgását kifejezni.
- Ismerjék a reklámok hatásának jellemzőit.

Tartalom

- Ábrázolási rendszerek:
  - Monge-féle három képsíkos vetületi ábrázolás;
  - Axonometrikus ábrázolás (Kavallieri, izometrikus);
  - Perspektívikus ábrázolás.
- Rekonstrukció vetületekből.
- Szabályos testek metszeteinek szerkesztése.
- A természeti és mesterséges tér, valamint az abban megjelenő formák képi, plasztikai elemzése.
- Az emberi test vizsgálata különböző téri helyzetekben.
- Az ember szerkezete:
  - a csontvázrendszer egésze és részformái;
  - az ízületek modellezése és rajzolása (befoglaló geometrikus formák);
  - az izmok alakja és működése;
  - a végtagok, a hát, a mell, a has, a nyak, a fej izmai, a fejrész formái.
- Az emberi test felületei.
- A gyermek és felnőtt testarányok.
- Az emberi test működése az anyag és forma összefüggésében.
- A láb, a kéz, a fej képi, plasztikai megjelenítése.
- A fény szerepe a látásban.
- A fényszínek és festékszínek összehasonlítása.
- Összeadó és kivonó színkeverések.
- A színek rendszerezése.
- Színskálák.
- Színharmóniák.
- Szíkontrasztok.
- Színek lélektani, esztétikai hatása.
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző fényforrások, világítási effektusok alkalmazásával.
- Mozdulattanulmányok.
- A tömmegekommunikáció (reklámok) hatásának vizsgálata.

Vizuális művészetek, média

Cél

- A vizuális kommunikáció, a metakommunikáció és a tömegkommunikáció különböző formáinak összegzése.
- A megőrzés- és kiállításkultúrára jelentőségének megismerése.
- A műemlékvédelem és a kiállításrendezés alapelveinek bemutatása.
- A tartalom és a forma egységének és jelentőségének tudatosítása a művészetben, a művészettörténeti korokban és az emberi életben.
- Az önismeret és az emberismeret kérdésének a vizsgálata.
- Az életcél, az öröm, a boldogság kérdésének a vizsgálata a művészetben.
- A művészeti programok és hitvallások szemléltetése.
- A hit, vallás, értékrend, világnézet, önkifejezés jellegzetességeinek bemutatása egy-egy műalkotáson vagy műalkotásokon keresztül.
- A zene, az irodalom, a tánc és a képzőművészet (mozgóképek és média) kapcsolatának megismerése. Hazánk művészetének helye az európai művészetben.
- A legalapvetőbb hazai és külföldi művészeti szakirodalom megismerése.
- A XX. század (napjainkig tartó) művészetének legfontosabb ismertetőjegyeinek megértése, elsajátítása.
- Az egymás után következő művészettörténeti korszakok jellegzetességeinek összehasonlítása. Legyen képes a művészettörténeti korokból jellemző műalkotásokból példákat mondani és azokat elemezni.
- A filmelemzés szempontjainak elsajátítása.
- A giccsfilmek, a művészi filmek és a különböző filmtípusok közötti különbségtétel megismerése.
- A film történetének a II. világháborútól napjainkig terjedő korszakainak áttekintése.
- A tömegkommunikációs eszközökben rejlő veszélyek feltárása; a TV, a video hatásának vizsgálata a családra és a társadalomra.
- A manipulálhatóság bemutatása.
- A multimédia jelentőségének megismerése.

Követelmény

- Ismerjék a vizuális kommunikáció (síkbeli ábrázolás, térbeli modellezés, időbeli kifejezés) alapelemeit.
- Értsék a metakommunikáció (testbeszéd, testalakítás, arckifejezés, mimika, ruha, ékszer, kozmetika, fodrászat, tetoválás) és a tömegkommunikáció (tévé, video, ujság, reklám) különböző formáit, jellegzetességeit.
- Legyen rátekintésük a megőrzés- és kiállításkultúrára.
- Ismerjék és értsek a műemlékvédelem és a kiállításrendezés alapelveit.
- Értsék a tartalom és a forma egységét a művészetben, a művészettörténeti korokban és az emberi életben; a művészet életformáló szerepét, a katarzis jelentőségét.
- Ismerjék az életcél, öröm, boldogság az emberi életben és a művészetben való megjelenését.
- Legyenek alapvető fogalmaik az önismeretről és az emberismeretről, és az emberek egymáshoz való viszonyáról, a türelemről, a tapintatról, a megértésről, a mások elfogadásának szükségességéről.
- Értsék és tudatosítsák a tudomány szerepét és jelentőségét a modern művészeti technikákban.
- Ismerjenek művészeti programokat, hitvallásokat. Tudjanak önarcképek elemzése által egy-egy művészt bemutatni.
- Tudják megítélni a hit, vallás, értékrend, világnézet, önkifejezés jellegzetességeit egy-egy műalkotáson vagy műalkotásokon keresztül.
- Értsék a zene, az irodalom, a tánc és a képzőművészet (mozgóképek és média) kapcsolatát.
- Tudják hazánk művészetének helyét az európai művészetben.
- Ismerjék a legalapvetőbb hazai és külföldi művészeti szakirodalmat, a művészet újabb irányzatait, lehetőségeit.
- Tudják a XX. század építészetének, az avantgárd, a neoavantgárd és a posztmodern–transzavantgárd művészet legfontosabb ismertetőjegyeit.
- Legyenek képesek összehasonlítani az egymás után következő művészettörténeti korszakok és irányzatok jellegzetességeit.

- Tudjanak az adott művészettörténeti korra és irányzatra jellemző műalkotásokból példákat mondani és azokat elemezni.
- Legyenek képesek filmeket elemezni.
- Ismerjék a filmelemzés szempontjait, tudjanak különbséget tenni az értékes és az értéktelen alkotások között.
- Legyen képességük kontrolálni, hogy mit, miért néznek meg.
- Tudjanak választani a tömegkommunikációs rendszerekben megjelenő üzenetekből, ismerjék a hatásmechanizmusukat.

Tartalom

- A vizuális kommunikáció (síkbeli ábrázolás, térbeli modellezés, időbeli kifejezés).
- A metakommunikáció (testbeszéd, testalkítás, arckifejezés, mimika, ruha, ékszer, kozmetika, fodrászat, tetoválás).
- A tömegkommunikáció (tévé, video, újság, reklám). Megőrzés- és kiállításkultúra.
- Műemlékvédelem, kiállításrendezés.
- A tartalom és a forma a művészetben, a művészettörténeti korokban és az emberi életben.
- A művészet életformáló szerepe. A katarzis jelentősége.
- Életcél, öröm, boldogság az emberi életben és a művészetben.
- Az önismeret és az emberismeret.
- A tudomány szerepe a modern művészeti technikákban, és a kifejezésben.
- Önarcképek.
- Hit, vallás, értékrend, világnézet, önkifejezés a művészetben.
- A zene, irodalom, tánc és a képzőművészet (mozgóképek és média) kapcsolata.
- Hazánk művészetének helye az európai művészetben.
- Hazai és külföldi művészeti szakirodalom.
- A művészet újabb irányai, lehetőségei.
- A XX. század építészetének, az avantgárd művészet (fauvizmus, expresszionizmus, kubizmus, a nyolcak, futurizmus, dadaizmus, szürrealizmus, szentendrei iskola, kút, római iskola, gresham-kör – posztnagybányai iskola, szocialista törekvések, absztrakt művészet), a neoavantgárd művészet tudományos, technicista irányzatait (pl.: op art, kinetika, strukturalizmus), a pop art és rokon jelenségek körét, az akcióművészetet, a posztmodern–transzavantgárd művészet legfontosabb ismertetőjegyei.
- Az adott művészettörténeti korra és jelenségre jellemző műalkotások bemutatása és elemzése.
- A filmelemzés szempontjai.
- A tömegfilmek és a művészi filmek közötti különbség.
- A tartalom és a forma egysége a filmben.
- A különböző filmtípusok.
- A film történetének a II. világháborútól napjainkig terjedő korszakának vázlatos áttekintése.
- A filmtörténeti korszakainak áttekintése és néhány jellegzetes film megtekintése, elemzése.
- A TV, a video hatása a családra és a társadalomra.
- A manipulálhatóság veszélyei. A multimédia jelentősége.

Néphagyomány, kézművesség

Cél

- A népi kultúra globalitásának, az élet minden területét átfogó rendszerének felfedezése.
- A kultúrát befolyásoló tényezők, a kultúrák egymásra hatásának tanulmányozása.
- A szemléletváltozás, a hagyományos és a mai gondolkodásmód különbözőségének bemutatása.
- A népi kultúra és a népművészet továbbélési lehetőségeinek felvázolása.
- A népi iparművészet meghatározása.
- A hagyományos értékek átfogalmazásának, továbbélési lehetőségeinek bemutatása a modern körülmények között.
- Ízlésalakítás, értékszemlélet fejlesztés, az esztétikai érzék mélyítése- környezet, életmód, tárgy, stílus harmóniájának megfigyelése, elemzése.

- Tárgyalkotás az ismert kézműves technikák alkalmazásával, természetes anyagok felhasználásával, a népművészeti ismeretek átfogalmazásával.
- Önálló alkotómunka, saját elképzelések megvalósítása.
- Megfelelő eszközhasználat elsajátítása.

Követelmény

- Ismerjék fel a népi kultúra átfogó rendszerét.
- Fedezzék fel a kultúrát ért hatásokat, törvényszerűségeket.
- Ismerjék a népi kultúra továbbélési lehetőségeit, a népi iparművészet fogalmát.
- Ismerjék a hagyományok szerepét korunkban, fedezzék fel jelentőségüket saját életükben.
- Legyenek képesek a tárgyak esztétikai értékének megítélésére (a tárgy és a környezet viszonya).
- Kézműves tevékenységükben hozzanak létre a mai igényeknek megfelelő tárgyakat.
- Legyenek jártasak az elsajátított technikák alkalmazásában, az anyagok használhatóságának meghatározásában, a balesetmentes eszközhasználatban.

Tartalom

- A népi kultúra komplexitása, rendszerszemlélete, mindenre kiterjedő meghatározó szerepe a paraszti társadalomban.
- A népi kultúrát ért hatások, a kultúra alakulását, változásait befolyásoló tényezők.. Az átadás-átvétel folyamata, az átfogalmazva beépítés szerepe.
- A mai és a hagyományos világszemlélet, gondolkodásmód összehasonlítása. A hagyományos népi kultúra szerepe a személyiségfejlesztésben.
- A hagyományápolás módjai, lehetőségei, szerepe a mai viszonyok között.
- A népművészet helye a megváltozott körülmények között, a népi iparművészet kialakulása, fogalma, funkciója.
- A mai környezet tárgyait vizsgálata - érték, stílus, esztétikum, összhang a környezettel.
- Irányított gyűjtőmunkák, múzeumlátogatások.
- Tárgyalkotás az ismert kézműves technikákkal, a hagyományok továbbéltetése a mai igényeknek megfelelő tárgyakon (forma, funkció, motívumkincs, színvilág...átörökítése, átfogalmazása).
- Funkcióval rendelkező tárgyak létrehozása (ajándéktárgyak, öltözetkiegészítők, lakáskultúrához kapcsolódó tárgyak...).
- Felhasználásra javasolt anyagok: agyag, fa, bőr, textil, növényi részek, termékek...
- Az anyagok felhasználhatóságának megítélése (megszokottól eltérő formákban is), a munkavédelmi előírásoknak megfelelő eszközhasználat.

Önkifejezés, alkotás

Cél

- Az ember szűkebb és tágabb világának képi, plasztikai megjelenítése.
- Élethelyzetek, lelkiállapotok, érzelmekkel telített életképek megfogalmazása.
- Az ember külső és belső tulajdonságainak kifejezése.
- A forma redukálása, absztrahálása és szimbolikus jelentések kialakítása.
- Ugyanazon téma különböző stílusban való megmintázása, megrajzolása, megfestése.
- Képzeletbeli, időgépes utazás, életút eseménysorának megjelenítése.
- Mozgás, hang, fény és statikus látványelemek felhasználása a látványtervezésben.
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelvnek használata.
- Az ábrázolási eljárások, technikák (önálló, kreatív) alkalmazása.
- Kiállítás rendezése.
- Saját kifejezési stílus létrehozása.

Követelmény

Legyenek képesek:

- az ember szűkebb és tágabb környezetének képi, plasztikai megjelenítésére;

- élethelyzetek, lelkiállapotok, érzelmekkel telített életképek megfogalmazására;
- az ember külső és belső tulajdonságainak kifejezésére;
- a rajtuk kívülálló világ és belső világuk ötvözésére;
- formaredukcióra, elvonatkoztatásra, szimbolikus jelentések megjelenítésére;
- ugyanazon téma megjelenítésére különböző stílusban;
- képzeletbeli, utazás, életút időrendben történő kifejezésére;
- a képi megjelenítés és a vizuális nyelv eszközeinek készségszintű használatára;
- az ábrázolási eljárások önálló, kreatív alkalmazására;
- kiállítások megrendezésére, látványok megtervezésére.

Tartalom

- Az ember szűkebb és tágabb környezetének képi, plasztikai megjelenítése.
- Élethelyzetek, lelkiállapotok érzelmekkel telített életképek megfogalmazása. Zenei, képzőművészeti, irodalmi, tánc-drámai, filmbeli, szituációs játékok, mozgások inspirációi.
- Az ember külső és belső tulajdonságainak, jellemének kifejezése testbeszéddel, testtartással, arckifejezéssel, ruházattal, környezettel.
- Egy- és többalakos kompozíciók különböző megvilágításban.(Caravaggio, Turner, Goya fényeiből vett inspirációk.)
- A rajtuk kívülálló világ és belső világuk, természetük, gondolatkörük ötvözése. A gondolkodás és a fantázia összefüggése.
- Saját kifejezési stílus létrehozása.
- A forma redukálása, absztrahálása, szimbolikus jelentések kialakítása.
- Ugyanazon téma megmintázása, megrajzolása, megfestése, realista, szürrealista, pointilista, expresszionista, kubista, futurista, konstruktivista stílusban.
- Képzeletbeli, időgépes utazás, és egy életút eseménysorának időrendbe állítása. Fiktív történet képes forgatókönyve.
- A művészettörténeti anyag makettjeinek modellként való felhasználása.
- A láb, a kéz, a fej képi, plasztikai megjelenítései.
- A portré, az önarckép lehetőségei: tükör, tükörterek.
- Elvont, nem vizuális információk megjelenítése vizuális hatáselemekkel.
- A képi kifejezés eszközeinek és a vizuális nyelv alkotó használata (pont, vonal, folt, tömeg, szín, fény, tónus, árnyék, arány, irány, ismétlés, ritmus, kiemelés, kompozíció).
- Az ábrázolási eljárások, technikák önálló, kreatív alkalmazása:
- Téralakítás, térkonstruálás: XX. századi építészeti lefedések, szerkezetek modellezése, kiállításrendezés, látványtervezés.
- Rajzolás: sokféle eszközzel.
- Mintázás: dombormű, szobor készítése, agyagból, gipszből, papírból, papírmáséból.
- Nyomat készítés: sokszorosító grafika.
- Festés és színes munkák: tempera, vízfesték, színesceruza, kréta, kollázsok, vegyes technikák alkalmazása. Batikolás.
- Változatos méretű, minőségű és színű papírok, fotók és újságok felhasználása.

A TANÁRI FELKÉSZÜLÉS AJNÁLOTT SZAKIRODALMA

- MŰVÉSZETTÖRTÉNET VÁZLATOKBAN A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG
Szabó Attila, Veritas, 1995, Tanulási segédlet
- MŰVÉSZETTÖRTÉNET KÉPEKBEN A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG
Szabó Attila, AKG, 1996, Tanulási segédlet
- LÉTKÉRDÉSEK, EMBERI KAPCSOLATOK...
Szabó Attila, Győr-Moson-Sopron megyei Pedagógiai Intézet, 1994, Tanulási segédlet
- KÉZMŰVESKÖNYV
Bohlai P. Koltai M., Tárogató Kiadó
- TERMÉNYBÁBOK, CSUHÉBÁBOK
Szabó Gyuláné, Somogy megyei Művelődési Központ, 1991, Módszerek, adaptálható szakanyagok

- TÁRGYKÉSZÍTŐ NÉPMŰVÉSZET, BIBLIOGRÁFIA
Tarján Gábor, Népművelési Intézet (FNS), 1978, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- NÉZZ... LÁSS, ...KÉRDEZZ
Sz. Cristina Lastregó – Francesco Testa, Gondolat, 1983
- PAPÍRJÁTÉKOK
Kékes István, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1983, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- PRIMITÍV FAZEKASSÁG
Kardos Mária, Népművelési Propaganda Iroda, 1980, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- RONGYBABÁK
Lakatos Lilla, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1985, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- SZÖVÉS
Csókos Györgyi, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1978, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- MAGYAR NÉPRAJZ
Balassa Iván, Ortutay Gyula, Corvina, 1979, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- MÁKTÜNDÉREK, CSUTKANÉPEK
Berhida Magda, Fényi Tibor, Kiss Anna, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1984, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- JÁTÉKOK VÍZPARTI NÖVÉNYEKBŐL
Nagy Mari, Vidák István, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1980, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- KASKÖTÉS, KOSÁRFONÁS
Nagy Mari, Vidák István, Népművelési Propaganda Iroda, 1979, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- KÉZZEL FESTETT TEXTILIÁK
Mihalik Béla, Szomolányiné Farkas Klára, Műszaki Könyvkiadó, 1977, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- GYÖNGYÖZÉS
Vaskuti Gabriella, Candy, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- JELKÉPTÁR
Jankovich Marcell, Gondolat, 1990, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- JÁTSZUNK A BÁBUVAL
Granasztói Szilvia, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1979, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- BATIKOLÁS, TOJÁSÍRÁS
B. Boros Ilona, Székely Éva, Móra Ferenc Könyvkiadó, 1981, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- BESZÉLŐ TÁRGYAK
Baktay Patrícia, Koltai Magdolna, Tankönyvkiadó, 1989, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- CSAK TISZTA FORRÁSBÓL
Papp Gábor, Mandátum, 1990, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- CSUHÉSZOBRÁSZAT
Ormándi Márta, Candy, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- DRAMATIKUS NÉPSZOKÁSOK (BÁBJÁTÉKOS OKTATÁS)
Raffay Anna, Népművelési Propaganda Iroda, 1986, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- FESTÉS – SZÖVÉS
Csókos Varga Györgyi, Calibra, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- FONALJÁTÉK
Csókos Varga Györgyi, Candy, 1995, Módszerek, adaptálható szakanyagok
- A MAGYAR LÉLEK FORMÁI
Lükő Gábor, Exodus (reprint is), 1942, A tanítói felkészülés ajánlott szakirodalmá
- APÁRÓL FIÚRA
Kósa Iászló, Szemerkényi Ágnes, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1975, Olvasmányok, hasznos tudnivalók tanulóknak
- JELES NAPOK, KARÁCSONYI MAGYAR NÉPDALOK

Sebestyén Márta és Szörényi Levente énekel, 1984

- ELEVEN TALÁLMÁNYOK
Greguss Ferenc, Móra Könyvkiadó, 1978
- BIOLÓGIA, CSILLAGFÉNY, PORSZEM, CSIPKEBOKOR
Dr. Czákó Kálmán, Győr-Moson-Sopron MPI és Kísérleti Regionális Fejlesztési Kp., 1991
- MŰVÉSZETI ANATÓMIA
Barcsay Jenő, Corvina, 1968

Diasorozat – rajz Gimnázium I. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat – rajz Gimnázium II. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat – rajz Gimnázium III. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat – rajz Gimnázium IV. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 1. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 2. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 3. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 4. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 5. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 6. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 7. oszt.	tanári segédlet
Diasorozat a rajz tanításához 8. oszt.	tanári segédlet
Diavetítógép	tanári segédlet
Drapériák	tanári segédlet
Fényképezőgép(ek)	tanulói segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 5. oszt.	tanári segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 6. oszt.	tanári segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 7. oszt.	tanári segédlet
Kiegészítő diasorozat rajz- 8. oszt.	tanári segédlet
Magnetofon	tanári segédlet
Magyarország műemlékei (faliképek sor.)	tanári segédlet
Magyarországi népművészet (faliképek sor.)	tanári segédlet
Mintázóagyag	tanulói segédlet
Mintázókészlet	tanulói segédlet
Nagyméretű színes reprodukciók, poszterek 1-8. oszt	tanári segédlet
Reflektor(ok)	tanári segédlet
Szerszámok, eszközök	tanulói segédlet
Színes TV	tanári segédlet
Térképek	tanári segédlet
Vetítővászon	tanári segédlet
Vetítőállvány	tanári segédlet
Videokamera	tanári segédlet
Videomagnó	tanári segédlet
Vízcsap, víztároló edények	tanulói segédlet
Írásvetítő	tanári segédlet
Mozgófénykép. Filmelemzések	kötelező irodalom
Népművészet	kötelező irodalom
Video kézikönyv	ajánlott irodalom